

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Suomalaista osaamista Algeriaan -varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen päiväkotihankkeelle

Tasa, Laura

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Suomalaista osaamista Algeriaan -
varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen
päiväkotihankkeelle

Tasa, Laura
Sosiaali- ja rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2014

Tasa, Laura

Suomalaista osaamista Algeriaan - varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen päiväkotihankkeelle

Vuosi 2014

Sivumäärä 72+60

Opinnäytetyössäni tutustuttiin Algeriaan varhaiskasvatusalan kehittämishankkeen toimintaympäristönä. Kulttuurien aiheuttamia haasteita monikulttuurisessa tiimityössä pohdittiin muun muassa Geert Hofsteden kulttuurisen ulottuvuuden teorian kautta. Opinnäytetyössäni tutustuttiin myös keinoihin, jotka auttavat johtajaa menestymään monikulttuurisen tiimin johtamisessa.

Opinnäytetyöni kehittämishankeosuus suoritettiin algerialaisessa työryhmässä, joka suunnittelee uuden "eurooppalaiset standardit" täyttävän päiväkodin perustamista pienelle paikakakunnalle, joka sijaitsee noin 30 kilometriä pääkaupungista. Tarve kehittämishankkeelle nousi paluumuuttajavanhemmilta, jotka ovat nähneet entisissä isäntämaissaan päiväkoteja, joiden toiminta oli paljon monipuolisempaa kuin heidän lapsensa nykyisessä päiväkodissa Algeriassa. Vanhemmat olivat huolissaan siitä, että nykyinen päiväkotiei tue lasten koulunaloittamista.

Yhteistyössä työryhmän kanssa laadittiin suunnitteilla olevalle päiväkodille varhaiskasvatussuunnitelma, jonka pohjalta päiväkodin toiminnasta pyritään saamaan monipuolista ja lasten koulunaloitusta sekä elinikäistä oppimista tukevaa. Opetustuokiot sekä opettavien lelujen käyttö korostuvat suunnitellussa toiminnassa.

Algerian varhaiskasvatus vaikuttaa tällä hetkellä olevan aikuisjohtoisempaa ja asiantuntijalähtöisempää kuin Suomessa. Nadia Idrin (2013) tutkimuksen mukaan algerialaiset pedagogit kaipaavat kuitenkin nykyistä tiiviimpää yhteistyötä vanhempien kanssa. Opinnäytetyöprosessin aikana mietittiin keinoja, joilla vanhemmat saadaan mukaan päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Esiin nousi myös sopeuttamisjakson tarve päivähoitossa.

Asiasanat: Algeria, Geert Hofstede, kulttuurisen ulottuvuuden teoria, lapsilähtöinen kasvatus, päivähoito, päiväkotie, monikulttuurisen tiimin johtaminen, monikulttuurisuus, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma

Tasa, Laura

Finnish know-how to Algeria - forming an early childhood plan for the day care project

Year	2014	Pages	72+60
------	------	-------	-------

On my thesis I got acquainted with Algeria as an early learning development project operating environment. The cultural challenges posed by multi-cultural team work are discussed for example through Geert Hofstede's cultural dimensions theory. Also the ways that will help leaders succeed in a multi-cultural team management are considered.

My thesis development portion was performed in Algerian team, which is planning to establish a new day care center, which meet "European standards", in a small place located about 30 kilometers from the capital. The need for development project arised from returnee parents, who had seen in their former host countries day-care centers with much more diverse activities than those of their children`s current day care center in Algeria. The parents were concerned that the current kindergarten does not give for the children skills needed after at school.

An early childhood education plan was prepared in cooperation with the team for the planned daycare. The target of the plan is diversification of the operations of the kindergarten. The target is also to support the start of a school and life-long learning. Educational classes, as well as the use of educational toys are emphasized in planning activities.

Early childhood education in Algeria seems to be at the moment more adult-led and expert-centered than in Finland. Nadia Idri`s (2013) study however shows that Algerian educators need closer cooperation with the parents. The ways in which the parents could be involved in planning and implementation of the work of day care were considered by the team. Also mentioned was the need for an orientation period in day care.

Keywords: Algeria, child-oriented education, day care, early childhood education, early childhood education plan, Geert Hofstede, kindergarten, leadership in multi-cultural teams, multiculturalism, theory of cultural dimension

Sisällys

1	<i>Johdanto</i>	7
2	<i>Algeria varhaiskasvatusalan kehittämistoiminnan toimintaympäristönä</i>	8
2.1	Algerian koulutusjärjestelmä lyhyesti	8
2.2	Varhaiskasvatus ja esiopetus Algeriassa.....	9
2.2.1	Algerialaisten pedagogien näkemyksiä algerialaisesta esikoulusta	9
2.2.2	Lapsen ja hänen äitinsä kokemus algerialaisesta varhaiskasvatuksesta	11
2.3	Suomen ja Algerian välinen yhteistyö koulutusosalalla	12
3	<i>Monikulttuurinen kehittämistoiminta ja sen haasteet</i>	13
3.1	Kulttuurin käsite Geert Hofsteden kulttuurisen ulottuvuuden teorian mukaan	13
3.2	Monikulttuurisen kehittämistoiminnan johtaminen ja haasteet	14
3.2.1	Monikulttuurinen viestintä.....	15
3.2.2	Monikulttuurisen johtamisen strategiat	16
4	<i>Kehittämiprojektin pedagogiset lähtökohdat</i>	17
4.1	Lapsilähtöinen, ohjaava kasvatus vs. aikuisjohtoinen kasvatustyyli	17
4.2	Kasvatuskumppanuus vs. asiantuntijalähtöinen työtapa	19
5	<i>Tutkiva kehittäminen</i>	20
5.1	Kehittämiprojektin tehtävät	21
5.1.1	Perustelu.....	21
5.1.2	Organisointi	22
5.1.3	Toteutus	23
5.1.4	Arviointi	23
5.1.5	Tulosten levittäminen	24
5.2	Dialogisuus kehittämistoiminnassa	24
6	<i>Kehittämiprojektin tavoitteet</i>	25
6.1	Lyhyen aikavälin tavoitteet	25
6.2	Pitkän aikavälin tavoitteet	26
7	<i>Kehittämistoiminnan eteneminen</i>	26
7.1	Alustava suunnittelu	27
7.2	Tutustuminen algerialaisen päiväkodin toimintaan	30
7.3	Jatkosuunnitelma	34
7.3.1	Esittelyn valmistelu työryhmää varten	34
7.3.2	SWOT-analyysi	36
7.3.3	Tarveanalyysi	38
7.4	Suunnittelukokoukset liittyen toiminnan sisältöön	40
7.5	Suunnittelukokoukset liittyen dokumentointiin ja yhteistyötahoihin.....	50
7.6	Arviointi ja palautekeskustelu	54
7.7	Tutkimusmatka Algerian kulttuuriin	55

8	<i>Kehittämistoiminnan tulokset ja arviointi</i>	56
8.1	Kehittämisprosessin arviointi	57
8.2	Lyhyen aikavälin tavoitteiden saavuttamisen arviointi.....	58
8.3	Pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisen arviointi.....	60
8.4	Kehittämistoiminnan eettisyyden arviointi	61
8.5	Kehittämistoiminnan tulosten käyttökelpoisuuden arviointi	62
9	<i>Pohdintaa</i>	64
	<i>Kuviot</i>	72
	<i>Lähteet</i>	67
	<i>Liitteet</i>	73

1 Johdanto

Tutustun opinnäytetyössäni Algeriaan varhaiskasvatusalan kehittämistoiminnan toimintaympäristönä. Aihe on mielestäni ajankohtainen, koska tällä hetkellä Algeriasta puuttuu monilla alueilla laadukas varhaiskasvatus 3-5-vuotiaille lapsille (Unicef, 2012). Algerian väestöstä valtaosa on lapsia ja nuoria (Suomen Algerin suurlähetystö), joten varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittäminen koskee suurta osaa Algerian väestöstä. Väestömääräksi arvioitiin vuonna 2014 noin 38 813 700 henkilöä (The World Factbook). Algeria on kiinnostunut tekemään yhteistyötä Suomen kanssa koulutusalaalla (Suomen Algerin suurlähetystö). Aihe kiinnostaa minua henkilökohtaisella tasolla, koska olen pohtinut mahdollisuuksiani työskennellä Algeriassa. Algerian kulttuuri on minulle melko tuttu, koska olen elänyt algerialais-suomalaisessa perheessä 16 vuoden ajan sekä vierailut Algeriassa useasti vuosina 1999-2014. Varhaiskasvatus on vahva osaamisalueeni; olen perustanut Suomessa oman päiväkodin, jossa toimin lastentarhanopettajana ja päiväkodin johtajana usean vuoden ajan.

Opinnäytetyöni kehityshankeosuuden toteutin algerialaisessa työryhmässä, joka suunnittelee uuden, eurooppalaiset standardit täyttävän, yksityisen päiväkodin perustamista. Tehtävänäni oli laatia päiväkodille varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä työryhmän kanssa. Tavoitteena on, että suunnitteilla olevan päiväkodin toiminta on suunnitelmallista, monipuolista ja lasten elinikäistä oppimista tukevaa. Lasten vanhemmat pitävät erityisen tärkeänä sitä, että päivähoito tukee lasten koulunaloittamista. Toive päivähoitoon kehittämiselle tuli algerialaisilta paluumuuttajilta, jotka ovat nähneet entisissä isäntämaissaan päivähoitoa, jonka toiminta on monipuolisempaa kuin lasten nykyisessä päiväkodissa Algeriassa. Algerialaiset paluumuuttaja asuvat aikaisempaa yleisemmin ydinperheissä (Mohamed, 2008, 52-53, 55), mikä lisää päivähoitoon tarvetta. Mietimme yhdessä työryhmän kanssa, mitä suomalaisen päiväkodin käytäntöjä voidaan hyödyntää algerialaisessa päiväkodissa sekä mitä, miten ja miksi algerialaisessa päivähoitossa tulee kehittää, jotta se täyttää eurooppalaiset standardit. Pohdimme myös, mitkä ovat varhaiskasvatussuunnitelman sisällölliset orientaatiot ja mitä ne sisältävät.

Kehittämishankkeen tuloksena syntyi varhaiskasvatussuunnitelma, joka on mielestäni aidosti toteutettavissa päivähoitoon arjessa. Varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvä päiväohjelma on koulumaisempi kuin yleensä Suomessa. Vapaata leikkiä ei tunnuta arvostavan samalla tavoin kuin Suomessa, mutta erilaiset Montessori-välineet ja opettavaiset lelut tuntuivat kiinnostavan työryhmää. Kasvatustyyli vaikuttaa olevan Algeriassa paljon aikuisjohtoisempaa ja asiantuntijalähtoisempää kuin Suomessa, jossa korostetaan lapsilähtöistä, ohjaavaa kasvatusta sekä varhaiskasvattajien ja vanhempien kasvatuskumppanuutta. Nadia Idrin (2013) tutkimuksen mukaan Algeriassakin opettajat ovat kuitenkin alkaneet kaivata aikaisempaa

tiivimpää yhteistyötä vanhempien kanssa. Nadia Idri (2013) kiinnitti tutkimuksessaan huomiota myös sopeuttamisjakson puuttumiseen päiväkodissa. Sopeuttamisjakso on erityisen tärkeä lapsen hoidonaloittamisen onnistumiseksi, minkä vuoksi mietimme yhdessä työryhmän kanssa keinoja, joilla lasten sopeutumista päivähoitoon helpotetaan hoitosuhteen alussa.

2 Algeria varhaiskasvatusalan kehittämistoiminnan toimintaympäristönä

Kehittämishankkeeni on toteutettu työryhmässä, joka suunnittelee yksityisen, suunnitelmallisesti toimivan päiväkodin perustamista Algeriaan pienehkölle paikkakunnalle, joka sijaitsee noin 30 kilometriä pääkaupungista. Tutustun lyhyesti Algerian koulutusjärjestelmään sekä maan varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Käytän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kuvaamisessa Nadia Idrin (2013) tutkimusta, jossa hän haastatteli kahta algerialaista esikoulussa toimivaa pedagogia sekä tutki oman lapsensa sopeutumista sekä päiväkotiin että esikouluun. Nadia Idri on algerialainen yliopistotason luennoitsija ja tutkija, joka on erikoistunut kasvatopsykologiaan (University Abderahmane Mira). Vaikka Idrin (2013) tutkimuksen otanta on pieni, se tuo esiin monia kehittämishankkeeni kannalta oleellisia näkökantoja sekä vahvistaa omia ennakkokäsityksiäni ja havaintojani algerialaisesta varhaiskasvatuksesta. Algerialaista varhaiskasvatusta on tutkittu vähän, minkä vuoksi Idrin (2013) tutkimuksen käyttö on perusteltua.

2.1 Algerian koulutusjärjestelmä lyhyesti

Algeriassa on ollut korkeakoulutasolle saakka jatkuvia islamilaisia oppilaitoksia yli tuhannen vuoden ajan. Vuonna 1830 ranskalaiset valloittivat maan ja vuonna 1909 Algeriaan perustettiin ensimmäinen länsimainen yliopisto. Maan itsenäistymiseen asti kuitenkin suurin osa yliopisto-opiskelijoista oli ulkomaalaisia. Algerian itsenäistymisen jälkeen maan koulutusta pyrittiin muokkaamaan kansallisiin tarpeisiin. Koulutuksesta tuli kaikille maksuton. Oppilasmäärät moninkertaistuivat 1960- ja 1990-lukujen välillä. Vuodesta 1980 lähtien algerialaiset opettajat korvasivat ranskalaiset lähes kokonaan. Vuosien 1992-1997 välillä Algeriasta pakeni muslimifundamentalistien väkivaltaisuuksia jopa 400 000 ihmistä. Näistä suurin osa oli ranskankielisiä sekä akateemisesti koulutettuja. (Cimo, 2010.)

Algeriassa oppivelvollisia ovat kaikki 6-15-vuotiaat. Oppivelvollisuuden aikana suoritetaan 9-vuotinen peruskoulu. Toisella asteella voi valita joko yleisen kolmevuotisen lukiolinjan tai 1-4 vuotta kestävä ammattillisen/teknillisen linjan. Maan koulutusjärjestelmä muistuttaa suuresti ranskalaista järjestelmää, mutta on kuitenkin muuttumassa yleistä eurooppalaista mallia vastaavaksi. Korkeakoulutusta tarjoavat yliopistot, instituutit, kansalliset koulut sekä opettajankoulutuslaitokset. Yliopistoista ja niiden koulutusohjelmista vastaa opetusministeriö. Nykyisin yliopistotutkinnoissa on kolme eri tasoa; Baccalaurèatin jälkeen voi

suorittaa kolmessa vuodessa kandidaatin tutkinnon, toinen tutkinto on maisterin tutkinto ja kolmantena tasona tohtorin tutkinto. Ecole normale supèrieuressa koulutetaan opettajia peruskouluihin ja toiselle asteelle. Kolmannen asteen opettajilla täytyy olla vähintään maisterin tutkinto. Opetuskieli on arabia tai ranska. (Cimo, 2010.) Kolmannen asteen opiskelijoista vuonna 2007 naisia oli 57% (Unesco).

2.2 Varhaiskasvatus ja esiopetus Algeriassa

Nadia Idri mainitsee tutkimuksessaan, että päiväkodin opettajaa tarkoittava termi on vaikea kääntää maasta, kielestä ja kulttuurista toiseen (Idri, 2013, 1). Käytän opinnäytetyössäni päiväkodin opettajasta ranskankielestä peräisin olevaa pedagogi-termiä Nadia Idrin (2013) tapaan. Algeriassa ei kouluteta varsinaisia lastentarhanopettajia eikä päivähoidon henkilöstölle ole asetettu selkeitä koulutuksellisia vaatimuksia. Unicef toteaa vuoden 2012 vuosiraportissaan, että 3-6-vuotiailta puuttuu laadukas koulutus eikä päiväkotikiikäläisille lapsille laadita opetussuunnitelmaa eikä opettajille järjestetä koulutusta, joka on suunnattu juuri tämän ikäryhmän opettamiseen. Algeriassa tarjotaan kuitenkin joidenkin koulujen yhteydessä esiopetusta, mutta siihen osallistuminen ei ole pakollista. (Unicef, 2012.)

Esikoululle on laadittu oma opintosuunnitelma, joka perustuu lapsen yksilöllisyyden kunnioittamiselle, aktiivisen oppimisen tärkeyden korostamiselle sekä tiimityölle. Opetussuunnitelma perustuu kieleen ja laskuoppiin, mutta se ei sisällä oppimateriaaleja eikä tuntisuunnitelmia. Se sisältää kuitenkin eri sisältöalueet, joita on tarkoitettu käsitellä esiopetusvuoden aikana. Nämä sisältöalueet ovat: kieli ja kommunikointi, matematiikan käsitteet, fyysinen ja motorinen kehitys, kieli ja vuorovaikutus, moraalit, uskonto, luonto ja ympäristö, terveys, taide sekä kulttuuri. Maaseudulla esikoulutarjonta on rajoitetumpaa kuin kaupungeissa. Vuonna 2011 esikoulun kävi Algeriassa 73% ikäluokasta. Hallitus on pyrkinyt laajentamaan esikoulutarjontaa maanlaajuisesti. (Idri, 2013, 2.)

2.2.1 Algerialaisten pedagogien näkemyksiä algerialaisesta esikoulusta

Nadia Idri, ammattipedagogi, haastatteli tutkimuksessaan kahta algerialaista esikoulussa toimivaa pedagogia. Haastatteluissa tuli esille, että opettajat korostivat vanhempien, erityisesti äidin, roolia lapsen oppimisen seuraamisessa sekä esiopetuksen onnistumisessa. Opettajat kokivat, että nykyinen opinto-ohjelma ei ole kaikilta osin käyttökelpoinen ja että siitä puuttuu monia elementtejä. Esimerkiksi arabiankielessä on 28 kirjainta, mutta tekstikirja perustuu vain 19 kirjaimen. Toisen haastatellun opettajan mukaan lapset eivät kykene seuraamaan opetusta ilman konkreettisia kuvia ja hahmoja - erityisen tärkeitä nämä ovat etnisille ryhmille, joiden äidinkieli ei ole arabia. Myös esikoulun oppikirjat koettiin riittämättömiksi - erityisesti kaksikielistä opetusta ajatellen. Opintosuunnitelma perustuu

aakkosiin sekä numeroihin, numeroon 9 asti. Tekstikirjassa on paljon lukemisharjoituksia. Tekstikirjat kaipaavat pedagogin mukaan enemmän kuvitusta, värejä ja kuvia. Luokkahuonekäyttöön hän kaipasi isoja, opetuksellisia kuvia. Hän kaipasi myös opettajan opasta, jota ei ole vielä saatavilla Algeriassa. (Idri, 2013, 6, 8.)

Toinen haastatelluista pedagogeista koki, että lapsia on luokassa liikaa. Chohadaa Hammoum:n koulussa jokaisessa luokassa oli tutkimuksen aikaan 26 lasta. Pedagogin mielestä työskentelyolosuhteet eivät olleet sopivat lapsille eivätkä opettajalle; muun muassa pöydät eivät hänen mielestään sopineet lapsille. Toinen opettaja korostaa haastattelussa keskustelun ja kommunikaation roolia kaiken pohjana. Hän kertoo yrittävänsä luoda lapsen luottamuksellisen suhteen heti alusta alkaen sekä yrittävänsä hälventää lapsen kaikki mahdolliset pelot. Hän kertoo myös, että lapsia on vaikea saada istumaan paikoillaan ja on sitä mieltä, että tarvitaan lisää kasvattajia, jotka auttavat pitämään lapset positiivisina ja organisoituneina. (Idri, 2013, 6, 9.)

Teknisten laitteiden käyttämisestä opetuksen tukena haastatellut opettajat ovat eri mieltä. Toinen heistä kaipasi opetuksen tueksi teknisiä laitteita, kuten DVD:ita ja tietokoneita, joita ei ollut koulussa saatavilla. Mutta toinen opettaja ei pidä teknologisten materiaalien käytöstä luokassa, vaikka ne ovatkin hänen koulussaan saatavilla. Hänen mielestään ne ovat sopimattomia lapsille, varsinkin koska koulu ei tarjoa monipuolista sisältöä sisältäviä ja opinto-ohjelmaan liittyviä DVD:itä. Opettaja käyttää mieluummin monipuolisia aktiviteetteja, kuten piirtämistä, maalaamista sekä sana- ja numeroleikkejä iltapäivisin. (Idri, 2013, 6-7, 9-10.)

Molemmat pedagogit pitivät esikoulua hyvin toteutettuna lapsille hyödyllisenä, mutta toisen pedagogin mielestä esikoulussa pitää kiinnittää vielä enemmän huomiota kielen ja matematiikan oppimiseen. Toinen pedagogi kertoi, että lapsilla, joilla ei ole mahdollisuutta osallistua esiopetukseen, on vakavia ongelmia koulussa ensimmäisenä vuonna ala-asteella, koska he eivät ole integroituneet aikaisemmin ja koska he eivät ole tutustuneet lukemiseen ja kirjoittamiseen. (Idri, 2013, 7.)

Molemmat haastatellut pedagogit näkivät ongelmana vanhempien ja opettajien yhteistyön puuttumisen. Toinen pedagogi korosti tätä yhteistyötä tärkeänä uuden sukupolven rakentamisessa. Hän piti tärkeänä myös tasapainoa rangaistuksen ja hyvän palautteen välillä. Hänen mielestään jo se, että jää ilman hyvää palautetta, on itsessään rangaistus. Nadia Idri toteaa vanhemman näkökulmasta, että esiopetuksessa on tarvetta myös vanhempien tuelle. Hän pahoittelee, että tällaista tukea ei ole järjestetty algerialaisessa koulutussysteemissä esikoulutasolla. Toinen haastatelluista opettajista korosti kuitenkin myös sitä, että lapsi oppii toimimaan kouluympäristössä ilman vanhempiaan ja alkaa nähdä koulun ja kodin erillisinä

ympäristöinä. Hän piti lapsen kykyä olla erossa vanhemmistaan edellytyksenä oman työnsä onnistumiselle. Opettaja näki lasten sosiaalistamisen tärkeimpänä asiana esikoulussa. Yhteistä haastateltaville opettajille oli, että he molemmat opettivat aamulla seuraten opinto-ohjelmaa, mutta iltapäivällä toiminta sisälsi erilaisia aktiviteetteja, kuten muovailua ja piirtämistä. (Idri, 2013, 7-8.)

Opettajien haastattelujen kautta Nadia Idri kokosi esikoulun saavutuksia opettajien näkökulmasta. Esikoulun myötä lasten arabiankielen hallinta helpottui ja he ymmärsivät aikaisempaa enemmän arabiaa esiopetusvuoden lopussa. Lapset saavuttivat tietyn itsenäisyyden tason ja olivat kykeneviä tekemään asioita myös yksin. Opettajat kokivat, että lapset olivat valmiita kouluun, he olivat aikaisempaa paremmin organisoituneita sekä paremmin hallittavissa. Opettajien mielestä lapset seurasivat aikaisempaa paremmin opetusta esiopetuksen ansiosta. Opettajat katsoivat esikoulun olevan yhdistelmä oppimista ja leikkimistä. (Idri, 2013, 10-11.)

Nadia Idri totesi tutkimuksessaan, että algerialaisessa esikoulussa toimivalla opettajalla on erilaisia rooleja, kuten huolenpitäjä, kasvattaja ja pedagogi. Hän toteaa myös, että esikoulun tarjoamat materiaalit rajoittuvat tekstikirjoihin, liitutauluun ja TV:hen. DVD:iden valitseminen on ohjaajan vastuulla ja hän päättää, mikä sopii lapsille. Algeriassa on monia etnisiä ryhmiä, jotka eivät puhu arabiaa. Nadia Idrin mukaan näitä ryhmiä ja heidän äidinkieltään ei oteta tarpeeksi hyvin huomioon esiopetusympäristössä. (Idri, 2013, 5, 10.)

2.2.2 Lapsen ja hänen äitinsä kokemus algerialaisesta varhaiskasvatuksesta

Nadia Idri tutki oman lapsensa sopeutumista sekä algerialaiseen päiväkotiin että esikouluun. Tutkimusmateriaalina hän käytti muun muassa lapsensa pitämää päiväkirjaa. Nadia Idri kokee, että lyhyt päiväkotijakso oli hänen lapselleen traumaattinen kokemus. Hän kuvailee, kuinka hänen lapsensa oli vaikeaa sopeutua päiväkotiin; hän tuli päiväkodista kotiin nälkäisenä ja itkien. Hän oli rauhaton, näki painajaisia ja kasteli sänkynsä. Vanhemmat päättivät lopettaa päiväkodin ja hankkia lapselle hoitajan kotiin, mikä tuntui olevan hyvä ratkaisu. Nadia Idrin mielestä pääsyy lapsen huonoon sopeutumiseen oli se, ettei päiväkodissa ollut ollenkaan sopeuttamis/tutustumisjaksoa. Lapsi myös pelkäsi päiväkodin apulaista, joka huusi lapsille ja koputti voimakkaasti pöytään. (Idri, 2013, 2.)

Koulussa, jossa Nadia Idrin lapsi aloitti esikoulunsa, oli kaksi esikoululuokkaa, jotka tarjosivat ilmaisen lounaan. Lapsi piti koulun kanttiinista ja äiti piti ruokailutilanteita tärkeinä lapsen sosialisointikannalta. Hän toteaa, että ilmaiset koulun palvelut, kuten ruoka, terveystarkastukset ja loma-ajan juhlat, auttavat lasta integroitumaan koulun sosiaaliseen ympäristöön. Koulun ensimmäinen tavoite on Nadia Idrin mukaan sosiaalistaa lasta.

Esikoulussa oli tapahtunut myös yksi epäonnistunut yritys tukea lasten sosiaalistumista; tutkimuskohteena ollut lapsi oli pelästynyt arabiaa puhuvaa klovnia, joka oli kutsuttu esikouluun tukemaan lasten sosiaalistumista, koska hänen äidinkieltensä oli kabyli - ei arabia. Lapsi koki positiiviseksi tarkoitetun oppimistapahtuman pelottavana, koska ei ymmärtänyt klovnin puhumaa kieltä. Erityisen tärkeäksi Nadia Idrin lapsi koki askarteluokion, jossa maalattiin lammas. Lammas koristeltiin kankaalla Aid El Ad`ha -juhlan kunniaksi. Nadia Idrin totesi koulun, toisin kuin päiväkodin, omaksuneen sopeuttamisohjelman esikoululaisille motivoitakseen heitä, yhdistääkseen heidät toisten lasten kanssa ylemmiltä luokilta ala-asteelle ja luodakseen linkin koulun ja sosiaalisen elämän välille. (Idri, 2013, 4-5.)

2.3 Suomen ja Algerian välinen yhteistyö koulutusalailla

Suomen ja Algerian välille solmittiin diplomaattisuhteet 18.1.1963. (Suomen Algerin suurlähetystö.) Koulutusalailla Suomi ja Algeria eivät kuitenkaan ole laatineet koulutusta koskevaa yhteistyösopimusta, mutta yhteistyöpöytäkirja on laadittu Helsingissä 3.5.2011. Yhteistyöpöytäkirjan mukaan osapuolet toivovat voivansa lujittaa ja vahvistaa ystävällisiä siteitä ja vastavuoroista ymmärrystä heidän asukkaidensa välillä. Yhteistyötä koulutuskysymyksissä halutaan edelleen vahvistaa. Pöytäkirjan mukaan osapuolet kannustavat vaihtoa koulutus- sekä ylempien asteen koulutus- ministeriöiden jäsenistä koostuvien valtuuskuntien välillä. Vaihtoon kannustetaan vastavuoroisesti molemmista maista, jotta maiden koulutusjärjestelmät tulisivat tutuiksi molemmille osapuolille. Yhteistyöpöytäkirjan täytäntöönpanosta vastaavat viranomaistahot ovat Suomessa koulutus- ja kulttuuriministeriö ja Algeriassa opetusministeriö. Yhteistyössä tulee noudattaa relevantteja, kunkin maan, lakeja. Kaikki yksityiskohdat, kuten taloudelliset asiat, yhteistyötä koskien tarkennetaan ja päätetään vastuussa olevien instituutioiden välillä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä asianomaisten toimielinten ja laitosten autonomiaan. (Memorandum of Understanding between The Government of the People`s Democratic Republic of Algeria and The Government of Finland on higher educational cooperation, Helsinki, 2011.)

Onnistuneena suomalais-algerialaisena hankkeena voidaan mainita Afrikan ja lähi-idän ainoa leikkuupuimuritehdas, joka toimii Algeriassa ja jonka omistaa Sampo-Rosenlew. Hanketta pidetään Algeriassa esimerkkinä kansainvälisestä kumppanuudesta. Hankkeen pohjalta Sidi Bel Abbessiin perustettiin maatalouskoneiden ammattikoulu, joka tukee suomalais-algerialaisen puimuritehtaan koulutus pohjaa. (Peltonen, 2014.) Toinen esimerkki onnistuneesta algerialais-suomalaisesta hankkeesta on Aalto-yliopiston sekä Vaasan yliopiston yhteistyössä viiden algerialaisyliopiston kanssa kehittämä äärioloissa toimiva tuuliturbiini (Kauppapolitiikka, 2012).

Algerialaisministerit ovat todenneet, että Algeria on erityisen halukas laajentamaan yhteistyötä Suomen kaltaisen korkean teknologian maan suuntaan (Kauppapolitiikka, 2012). Väestön elinolojen on osoitettu parantuvan teknologian ja verkostoituneiden organisaatiomuotojen leviämisen myötä sallimalla uusien alueiden ja maiden pääsy maailmanlaajuisille markkinoille eri teollisuudenaloilla. Toinen tärkeä asia väestön elinolojen parantamisessa on turvata mahdollisimman laajasti oikeus viestintään ja tietoon. Erityisen tärkeää tämä on sosiaalipalvelujen tuottamisessa, vastaanottamisessa ja tarjoamisessa. (Castells & Himanen (toim.), 2013, 29.) Suomalaisten kanssa tehtävällä yhteistyöllä on Algeriassa hyvä maine ja tilaus (Kauppapolitiikka, 2012).

3 Monikulttuurinen kehittämistoiminta ja sen haasteet

Sana ”kulttuuri” juontaa juurensa latinankielisestä sanasta ”colere”, jolla kuvataan pysyvää asutusta. Uskonto sekä rituaalit liittyvät kiinteästi kulttuuriin. Kulttuurilla voidaan tarkoittaa myös tietyn ihmisryhmän käyttäytymistä, ajattelua ja kommunikointia. (Mäkiluoto, 2003, 17.) Kulttuurin voidaan ajatella olevan tietynlaisista henkistä ohjelmointia; kannamme mukamme käyttäytymisen, tuntemisen ja ajattelun malleja, jotka on opittu jo varhaislapsuudessa. Vakiintuneiden mallien poisoppiminen on paljon vaikeampaa kuin niiden oppiminen alun perin oli. (Hofstede, 1993, 19.) Kulttuuri voidaan nähdä myös ihmisten yrityksenä siirtää oppimansa viisaudet tuleville sukupolville. Islamilaiselle kulttuurille on tyypillistä iän ja viisauden yhdistäminen. (Hämeen-Anttila, 2011.) Joutuessaan tietynlaisiin tilanteisiin useimmat samassa sosiaalisessa ympäristössä eläneet ihmiset reagoivat samalla tavalla. Kulttuuri opitaan, ei peritä; kulttuurin lähteenä on sosiaalinen ympäristö, eivät geenit. Ihmiset kuuluvat kuitenkin samanaikaisesti moniin erilaisiin kulttuurin kerrostumiin, minkä vuoksi yksilöllillä on monitasoisia henkisiä ohjelmointeja. (Hofstede, 1993, 20-22, 27.)

3.1 Kulttuurin käsite Geert Hofsteden kulttuurisen ulottuvuuden teorian mukaan

Geert Hofstede on tutkinut kulttuurien vuorovaikutusta ja löytänyt tutkimuksissaan seuraavat kansallisiin kulttuureihin liittyvät ulottuvuudet: valtaetäisyys, individualismi vs. kollektivismi, maskuliinisuus vs. feminiinisyys, epävarmuuden välttäminen, pragmatismi ja hemmottelu (Hofstede).

Valtaetäisyyden osalta on selvää, että Algeria on hierarkkinen yhteiskunta; ihmiset hyväksyvät hierarkkisen järjestyksen, jossa kaikilla on paikka ja joka ei tarvitse lisäperusteluja. Hierarkkiselle yhteiskunnalle on tyypillistä se, että hierarkian organisaatiossa nähdään heijastavan luonnollista eriarvoisuutta. Vallan keskittäminen on suosittua. Alaiset odottavat, että heille kerrotaan, mitä pitää tehdä ja ihanteellisena johtajana nähdään hyväntahtoinen itsevaltiainen. (Hofstede; Khashman, 2012, 1-3.)

Algeriaa pidetään kollektiivisena yhteiskuntana, mikä ilmenee erityisesti läheisissä pitkän aikavälin sitoumuksissa jäsenryhmään. Kollektiiviselle yhteiskunnalle on tyypillistä se, että uskollisuutta pidetään ensiarvoisen tärkeänä. Kollektiivinen yhteiskunta edistää vahvoja suhteita, joissa jokainen ottaa vastuuta muiden ryhmänsä jäsenten kanssa.

Työnantaja/työntekijä -suhteet koetaan moraalisiin termein. Johtaminen on ryhmien johtamista. Algeria on myös maskuliinen maa, jossa kilpailu korostuu. (Hofstede; Khashman, 2012, 1-3.)

Algeriaa pidetään maana, jossa on erittäin tärkeää välttää epävarmuutta. Maille, joissa esiintyy suurta epävarmuuden välttämistä, on tyypillistä muun muassa uskon ja käyttäytymisen jäykkien koodien ylläpitäminen, suvaitsemattomuus perinteiden vastaista käytöstä ja ideoita vastaan, emotionaalinen tarve säännöille, ihmisten sisäinen halu tehdä kovasti töitä, tarkkuuden ja täsmällisyyden näkeminen normeina, innovaatioiden vastustaminen sekä turvallisuus tärkeänä ihmisiä motivoivana tekijänä. (Hofstede; Khashman, 2012, 1-3.)

Algerialainen kulttuuri voidaan luokitella myös normatiiviseksi. Normatiiviselle yhteiskunnalle on tyypillistä muun muassa suuri tarve absoluuttisen totuuden löytämiselle, normatiivinen ajattelu, suuri perinteiden kunnioitus ja keskittyminen tavoittelemaan nopeita tuloksia. Hemmotteleavuuden osa-alueen osalta Algerian kulttuuri on maltillista. Maltilliselle yhteiskunnalle on tyypillistä taipumus kyynisyyteen ja pessimismiin, vapaa-ajan vähäinen painoarvo, toiveiden täyttämisen kontrollointi, käsitys, että yksilöiden toimia rajoitetaan sosiaalisten normien kautta ja se että ”heittäytyminen” nautintoihin koetaan vääräksi. (Hofstede; Khashman, 2012, 1-3.)

3.2 Monikulttuurisen kehittämistoiminnan johtaminen ja haasteet

Toimiessani algerialaisessa työryhmässä huomasin, että minulta odotettiin toimimista tiimin johtajana; minun odotettiin asettavan aikataulut, johtavan tapaamisia, jakavan puheenvuoroja ja niin edelleen. Tämä ilmentää hyvin Hofsteden mainitsemaa kulttuurin maskuliinisuutta sekä hierarkkisuutta (Hofstede; Khashman, 2012, 1-3). Tästä syystä tutustuin monikulttuurisen johtamisen strategioihin ja haasteisiin sekä monikulttuuriseen viestintään.

Monikulttuurinen johtaja johtaa tiimiä, jossa on jäseniä joko kahdesta tai useammasta kulttuurista. Hänen tärkeitä ominaisuuksiaan ovat suvaitsevaisuus ja avoimuus sekä kulttuurinen empatia. Tehokkaimmat monikulttuuriset johtajat osaavat suhtautua kulttuureihin laskelmoivasti. Hyvästä historiantuntemuksesta on tässä apua. Kehittääkseen johtamistaan monikulttuurisen tiimin johtajan kannattaa oppia uusista kulttuureista

mahdollisimman paljon. Kun johtaja osaa ottaa huomioon ihmisten arvot, uskomukset sekä tarpeet, heidän ymmärtämisensä paranee, keskinäinen kommunikointi helpottuu ja johtamisesta tulee huomattavasti helpompaa. (Mäkilouko, 2003, 8, 12, 32.)

Pitkäkestoinen oleskelu toisen kulttuurin vaikutuspiirissä aiheuttaa kulttuurishokin. Shokissa on viisi vaihetta, jotka kuvaavat yksilön sopeutumista uuteen kulttuuriin. Kulttuurishokin vaiheet ovat: ihastus, kriisivaihe, sopeutuminen, palautumisvaihe sekä kotiinpaluu. Ihastusvaiheessa ihminen on innostunut, viehättyynyt ja ihastunut uudesta erilaisesta ympäristöstä. Tämä vaihe on hyvin positiivisesti latautunutta aikaa ja ihminen kokee uuden ympäristön erittäin myönteisesti. Kriisivaiheessa erilaisuus alkaa ärsyttää. Turhautuminen ja väsymys ovat tavallisia tunteita tässä vaiheessa. Sopeutumisvaiheessa vieraan kulttuurin erilaisuus opitaan hyväksymään eikä asioita enää nähdä mustavalkoisina. Tässä vaiheessa opitaan ”kulttuurinen kieli”. Palautumisvaiheessa yksilö tuntee olevansa osa uutta ympäristöä ja tuntee olevansa siellä kuin kotonaan. Hän tuntee uuden kulttuurin syvällisesti. Voi viedä useamman vuoden edetä tähän vaiheeseen. Myös palaaminen kotiin vaatii sopeutumista; kotiinpaluun aiheuttama ”paluun kulttuurishokki” saattaa tuntua jopa voimakkaammalta kuin ulkomailla koettu shokki. (Evték-ammattikorkeakoulu.)

3.2.1 Monikulttuurinen viestintä

Ensimmäinen askel kulttuurien kohtaamisessa on tiedostaa oman kulttuurinsa viitekehys ominaispiirteineen. On tärkeää myös ymmärtää, että ei ole olemassa ”puhdasta” kulttuuria. (Haapaniemi.) Usein kulttuurien väliset väärinkäsitykset ja ristiriidat johtuvat pääasiassa logiikassa ja ajattelussa esiintyvistä eroista, ei niinkään kielitaidon puutteesta (Lahti, 2008, 110). Luottamuksen rakentaminen monikulttuurisessa tiimissä lähtee selvien suunnitelmien ja tavoitteiden asettamisesta, selvien sääntöjen valmisteleminen sekä tehokkaasta kommunikoinnista. Tiimille on tärkeää antaa tunnustusta ja tukea. (Lewis, 2006, 144-145.)

Kulttuuriälyllä tarkoitetaan kykyä olla tehokkaassa vuorovaikutuksessa vieraista kulttuureista olevien ihmisten kanssa. Kulttuurisesti älykäs johtaja havaitsee kulttuurien erot ja hänellä on taipumus toimia havaitsemiensa tietojen avulla tarkoituksenmukaisesti eri kulttuuritaustan omaavien ihmisten kanssa. Kulttuuriäly koostuu tiedosta, kokemuksesta, tietoisuudesta sekä käyttäytymistaidoista. (Thomas & Inkson, 2003, 15, 62.)

Emme ole aina tietoisia oman kulttuurimme piirteistä ja ennakkoluuloista. Vieraat kulttuurit saattavat tuntua meistä oudoilta, mutta emme useinkaan huomaa, että oma kulttuurimme saattaa muiden silmissä vaikuttaa yhtä oudolta. Kanssakäyminen vieraista kulttuureista tulevien ihmisten kanssa saattaa aiheuttaa meissä epämurkavaa ja uhattuna olemisen tunnetta. Vieraista kulttuureista tulevien käyttäytymistä saattaa olla vaikea ymmärtää ja

toivommekin heidän lähestyvän itseämme oman kulttuurimme tavoilla. Myös tiedon siirtäminen kulttuurista toiseen on vaikeaa. (Thomas & Inkson, 2003, 10-11.)

3.2.2 Monikulttuurisen johtamisen strategiat

Monikulttuurisen johtamisen strategian kautta pyritään tavoitteen saavuttamiseen johdonmukaisen ja etukäteen suunnitellun toiminnan kautta. Monikulttuurisia strategioita ovat: kulttuurinen synergia, kulttuurinen etnosentrismi, kulttuurinen polysentrismi sekä kulttuurinen geosentrismi. (Mäkilouko, 2003, 85.)

Etnosentrisyys tarkoittaa liioiteltua pyrkimystä pitää oman ryhmän tai rodun ominaisuuksia parempina kuin muiden ryhmien tai rotujen (Hofstede, 2001, 17). Etnosentrisen johtaja käyttää omaa persoonallista johtamistyyliään myös monikulttuurisessa tiimissä. Hän on mielestään löytänyt kokemuksen kautta johtamistyylin, joka on sovellettavissa kaikissa tiimeissä ja maissa. Etnosentrisen johtamistyyli on helpoin monikulttuurisen tiimin johtamistyyleistä ja ehkä juuri siksi yleisimmin käytetty vaihtoehto. Toisaalta tämän johtamistyylin käyttöä perustellaan myös sillä, että halutaan keskittyä puhtaasti asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. (Mäkilouko, 2003, 85.)

Kulttuurisen monisentrisyyden oppia korostava monikulttuurisen tiimin johtaja yrittää oppia ja sopeutua paikalliseen kulttuuriin. Hän ei yritä muuttua paikalliseksi, vaan pyrkii toimimaan kahden tai jopa useamman kulttuurin ehdoilla ikään kuin välittäjänä eri kulttuuriryhmien välillä. Hän pyrkii toimimaan kuhunkin tilanteeseen sopivalla tavalla kunkin tiimin jäsenen kulttuurin huomioiden; hän pyrkii kohtelemaan tiimin jäseniä heidän omien kulttuuriensa odotusten mukaan välttäen näin kulttuureihin liittyvät epäselvyydet ja ongelmat. Tämän johtamistavan on todettu olevan yksi tehokkaimmista ja tyytyväisimpien monikulttuuristen johtajien käyttämistä johtamistavoista. (Mäkilouko, 2003, 86, 119-120.)

Geosentrisyys näkyy yrityksessä selkeän tunnusomaisena yrityskulttuurina ja johtamistapana, joka on koko yrityksessä, sen kaikissa toimipisteissä ympäri maailman, samanlainen. Geosentrisen yrityksen henkilökunta on sisäistänyt kyseisen yrityskulttuurin tapoineen ja koulutuksineen. Tällainen johtamistapa poistaa tehokkaasti kulttuurista johtuvia haasteita, mutta geosentrisen yrityskulttuurin luominen on osoittautunut usein erittäin vaikeaksi, koska kansallinen kulttuuri saattaa monesti olla ristiriidassa yrityskulttuurin kanssa. (Mäkilouko, 2003, 86.)

4 Kehittämisprojektin pedagogiset lähtökohdat

Kehittämisprojektin myötä projektin pedagogisiksi lähtökohdiksi nousivat lapsilähtöinen, ohjaava kasvatus vs. aikuisjohtoinen kasvatustyyli sekä kasvatuskumppanuus vs. asiantuntijalähtöinen työtapana. Suomessa painotetaan lapsilähtöistä, ohjaavaa kasvatusta. Algeriassa aikuisjohtoinen kasvatustyyli on tyypillinen. Suomen varhaiskasvatus nojaa vahvasti kasvatuskumppanuus-käsitteeseen, mutta Algeriassa työtapana on asiantuntijalähtöinen. Algeriassa pedagogit kuitenkin kaipaavat Nadia Idrin (2013) tutkimuksen mukaan aikaisempaa enemmän yhteistyötä vanhempien kanssa.

Esittelin algerialaiselle työryhmälle myös joitakin montessorivälineitä, koska olen havainnut työssäni maahanmuuttajalasten parissa, että monissa Euroopan ulkopuolisissa maissa lasten vapaata leikkiä ja tavallisia leikkikaluja ei arvosteta samalla tavalla kuin Suomessa. Sen sijaan monet niin sanotut kehittävät leikkikalut, joiden avulla lapset tutustuvat esimerkiksi kirjaimiin, numeroihin ja muotoihin, ovat saaneet lähes poikkeuksetta erittäin positiivisen vastaanoton niin lasten, lasten vanhempien kuin maahanmuuttajataustaisten työntekijöidenkin keskuudessa. Tästä syystä päätin esitellä tällaisia leluja myös työryhmälle Algeriassa. Algeriassa lapset aloittavat koulun 6-vuotiaana. Monet varhaista oppimista tukevat Montessorimenetelmät soveltuvat mielestäni erinomaisesti algerialaiseen päiväkotiin tästäkin syystä. Myös Algeriassa toimiva yksityinen esikoulu, Hopeland, valitsi montessorimenetelmät esikoulunsa opetusmenetelmiksi, mikä tukee mielestäni montessorimenetelmien käyttökelpoisuutta Algeriassa. (kts. <http://www.hopelanddz.com/4.html> .)

Montessori kiinnittää suurta huomiota lapsen herkkyyksikausiin; hänen mukaansa jos jonkin taidon oppimisen herkkyyksikausi jää käyttämättä, saattaa saman asian oppiminen myöhemmin tuottaa suuria vaikeuksia. Herkkyyksikautena asia olisi ollut mahdollista oppia ”kuin itsestään”. Lapsi käy Maria Montessorin mukaan läpi kaikki merkittävät herkkyyksikaudet ennen seitsemättä ikävuottaan. 3-6- vuotiaana lapsi elää Montessorin mukaan kehitysjaksoa, jonka erityisiä herkkyyksikausia ovat kielen omaksuminen ja luominen, itsenäiset liikkeet ja niiden koordinaatio, järjestys, aistien hienosäätö, hyvien tapojen oppiminen sekä kirjoittamaan ja lukemaan oppiminen. Myös lapsen kiinnostus matemaattiseen työskentelyyn herää. (Montessori, 1936/1984; Parkkonen, 1991.)

4.1 Lapsilähtöinen, ohjaava kasvatus vs. aikuisjohtoinen kasvatustyyli

Jean Jacques Rousseaut voidaan pitää lapsikeskeisen kasvatuksen uranuurtajana; hänen 1700-luvulla kirjoittamassaan kirjassa Emile kuvataan jo lapsuuden ainutlaatuisuutta sekä lapsen yksilöllisyyttä korostavaa pedagogiikkaa. Kasvatukseen nämä ajatukset alkoivat

kuitenkin vaikuttaa vasta 1900-luvulla. Suomessa pedagogiikka vaikutti hetken 1900-luvun alussa, mutta toisen maailmansodan jälkeen se unohdettiin kunnes siitä kiinnostuttiin uudelleen 1980-luvun alkupuolella. (Hytönen, 2002, 9-10, 15-17, 132-133.) Suomalainen päiväkotitoiminta, pohjautuu Friedrich Fröbelin lapsikeskeisiin kasvatustajatuksiin (Aaltonen ym., 1998, 27).

Lapsikeskeisen näkemyksen mukaan lapsella on paljon ominaisuuksia jo vastasyntyneenä; hän ei ole ”tabula rasa” - tyhjä taulu. Jokainen lapsi on yksilö, joka koetaan arvokkaaksi ja hyväksytään sellaisena kuin hän on. Lasta ei tule sovittaa ennalta määritellyn muottiin, vaan kasvattajan tulee kunnioittaa lasta yksilönä sekä ottaa huomioon toiminnassaan kunkin lapsen erilaiset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Lapsi koetaan aktiiviseksi toiminnan subjektiksi, joka on utelias ja ihmettelevä. Hänet koetaan myös oman toimintansa kehittäjäksi. (Aaltonen ym., 1998, 27-28; Lajunen ym., 2012, 34.) Lapsilähtöisen työskentelyn tavoitteena on tavoittaa lapsen ääni ja kokemukset (Välivaara, 2004, 12). Lapsella on oikeus mielipiteensä ilmaisemiseen kaikissa häntä koskevissa asioissa (Lapsiasiavaltuutettu). Jo YK:n Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa sopimusvaltiot turvaamaan lapsille oikeuden osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2002, 15).

Kasvattaja, joka painottaa lapsikeskeisyyttä, haluaa olla lapsen kehityksen tukija sekä monipuolisen toiminnan turvaaja. Kasvattaja kunnioittaa lapsen valintoja, muttei kuitenkaan jättäydy syrjään ja oletta lapsen tietävän ja osaavan kaiken. Kasvattaja ei myöskään oletta, että lapsi ei tarvitse aikuista muuhun kuin perustarpeidensa tyydyttämiseen. Kasvattaja havainnoi lasta sekä yksilönä että ryhmässä. Hän pitää vuorovaikutuksessa lasta tasa-arvoisena, muttei kuitenkaan luovu aikuisen vastuustaan. Hän turvaa lapsen mahdollisuuden vuorovaikutukseen myös toisten lasten kanssa. Suomessa päiväkotitoiminta perustuu myös holistiseen ihmiskäsitykseen, jonka mukaan lapsi on fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kokonaisuus. (Aaltonen ym., 1998, 17, 28.)

Ohjaava kasvattaja luottaa itseensä kasvattajana, mutta hän luottaa myös lapseen. Ohjaava kasvattaja kuuntelee ja ymmärtää lasta. Hän pyrkii motivoimaan lapsen toimimaan hyväksytyllä ja toivotulla tavalla. Ohjaava kasvattaja käyttää runsaasti aikaa vuorovaikutukseen ja keskusteluun lapsen kanssa. Hän kuuntelee aidosti lasta ja on kiinnostunut lapsen viestintäyrityksistä. Hän neuvoo sekä perustelee neuvonsa ja vastaa lapsen lukemattomiin kysymyksiin. Ohjaava kasvattaja antaa lapselle rajat sekä perustelee, miksi jokin asia on kiellettyä tai vaarallista. Hän osoittaa oikeita menettelytapoja ei-toivottujen tilalle. Kieltämisessä pyritään olemaan johdonmukainen, jolloin lapsi pystyy itsekin ennakoimaan paremmin tilanteita. Aikuinen kohtelee lasta tasa-arvoisena vuorovaikutuksessa, mutta kuitenkin hän muistaa koko ajan sukupolvien välisen luonnollisen eron. Kasvattaja pysyy aikuisena vaikeissakin tilanteissa sekä ottaa aina tarvittaessa vastuun.

Ristiriita- ja erimielisyystilanteet pyritään ratkaisemaan keskustelemalla sekä kuuntelemalla eri osapuolia. Ongelmat pyritään ratkaisemaan yhdessä lapsen kanssa. Lapselle annetaan myös mahdollisuus oppia ratkaisemaan itse pulmiaan. Lapsi kokee perustelut, jotka hän ymmärtää ja hyväksyy, turvallisiksi. Kun säännöt ja menettelytavat ovat yhdessä sovittuja, lapsi oppii niiden kautta näkemään syyn ja seurauksen omassa käytöksessään. Hän myös oppii huomioimaan muut. (Aaltonen ym., 1998, 26-27.)

Aikuisjohtoista kasvatustapaa käyttävä kasvattaja kokee, että hänellä on ikänsä, elämäkokemuksensa ja asemansa perusteella oikeus määrätä sekä päättää siitä, mikä on hyväksi lapselle. Tällainen kasvattaja uskoo tietävänsä, mitä lapsen tulee tehdä kussakin tilanteessa ja usein hän myös näyttää lapselle, miten asia tulee tehdä. Aikuisjohtoinen kasvattaja odottaa, että lapsi sopeutuu, tottelee, täyttää velvollisuutensa ja on kuuliainen. Aikuinen päättää lapsen puolesta. (Aaltonen ym., 1998, 24.)

4.2 Kasvatuskumppanuus vs. asiantuntijalähtöinen työtapa

Suomalaisessa päivähoitossa on pyritty omaksumaan yhteistyöhön perustuva kasvatustapa, sitoutumaan emotionaalisen tuen antamiseen vanhemmille, lisäämään yhteistyössä vanhempien kanssa ymmärrystä lapsesta ja hänen käyttäytymisestään, aktivoimaan vanhemmat mukaan päivähoitokasvatuksen kehittämiseen sekä tarjoamaan vanhemmille mahdollisuuksia keskinäiseen vuorovaikutukseen ja kontakteihin muiden kasvattajien kanssa. Kodin ja päivähoiton yhteistyön tavoitteena on parantaa päivähoiton kasvatustyön laatua vanhemmilta saadun palautteen perusteella sekä tukea vanhempia hyväksymällä heidän roolinsa vanhempina. Päivähoiton tavoitteena on olla kotien kasvatusta tukevaa toimintaa, jolloin vanhempien täytyy saada tietää millaista kasvatusta heidän lapsensa saa päivähoitossa. (Kekkonen, 2012, 34-35; Stakes, 2005, 31-32.) Vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2002, 17). Päivähoiton varhaiskasvatus voidaan määritellä kaikkien lapsen elämään osallisina olevien yhteistyöprosessina (Hujala ym., 2006).

Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Yhteistyössä yhdistyy vanhempien lasta koskeva yksilöllinen tieto sekä kasvattajien yleisempi tieto lapsen kasvun ja kehityksen lainalaisuuksista. Kasvatuskumppanuus voidaan nähdä jatkuvana neuvotteluna siitä, missä kulkee päivähoiton ja kodin jaetun kasvatustavatuksen raja. Päivähoiton kasvatustavoitteiden määrittely ja kirjaaminen päivähoitolakiin merkitsi perheen ja julkisen kasvatustoiminnan tulkitsemista yhteiseksi ja yhteistyötä vaativaksi toiminnaksi, jossa korostetaan vanhempien ensisijaisuutta lapsensa kasvattajana. Päivähoitolaki korostaa päivähoito- ja kotikasvatuksen periaatteellista yhteensovittamista siten, että kasvatustukee

lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Kekkonen, 2012, 32, 34-35, 42; Stakes, 2005, 31-32.) Lasten, varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien kasvatuskumppanuus, yhteistyö ja vuorovaikutus nähdään Suomessa hyvän varhaiskasvatuksen olennaisena osana. Vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö nähdään lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa tasaveroisina kumppaneina. (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2002, 17-18.)

Vielä 1980- ja 1990-luvuilla kotien ja päivähoiton kasvatusyhteistyö perustui Suomessa asiantuntijalähtöiseen ohjaamiseen ja tukemiseen sekä työntekijöiden lasta ja perhettä koskevan tiedon ylivertaisuuteen. Asiantuntijalähtöisen yhteistyömallin mukaan ammatti-ihmisellä on koulutuksensa, tiedepohjansa ja alan ammattikielen hallinnan kautta oikeampaa tietoa perheen tai lapsen tilanteesta kuin heillä itsellään. Vanhemmat jäävät ammatti-ihmisiin nähden alisteisiksi ja työntekijä ottaa vastuulleen perheen asioiden tai ongelmien ratkaisemisen. Asiantuntijalähtöinen työmalli oli vallitseva sekä kansallisesti että kansainvälisesti 2000-luvulle saakka. (Kekkonen, 2012, 35-36.)

5 Tutkiva kehittäminen

Kehittämistoimintani on tutkivaa kehittämistä. Tutkiva kehittäminen eroaa toiminnallisuutensa vuoksi sellaisista metodeista, joiden päätavoitteena on tutkia. Tutkiva kehittäminen on muutakin kuin vain tiedon löytämistä: sen pitää myös sisältää toiminnallinen osuus, jonka tavoitteena on saavuttaa positiivista muutosta. Tutkiva kehittäminen on yhteistyöprosessi, joka vaatii tutkimuskohteen yhdenvertaista mukanaoloa. Tutkivan kehittämisen tavoitteena on saada aikaan todellisia tuloksia, jotka näkyvät oikeassa elämässä. (Walter 2009, 1-2.) Kehittämisen tavoitteena on muutoksen aikaansaaminen ja tavoitteellisuus on sen keskeinen elementti. (Toikko & Rantanen, 2009, 16.) Tutkivan kehittämisen johtoajatuksena on aihe tai kysymys, joka on lähtöisin tutkimuskohteelta. Tutkivan kehittämisen prosessin aikana yhteistyössä ovat pääosassa tutkittavat tai kohderyhmä, ei niinkään tutkija. Oleellinen osa tutkimusta on tutkimuskohteen esiin nostama ongelma, joka tarvitsee ratkaisun tai kohde, joka tarvitsee tutkimista. Heidän, joilla on ongelma tai toivottu kohde, täytyy päättää, mikä ongelma tai kohde on ja että he haluavat saavuttaa jonkinlaista muutosta. Tätä ei voi määritellä kukaan ulkopuolinen - ei edes tutkija. Tutkiva kehittämistoiminta on syklistä: se sisältää suunnittelemista, toimimista, havainnointia ja reflektointia. (Walter 2009, 2-3.)

Kehittämistoiminta voidaan esittää esimerkiksi lineaarisen mallin avulla, jossa prosessin eteneminen kuvataan lineaarisesti vaiheistettuna ja sisältää seuraavat vaiheet: tavoitteen määrittely, suunnittelu, toteutus ja päättäminen sekä arviointi. Kehittämistoiminnan peruskysymyksiä ovat: kuka, mitä, miten ja miksi? (Toikko & Rantanen, 2009, 13-14, 64, 68-70.)

On tärkeää pohtia, onko kehittämistoiminnan tavoite määritelty ulkoapäin vai onko se toimijoiden itsensä määrittelemä. Toimijälähtöisessä kehittämisessä koko kehittämisen prosessi rakentuu avoimessa ympäristössä, jolloin toimijat määrittelevät kehittämisen tavoitteet sekä etenevät yhdessä vaihe vaiheelta. Toimijälähtöisessä kehittämisessä kehittämisen tavoitetta ei voida määritellä etukäteen, vaan tavoite muotoutuu yhteisen prosessin aikana. Kehittämistoiminnassa joudutaan pohtimaan kysymystä, kenen intressiä se palvelee ja kuka asettaa toiminnan yleistavoitteet. Tähän kuuluu myös kysymys siitä, miten palveluiden käyttäjien näkökulma poikkeaa ammattilaisten näkökulmasta. On tärkeää pohtia myös, kenen ehdoilla kehittäminen etenee sekä mistä kehittämistoiminta on lähtöisin. (Toikko & Rantanen, 2009, 15, 44, 48.)

Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan käsite kohdentuu tutkimuksen ja kehittämistoiminnan risteyspaikkaan. Tätä risteyspaikkaa voidaan lähestyä sekä tutkimuksen että kehittämistoiminnan suunnasta. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa käytännön ongelmat ja kysymykset ohjaavat tiedontuotantoa. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa voidaan korostaa joko kehittämistoiminnan tutkimuksellista luonnetta tai kehittämistä. Korostettaessa kehittämistä ei sitouduta tutkimuksen logiikkaan ja periaatteisiin, vaan korostetaan kehittämistä, jossa hyödynnetään tutkimuksen logiikkaa ja menetelmiä vain tarpeen mukaan. Tutkimuksellisessa kehittämistoiminnassa tieto syntyy aidossa toimintaympäristössä. Tieto nousee tutkimuskohteen ja tutkijan välisestä vuorovaikutuksesta sekä tämän vuorovaikutuksen kriittisestä tarkastelusta. Uuden tiedontuotannon katsotaan olevan laadukasta, jos sille on kysyntää ja sen tuottamat tulokset ovat hyödynnettävissä. (Toikko & Rantanen, 2009, 21-22, 42-43.)

5.1 Kehittämisprosessin tehtävät

5.1.1 Perustelu

Kehittämisprosessin ensimmäinen tehtävä on perustelu: mitä ja miksi kehitetään? Olennaista on vastata kysymykseen: miksi jotakin pitää kehittää juuri nyt? Perustelu nojaa useimmiten joko ongelmaan tai visioon. Visio motivoi toimintaan, mutta usein ongelmat toimivat kehittämistoiminnan varsinaisina sytykkeinä. Jos kehittäminen rakentuu pelkän vision varaan, saattaa se johtaa utopistiseen ”haihatteluun”. Toisaalta pelkän ongelman varaan rakentuva kehittäminen voi johtaa yhä vaikeampiin ja monitasoisempiin pulmiin. Dynaaminen kehittäminen rakentuu usein sekä ongelmien että visioiden varaan. Visiot vetävät ja ristiriidat työntävät kohti muutosta. Kehittämistoiminnan tavoite kannattaa pyrkiä perustelemaan mahdollisimman konkreettisesti. Käytännössä tavoitteet joudutaan usein rajaamaan vain yhteen tai kahteen tavoitteeseen. Perusteluissa pyritään ottamaan kantaa myös siihen, miksi

juuri tämä seikka vaatii erityisiä kehittämistoimenpiteitä. Perusteluissa päädytäänkin kysymykseen: kuinka tavoitteeseen vastataan ja mitä tehdään? Kehittämisteeman ajankohtaisuus vaikuttaa olennaisesti kehittämistoiminnan merkittävyyteen. (Toikko & Rantanen, 2009, 57-58.)

Tarveanalyysi on yksi perustelua edistävästä välineistä. Tarveanalyysin tiedonlähteinä ovat sekä olemassa olevat tilastot että alueen ja asian kanssa tekemisissä oleville asiantuntijoille ja kansalaisille tehdyt haastattelut ja kyselytutkimukset. Aineiston analysoinnin avulla pyritään yksilöimään ja tarkentamaan kehittämistarpeet. Tarveanalyysissa pohditaan esimerkiksi seuraavanlaisia asioita: mitä tahoja ja keitä henkilöitä kehittäminen koskee, mikä on ongelma, mitä on tapahtunut, miksi kehittämistoiminta aloitetaan juuri nyt, mitä on tapahtumassa sekä mikä on tulos. (Toikko & Rantanen, 2009, 73-75.)

5.1.2 Organisointi

Kehittämisen prosessin toinen tehtävä on organisointi, joka perustuu tavoitteenasettelun hyväksyntään ja virallistamiseen. Usein kehittämistoiminta edellyttää yhteistä käsittelyä työyhteisön sisällä tai vähintään yhteistyötahojen informointia. Organisointi tarkoittaa käytännön toteutuksen suunnittelua ja valmistelua. Organisoinnin lähtökohdan muodostaa kehittämistoiminnan tavoite, joka voidaan osittaa alatavoitteisiin ja vaiheistaa toimintajaksoihin. Usein organisointivaiheessa määritellään myös resurssit, joilla pyritään tavoitteeseen. Kyseessä on siis toimintasuunnitelma, jossa pyritään määrittelemään kehittämisen kohde sekä tavoite mahdollisimman konkreettisella tavalla. Keskeinen osa kehittämistoiminnan organisointia on toimijoiden määrittely. (Toikko & Rantanen, 2009, 58-59.)

Organisointia edistäviä välineitä ovat sosiaalinen analyysi sekä toimijoiden määrittely. Sosiaalisen analyysin avulla hahmotetaan kehittämisen kontekstia ja ympäristöä, jossa kehittäminen toteutetaan. Tässä vaiheessa kuvataan kaikki keskeiset toimijatahot sekä heidän taustaryhmänsä ja näiden suhde koko yhteisöön. Analyysin avulla voidaan kuvata kehittämissuhteisön sosiaalinen rakenne; on olennaista tietää, millaisia osa- ja alaryhmiä on muodostunut kehittämisen kohdeyhteisön sisälle. Työskentelyn yhteydessä tarkastellaan lisäksi osallistumista sekä kunkin osallisen intressejä kehittämistä kohtaan. Toimijoita määriteltäessä sosiaalinen analyysi voidaan tiivistää yksinkertaiseksi toimijamatriisiksi, joka auttaa hahmottamaan keskeiset toimijat sekä heidän roolinsa kehittämistoiminnassa. (Toikko & Rantanen, 2009, 77-79.)

5.1.3 Toteutus

Toteutus muodostuu ideoinnista, priorisoinnista, kokeiluista ja mallintamisesta. Ideointi nousee usein esille jo kehittämistoiminnan perustelun ja organisoinnin yhteydessä, mutta siihen voidaan palata ja sitä voidaan laajentaa sekä tarkastella uusista näkökulmista toteutuksen yhteydessä. Ennen kaikkea kysymys on siitä, miten voidaan saavuttaa asetettu tavoite. Asioita joudutaan priorisoimaan kehittämistoiminnassa. Tässä tulee huomioida käytettävissä olevat resurssit sekä pyrkiä rajaamaan ja kohdentamaan toteutus mahdollisimman tarkasti. Ideointi- ja priorisointivaiheen jälkeen voidaan aloittaa varsinainen konkreettinen kokeilutoiminta tai testaaminen; ennen kaikkea kehittämistoiminta on konkreettista tekemistä. Kehittämistoimintaan liittyy myös analysoiva ja pohtiva taso, diskurssien taso. Tämä taso edellyttää konkreettisen tekemisen seuranta eli monitorointia, joka tapahtuu erilaisissa työryhmissä, joissa käydään keskustelua kehitettävästä toiminnasta. Kokeilevan toiminnan kautta pyritään kehitystulosten kuvailemiseen. (Toikko & Rantanen, 2009, 59-60.)

Toteutuksen seuranta edistävät erilaiset dokumentointityypit. Esimerkiksi erilaiset muistiot ja työntekijöiden päiväkirjat voivat toimia ensiarvoisen tärkeinä tiedonvälittäjinä. Päiväkirjat perustuvat henkilökohtaiseen reflektioon ja niiden tunnelmat luovat vakuuttavan näkökulman kehittämisprosessin sisäiseen todellisuuteen. (Toikko & Rantanen, 2009, 81-82.)

5.1.4 Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on suunnata kehittämistoiminnan prosessia; tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan ohjata kehittämisprosessia. Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa kehitettävästä asiasta. Yksinkertaisimmillaan arviointi on analysointia, jossa pohditaan, onko kehittäminen saavuttanut tarkoituksensa. Voidaan myös pohtia, miltä osin kehittämisessä on onnistuttu ja miltä osin ei ole onnistuttu. Arvioinnin keskeinen lähtökohta on hankesuunnitelma sekä siinä määritellyt tavoitteet. Arviointia voidaan lähestyä myös toimijoiden osallistumisen näkökulmasta; osallistavassa arvioinnissa pyritään antamaan ääni kehittämisen sidos- ja eturyhmille. Muutoksen edellytys on yhteisen ymmärryksen luominen. Osallistavaan arviointiin kuuluu arvostava näkökulma; arvioitavasta kohteesta etsitään vahvuuksia, ei ongelmia. Ulkoisessa arvioinnissa kehittämistoimintaa tarkastellaan ulkoapäin, mutta sisäisessä arvioinnissa arvioija arvioi toimintaa, jota on itse ollut toteuttamassa. Ulkoinen arviointi tarjoaa puolueettomamman ja tutkimuksen mielessä luotettavamman tarkastelunäkökulman, mutta sisäisen arvioinnin vahvuutena on kohteen hyvä tuntemus, monipuoliset aineistot sekä suurempi mahdollisuus saadun arviointitiedon hyödyntämiseen toimintojen kehittämisessä. (Toikko & Rantanen, 2009, 61-62.)

Arviointia edistävät kehittämistoimintaa suuntaava arviointiprosessi sekä neuvotteleva arviointi. Kehittämistoimintaa suuntaava arviointiprosessi tarkoittaa prosessia, jossa arviointi niveltyy tiiviisti kehittämisprosessiin; tietoa kerätään ja arvioidaan vaiheittain, iteratiivisesti. Arviointia ei nähdä erillisenä tehtävänä, vaan se kohdistuu kehittämisen muihin tehtäviin, kuten organisointiin ja toteutukseen. Kerätyn aineiston pohjalta puntaroidaan toimintaa sekä sen lähtökohtia kriittisesti. Neuvottelevan arvioinnin kautta sovitellaan näkemyksiä ja muodostetaan yhteistä ymmärrystä. Neuvottelevaa arviointia varten tarvitaan tietoa eri toimijoiden intresseistä ja näkökulmista. Neuvotteleva arviointi edellyttää osallistujilta valmiutta arvioida omaa toimintaansa kriittisesti. Neuvottelevaan arviointiin sisältyy pyrkimys tarkastella ristiriitaisia intressejä; eri näkökulmat pyritään tuomaan näkyviksi neuvottelutilanteessa. Onnistuakseen neuvotteleva arviointi vaatii toimijoiden osallistumista, jota voidaan pitää keskeisenä luotettavuuden osatekijänä. Neuvotteleva arviointi on vuorovaikutuksellista, mutta se ei ole pelkkää keskustelua, vaan se on yhteydessä konkreettiseen toimintaan. (Toikko & Rantanen, 2009, 82-85.)

5.1.5 Tulosten levittäminen

Tulosten levittämisestä käytetään myös nimityksiä juurruttaminen ja valtavirtaistaminen. Usein tulosten levittäminen edellyttää omaa erillistä prosessia, joten tämä vaihe ei välttämättä nivelly ongelmitta varsinaisen kehittämisprosessin sisälle. Tuotteistaminen auttaa tulosten levittämisessä. Levittämistoiminta edellyttää myös tuotteen tai palvelun loppukäyttäjän sitoutumista pidempiaikaisiin sosiaalisiin prosesseihin. Tulosten levittämistä edistäviä välineitä ovat tuotteistaminen ja oppimisverkostot. Tuotteistamisvaiheeseen liittyy kolme tärkeää kysymystä: mitä palvelu maksaa, mitä palveluun kuuluu ja kuka tästä palvelusta vastaa. Tuotteistaminen alkaa ideoinnilla ja suunnittelulla esimerkiksi avorihityöskentelyn kautta. Tavoitteena on luoda tuotekonsepti kehitettävälle tuotteelle. Lopputuloksena on tuotteistamissuunnitelma. Tuotteistamisen toisessa vaiheessa keskitytään konseptin testaamiseen ja tuotteille laaditaan tuotekuvaukset. Tuotteistamisen kolmannessa vaiheessa keskitytään paketointiin; tuotteelle laaditaan tuote-esitteet tässä vaiheessa. Tuotteistamisen viimeinen vaihe on tuotteen levittäminen ja markkinointi. (Toikko & Rantanen, 2009, 62-63, 85-87.)

5.2 Dialogisuus kehittämistoiminnassa

Kehittämistoiminnassa pyritään rakentamaan toimijoiden ja käyttäjien osallistuminen dialogin pohjalle. Dialoginen lähestymistapa edellyttää toisen hyväksymistä siten, että hänellä on oikeus osallistua myös kehittämistoiminnan perustelujen määrittelyyn. Asioita lähestytään vastavuoroisen ihmettelyn kautta. Rinnakkaisessa dialogissa luotetaan vuorovaikutuksen tuottavan lopulta sellaisen ratkaisun, jonka kaikki osapuolet kokevat hyväksyttäväksi; se on

paras mahdollinen kompromissi. Dialogiin pätee sitoutumisen sääntö, mikä tarkoittaa sitä, että henkilöt ottavat dialogiin osallistumisen tosissaan eivätkä luovuta heti ensimmäisen vastoinkäymisen tai vastaväitteen kohdalla. Vastavuoroisuus edellyttää, että osallistujien kesken vallitsee keskinäinen huolenpito ja kunnioitus. Vilpittömyyden sääntö edellyttää, että jokainen osallistuja toimii vilpittömästi ja rehellisesti. Reflektiivisyyden kautta pyritään parempaan ymmärrykseen sekä toisten että omista käsityksistä. Reflektiivisyys edellyttää osallistujilta kriittistä itsereflektiota. (Toikko & Rantanen, 2009, 92-93, 104-105.)

Demokraattinen dialogi perustuu ryhmätyölle ja konkreettisten kehittämistavoitteiden löytämiselle yhteisen keskustelun kautta. Demokraattiseen dialogiin kuuluu tasaveroinen ajatusten vaihto osanottajien välillä riippumatta heidän asemastaan tai tehtävästään työyhteisössä. Tasaveroisuus tarkoittaa kaikkien asianosaisten osallistumismahdollisuutta; kaikkien mielipiteen esiin saaminen on tärkeää. Osanottajien tulee olla aktiivisia tuomaan esiin oman mielipiteensä sekä rohkaista toisia omien ajatustensa esiintuomiseen. Dialogin kautta tuotetaan sopimuksia, jotka mahdollisesti johtavat käytännön toimenpiteisiin. (Lehtonen, 2004, 15-18.)

6 Kehittämisprojektin tavoitteet

Kehittämisprojektin tavoitteena on laatia yhdessä algerialaisen työryhmän kanssa suunnitteilla olevalle päiväkodille varhaiskasvatussuunnitelma, joka luo pohjan päiväkodin monipuoliselle toiminnalle tukien lasten koulunaloittamista ja elinikäistä oppimista. Tavoitteena on hyödyntää Suomessa hyviksi koettuja päivähoiton käytänteitä soveltaen niitä Algerian kulttuuriin sopiviksi. Tavoitteena on myös herättää keskustelua päiväkodin käytänteistä algerialaisessa työryhmässä.

Päiväkoti on suunnattu 3-5-vuotiaille lapsille ja hoitopaikkoja päiväkotiin on suunniteltu tulevan parisen kymmentä. Päiväkodin opetuskielenä käytetään paikallista arabian murretta, joka eroaa huomattavasti maan virallisesta kielestä, klassisesta arabiasta. Nadia Idrin mukaan eri etnisten ryhmien äidinkieltä ei ole riittävästi huomioitu varhaiskasvatuksessa Algeriassa (Idri, 2013, 10), mutta suunnitteilla olevassa päiväkodissa ei ole tätä ongelmaa, koska lähes kaikki alueen perheet puhuvat samaa murretta eikä hoitoon ole tulossa muiden etnisten ryhmien lapsia. Päiväkodissa tutustutaan myös klassisen arabian alkeisiin ja yleisimpiin sanontoihin.

6.1 Lyhyen aikavälin tavoitteet

Kehittämishankkeeni tavoitteena on laatia opinnäytetyöprosessin aikana yhteistyössä algerialaisen työryhmän kanssa varhaiskasvatussuunnitelma, joka on aidosti toteutettavissa

uuden, suunnitteilla olevan algerialaisen päiväkodin arjessa ja joka luo uskottavan pohjan päiväkodin kasvatusta ja arvomaailmalle. Mietimme yhdessä työryhmän kanssa mitä ja miten algerialaisissa päiväkodeissa pitää kehittää, jotta ne täyttävät eurooppalaiset standardit. Varhaiskasvatussuunnitelman kautta päiväkodin toiminnasta pyritään luomaan nykyistä monipuolisempaa sekä lasten koulunaloitusta tukevaa. Pyrin hyödyntämään varhaiskasvatussuunnitelmassa Suomessa hyviksi koettuja käytäntöjä soveltaen niitä Algerian kulttuuriin sekä islamin uskoon sopiviksi.

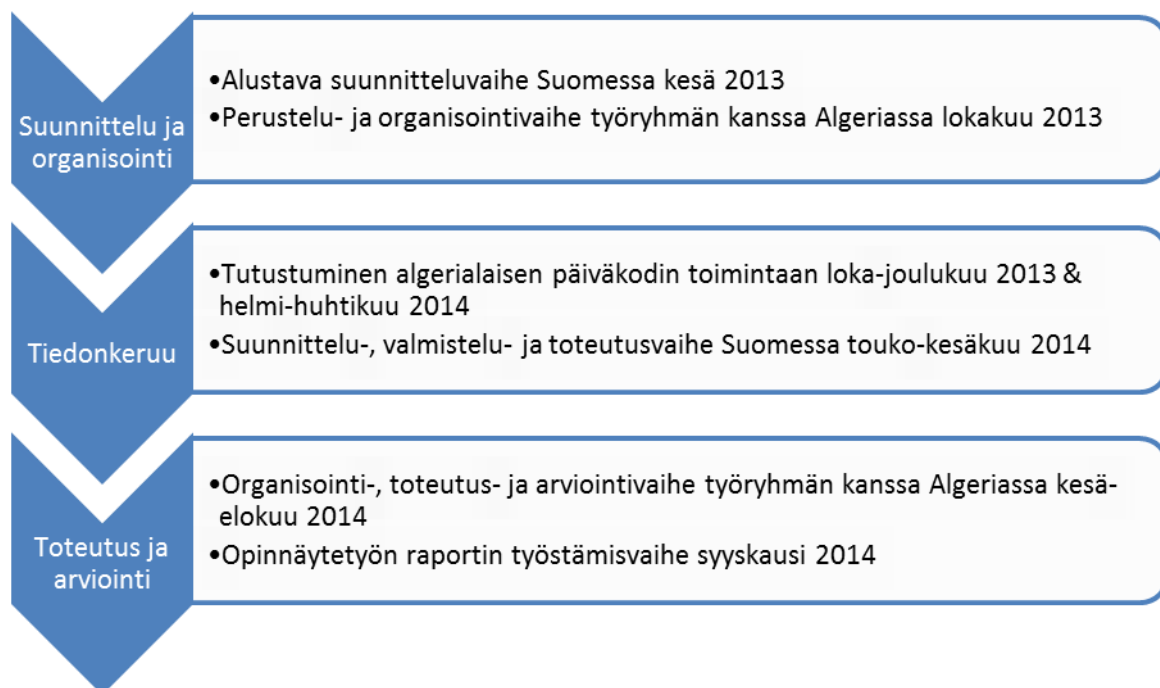
Kehittämishankkeeni tavoitteena on opinnäytetyöprosessin aikana herättää työryhmässä keskustelua päivähoiton käytänteistä. Pyrin esittelemään suomalaisen päivähoiton käytänteitä siten, että työryhmän jäsenet voivat saada näistä käytänteistä käyttökelpoisia ideoita päivähoiton arkeen.

6.2 Pitkän aikavälin tavoitteet

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että laatimani varhaiskasvatussuunnitelma todetaan käyttökelpoiseksi uudessa päiväkodissa ja että henkilökunta muokkaa sitä juuri kyseiselle lapsiryhmälle sopivaksi. Tavoitteena on, että varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjattuja tavoitteita toteutetaan päiväkodin arjessa ja se auttaa osaltaan luomaan lasten päiväkotipäivistä monipuolisia ja elinikäistä oppimista tukevia.

7 Kehittämistoiminnan eteneminen

Kehittämistoimintani sisälsi useita eri vaiheita sekä Algeriassa että Suomessa (Kts. kuvio 1). Suunnittelin toimintaa sekä yksin että yhdessä algerialaisen työryhmän kanssa. Pyrin keräämään tietoa koko opinnäytetyöprosessin ajan sekä muokkaamaan toimintaani saamani palautteen pohjalta.

Kuvio 1: Kehittämistoiminnan eteneminen

7.1 Alustava suunnittelu

Aloitin opinnäytetyöni suunnittelun kesällä 2013. Minua kiinnosti tutkia, miten suomalaista tieto-taitoa voi hyödyntää kehittyvässä Algeriassa. Mietin, miten voin hyödyntää osaamistani varhaiskasvatusalalla sekä erityisesti osaamistani monikulttuurisessa päivähoitoympäristössä opinnäytetyössäni. Otin yhteyttä muutamaan algerialaiseen päiväkotiin, joiden arvelin sopivan yhteistyökumppaneikseni, syyskuussa 2013. Kerroin heille taustastani sekä tulevasta opinnäytetyöstäni ja kysyin, olisiko heillä tarvetta jonkinlaiseen toimintansa kehittämishankkeeseen. Otin päiväkoteihin yhteyttä sekä sähköpostitse että algerialaisten tuttavieni kautta. En saanut vastausta yhteenkään sähköpostiviesteistäni, mutta algerialaisten yhteistyötahojeni kautta sopiva yhteistyökumppani löytyi nopeasti. Tämä kuvaa mielestäni sitä, että suomalaisena toimiminen Algeriassa helpottuu huomattavasti, jos kohdemaassa on jo olemassa luotettava, algerialainen kontakti. Myöhemmin minulle selvisi myös, että algerialaisten on todettu vastaavan todennäköisemmin faksattuihin ranskankielisiin kirjeisiin kuin sähköpostiviesteihin (U.S. Commercial service, 2011, 43).

Suomalaisen koulutusjärjestelmän hyvät oppimistulokset tunnetaan Algeriassa ja eräs päiväkoti halusi mielellään tehdä yhteistyötä kanssani, kunhan ensin algerialainen yhteyshenkilöni oli kertonut taustastani heille. He ehdottivat, että voisin auttaa kehittämään heidän toimintaansa. Viestittelymme pohjalta kehittämishankkeeksi muotoutui varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja sitä kautta myös päiväkodin käytännön toiminnan kehittäminen.

Matkustin Algeriaan lokakuussa 2013. Tapasimme työryhmän kanssa ensimmäisen kerran 15.10.2013. Tästä alkoi kehittämistoimintani perusteluvaihe. Osittain tapaamiseen liittyi myös toiminnan organisointia. Työryhmän psykologi-jäsen kertoi tapaamisen aluksi paikallisen, yhdistyksen ylläpitämän päiväkodin tämän hetkisestä toiminnasta sekä siitä, että erityisesti paluumuuttajavanhemmilta oli tullut toive päivähoiton kehittämisestä. He olivat nähneet aikaisemmissa isäntämaissaan päiväkoteja, joissa toiminta oli huomattavasti monipuolisempaa kuin päiväkodissa, jossa heidän lapsensa olivat tällä hetkellä hoidossa. Kukaan ulkomailla asuneista työryhmän jäsenistä ei ollut kouluttautunut ulkomaanjakson aikana. Tämä on Mirem-tutkimuksen mukaan tyypillistä (Mohamed, 2008, 2). Nykyisen päivähoiton tason kyseenalaistaminen ei siis liittynyt paluumuuttajavanhempien kohonneeseen koulutustasoon vaan heidän omakohtaisiin kokemuksiinsa.

”Esittelimme itsemme ja ryhmän psykologi kertoi vanhemmilta tulleesta toiveesta perustaa uusi päiväkotitoiminta. Vanhemmat eivät ole tyytyväisiä nykyisen päiväkodin toimintaan, vaan kaipaavat monipuolisempaa tekemistä lapsille. Heitä kiinnosti, millaista päiväkodin toiminta on Suomessa. Ryhmän psykologi-jäsen oli selkeästi ryhmän johtaja ja veti keskustelua. Työryhmän naiset tuijottivat minua kiinteästi koko tapaamisen ajan. Onneksi tiedän, että tämä on Algeriassa normaalia. Muutoin tilanne olisi tuntunut varmasti kiusalliselta. Miehet sen sijaan välttelivät katsekontaktia ja pyrin itse toimimaan samoin. Työryhmään kuuluu lisäksi viisi algerialaista jäsentä: kaksi Amerikasta vastikään tullutta paluumuuttajaa; yksi algerialainen äiti, joka on asunut koko elämänsä Algeriassa; algerialainen psykologi, joka on asunut Euroopassa noin 20 vuotta sitten sekä Euroopasta vastikään tullut paluumuuttaja. Onneksi lähes kaikki puhuvat erinomaisesti joko saksaa tai englantia! Algeriassa tämä ei ole mitenkään itsestäänselvyys!” (Hankepäiväkirja 15.10.2013.)

”Saapuessani tapaamiseen, en suoraan kätellyt miehiä, vaan odotin heidän reaktiotaan; jos he kätelivät, kätelin minäkin, muussa tapauksessa tervehdin ainoastaan sanallisesti. Algeriassa osa miehistä ei kättele perheen ulkopuolisia naisia, mikä kannattaa huomioida tapaamistilanteissa. Naisten kanssa vaihdoimme poskisuudelmat ja pikaisen arabiankielisen tiedustelun kuulumisista. Otin mukaani muutaman käyntikortin jaettavaksi työryhmän jäsenille yhteystietojeni kera. Otin mukaani myös pienen tuliaisien työryhmän jäsenille; Algeriassa ei ole kohteliasta mennä kylään ”tyhjin käsin”. Vaikka tämä olikin ”työtapaaminen”, koin tämän kohteliaaksi eleeksi.”(Hankepäiväkirja 15.10.2013.)

Paikan päällä minulle selvisi, että päiväkotia ylläpitävä yhdistys olikin kiinnostunut perustamaan kokonaan uuden, ”eurooppalaiset standardit täyttävän”, päiväkodin nykyisen päiväkodin toiminnan kehittämisen sijaan. He toivoivat, että autan heitä laatimaan päiväkotihankkeelle varhaiskasvatussuunnitelman sekä mahdollisesti autan sopivien toimitilojen etsinnässä.

”Tarttuminen tähän haasteeseen on projektina varmaankin asiakaslähtöisempi kuin alkuperäinen suunnitelma. Tämä on työryhmän itse asettama tavoite ja ongelma. Vähän vain pelottaa, miten opinnäytetyöprosessin kannalta voin

arvioida suunnitelman toteuttamiskelpoisuutta. Nyt en ehdi nähdä opinnäytetyöprosessin aikana, miten työntekijät ottavat suunnitelman vastaan ja toimiiko se käytännössä. Toisaalta nyt voin käyttää hyödyksi kokemuksiani päiväkodin perustamisesta Suomessa. Haasteena tulee olemaan sellaisen henkilökunnan, joka on valmis perehtymään varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä toteuttamaan sitä käytännössä, löytäminen. Henkilökunnalta vaaditaan tietynlaista uskallusta toimia hieman eri tavoin kuin algerialaisissa päiväkodeissa on yleensä ollut tapana. Ihanteellisessa tilanteessa tuleva henkilökunta olisi mukana suunnitelman laatimisessa, mutta nyt se ei ole mahdollista. (Hankepäiväkirja 15.10.2013.)

Työryhmä toivoi, että esittelen heille suomalaisen päiväkodin toimintatapoja ja tutustuttuani algerialaisen päiväkodin toimintaan, tuon esille, millaisia eroavaisuuksia ja mahdollisia kehittämiskohteita havaitsin päiväkodin toiminnassa. Sovimme, että tutustun paikallisen algerialaisen päiväkodin toimintaan loka-joulukuussa 2013 sekä helmi-huhtikuussa 2014. Sovimme myös, että pohdimme yhdessä tutustumiskäyntieni pohjalta, mitä algerialaisessa päivähoitossa pitää kehittää ja miten, jotta tulevan päiväkodin toiminta on nykyistä monipuolisempaa. Työryhmä itse määritteli tavoitteekseen, että tuleva päiväkotikiitos täyttää eurooppalaiset standardit ja että sen toiminta on melko samanlaista kuin päiväkotien, joihin paluumuuttajavanhemmat olivat tottuneet entisissä kotimaissaan. Työryhmä korosti, että vanhempien mielestä päivähoito ei tällä hetkellä tue lasten koulunaloittamista eikä kielenkehitystä, mistä vanhemmat olivat erityisen huolissaan, koska lasten kielitaito paikallisen arabian murteen osalta oli selkeästi heikompi osalla ulkomailla asuneista lapsista kuin paikallisilla lapsilla keskimäärin. Vanhemmat pitivät lasten myöhempää koulunaloittamista erittäin tärkeänä ja toivoivat päivähoiton tukevan tätä.

Kysyin työryhmältä ensimmäisellä tapaamiskerralla, voinko haastatella myös päiväkodin lapsia tai esimerkiksi lapsia, jotka ovat käyneet päivähoitossa tai koulussa sekä ulkomailla että Algeriassa, saadakseni kuulla lasten omat toiveet. Tätä ei pidetty tarpeellisena.

”Työryhmä ei pitänyt tarpeellisena lasten haastattelua. Ajatus taisi olla jopa hieman hämmentävänä tai pelottava. Ehkä tämä liittyy Algerian aikuisjohtoiseen kasvatustapaan ja tietynlaiseen viranomaispelkoon, jonka olen havainnut sekä työssäni maahanmuuttajien parissa Suomessa että myös Algeriassa. On aika kuvaavaa, että Nadia Idrin tutkimuksessa tutkimuskohteena on hänen oma lapsensa.” (Hankepäiväkirja 15.10.2013.)

Psykologi totesi myöhemmin, että koulukuraattorin työssä hän on nähnyt, kuinka vanhemmilla on todella suuri kynnys tulla puhumaan perheensä asioista ja erityisesti koulussa ilmenneistä ongelmista. Ongelmat pidetään mieluummin perheen sisäisinä asioina. Tästäkin syystä tilanne, jossa vieras aikuinen haastattelee lasta saatetaan kokea pelottavana tilanteena.

Työryhmä totesi, ettei tutkimukseni tarvitse erillistä tutkimuslupaa, koska päiväkotikiitos tutustui on yksityinen ja sain luvan vierailuille suoraan päiväkodilta. Koulutusta koskevan yhteistyöpöytäkirjan mukaan yhteistyön sisällöstä tulee sopia suoraan yhteistyötä koskevien

instituutioiden välillä (Memorandum of Understanding between The Government of the People`s Democratic Republic of Algeria and The Government of Finland on higher educational cooperation, Helsinki, 2011).

7.2 Tutustuminen algerialaisen päiväkodin toimintaan

Tutustuin algerialaisen yksityisen päiväkodin toimintaan loka-joulukuussa 2013 sekä helmikuussa 2014. Pidin tutustumiskäynneistä päiväkirjaa, johon kirjoitin sekä näkemiäni konkreettisia tilanteita että omia ajatuksiani ja tulkintojani tilanteista. Erotin nämä päiväkirjassa selkeästi toisistaan muistaakseni myöhemmin, mikä on ollut konkreettisesti näkemääni ja mikä omaa tulkintaani. Kirjoitin päiväkirjaan myös päiväkodin pedagogin kanssa käymiäni keskusteluja.

Osallistuin kaikkeen päiväkodin toimintaan ja pyrin toimimaan ”talossa talon tavalla” eli en tässä vaiheessa tuonut esiin, miten erilaista toiminta suomalaisessa päiväkodissa on. Pyrin toimimaan osallistuvan havainnoinnin periaatteiden mukaan. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijan rooli on aktiivinen; hän on aktiivisesti vuorovaikutuksessa havainnoitavan toimintaympäristön kanssa (Toikko & Rantanen, 2009, 143).

Tässä kohtaa koin kielitaitoni osin riittämättömäksi, koska keskustelut käytiin pedagogia lukuun ottamatta arabiankielellä. Tämä oli myös yksi syy, miksi en laatinut lapsille, vanhemmille tai opettajille strukturoidumpaa kyselyä, vaan päätin pääosin luottaa toiminnasta tekemiini omiin havaintoihini sekä kokemuksiini maahanmuuttajatyöstä. Nadia Idrin (2013) tutkimus valotti myös osaltaan esikoulun työntekijöiden sekä lapsen ja vanhemman kokemuksia päivähoidosta ja esikoulusta.

Toiminnan havainnointiin kielitaitoni sen sijaan riitti hyvin; ymmärsin lähes kaiken pedagogin ja lasten välisen arabiankielisen viestinnän sekä vanhempien ja lasten välisen viestinnän; ymmärrän arabiaa huomattavasti enemmän kuin puhun. Työn lomassa keskustelin jonkin verran päiväkodin pedagogin kanssa ja sain hänen kauttaan työntekijän näkökulman päiväkodin nykyisestä toiminnasta. Kovin paljon aikaa keskusteluille ei tosin ollut, koska päiväkotiryhmä vaati jatkuvaa huomiota.

Lapset ujostelivat minua ensin, mutta totuttuaan läsnäolooni, he suhtautuivat minuun kuin kehen tahansa aikuiseen. Pyrin käyttämään lasten kanssa lyhyitä, ytimekkäitä lauseita tiedostaen kielitaitoni puutteet. Päiväkodin toiminta oli hyvin samankaltaista joka päivä. Päiväohjelmaa ei oltu kirjattu mihinkään ylös eikä toimintatuokioita oltu suunniteltu etukäteen, vaan toimintatuokiot päätettiin spontaanisti tilanteen mukaan. Jos lapset esimerkiksi riehuivat leikkihuoneessa, laitettiin ryhmä usein katsomaan televisiota tai

piirtämään pöydän ääreen. Päiväkodin pedagogi totesi, että tämä rauhoittaa ryhmää. Televisiota saatettiin katsoa useampi tunti päivässä. Myös Nadia Idrin tutkimus tukee käsitystäni siitä, että televisiota käytetään usein opetustarkoituksessa varhaiskasvatusryhmissä Algeriassa (Idri, 2013, 6).

”Tänään taas katsottiin telkkarista piirrettyjä, kun lapset alkoivat olla rauhattomia leikkihuoneessa. Alussa lapset istuivat hiljaa paikoillaan, mutta puolen tunnin jälkeen varsinkin pienimmät alkoivat pyöriä tuoleillaan. Lapsia komennettiin istumaan hiljaa paikoillaan.” (Hankepäiväkirja 11.11.2013.)

Ryhmää ei jaettu pienryhmiin, vaan kaikki toiminta tapahtui isossa 24 lapsen ryhmässä, jossa oli töissä yksi pedagogi ja avustaja. Lapset olivat iältään 2-5 -vuotiaita. Lapsille opetettiin Koraania ja algerialaisia lasten lauluja, mutta tarinoita ei juurikaan luettu. Päiväkodilla ei ollut omaa aidattua pihaa ulkoilua varten eivätkä lapset ulkoilleet päiväkotipäivän aikana ollenkaan. Päiväkodin pedagogi piti ajatusta ulkoilusta vaarallisena. Hän totesi ulkoilusta:

”Lasten hallitseminen ulkona olisi täysin mahdotonta. Jos lapsi kaatuu tai satuttaa itsensä, syy on vanhempien mielestä aina opettajan.” (11.11.2013)

Lapset söivät kevyen lounaan kello 12 ja lepäsivät sen jälkeen 1,5 tuntia. Iltapäivisin toiminta oli samankaltaista kuin aamupäivisin. Kello 14 lapsille tarjottiin välipalaksi hedelmä tai leipää. Avustaja valmisti lapsille sekä lounaan että välipalan. Aamupalaa päiväkodissa ei tarjottu, vaan lapset söivät kotona ennen hoitoon tuloa.

Päiväkodin tilat vaikuttivat lapsiryhmään nähden melko pieniltä; päiväkodissa oli pieni eteinen ja kaksi huonetta, joista toisessa ruokailtiin ja askarreltiin ja toisessa nukuttiin, leikittiin ja katsottiin tv:ta. Seinillä ei ollut lasten piirustuksia tai maalauksia eikä opetuskuvia, kuten aakkoskortteja. Lapsilla ei ollut eteisessä omia nimettyjä paikkoja, vaan lapset jättivät ulkovaatteensa sinne missä oli vapaata tilaa. Päiväkodin pedagogi koki työnsä raskaaksi ja sanoi usein harkitsevansa hakeutumista töihin kouluun, jossa lapset ovat hänen mielestään omatoimisempia. Hän koki myös, että hänen palkkauksensa on työn vaativuuteen nähden liian alhainen.

”Päiväkodin pedagogi vaikuttaa väsyneeltä ja puhuu usein työpaikan vaihtamisesta. Huomaan itsekin olevani erittäin väsynyt tutustumiskäyntien jälkeen, vaikken olekaan varsinaisessa hoito- ja kasvatusvastuussa. Hälinä ja arabiankielisen keskustelun kuuntelemiseen keskittyminen vievät paljon energiaa! Ulkoilun puute näkyi selvästi omassakin olotilassani!” (Hankepäiväkirja 3.12.2013.)

Työpanostani arvostettiin päiväkodissa suuresti; vaikka en kielitaidollisesti osannutkaan aina ilmaista asioita oikein, olivat ylimääräiset auttavat kädet tarpeen esimerkiksi lasten vessakäyntien, ruokailujen ja lepohetken aikana. Lasten vanhempien kohtaamisessa jäin

hieman taka-alalle kielestä johtuvien haasteiden vuoksi. Kaikki vanhemmat suhtautuivat minuun kuitenkin ystävällisen kiinnostuneesti.

”Tuntuu, että pärjään päiväkodissa yllättävän hyvin kielitaidon puutteista huolimatta; perustyö on kuitenkin aika samanlaista kuin Suomessakin ja tunnen oloni rentoutuneeksi lasten kanssa. Toisaalta välillä harmittaa, että kielitaitoni vuoksi työpanokseni on lähinnä avustava. Suomessa olen tottunut toimimaan opettajana, mutta täällä en siihen kykene. Vanhemmat ovat olleet ystävällisiä ja kyselleet, mistä olen kotoisin ja mitä pidän Algeriasta.”
(Hankepäiväkirja 10.12.2013.)

Päiväkodin toiminta vaikutti melko aikuisjohtoiselta. Lapsille annettiin tarkat ohjeet, joita heidän odotettiin noudattavan ilman vastaväitteitä.

”Toiminta vaikuttaa melko aikuisjohtoiselta: lapset tekivät niin kuin aikuinen sanoo eikä lasten mielipiteitä juuri kysytä.” (Hankepäiväkirja 17.12.2013.)

”Askartelutuokion aikana lapsille annettiin aihe sekä valmis malli. Lasten tuli pyrkiä askartelemaan mahdollisimman mallin kaltainen lammas. Jos lapsi liimasi esimerkiksi silmät väärään kohtaan, opettaja korjasi lapsen työtä. Tuntui olevan tärkeää, että jokainen lammas oli samanlainen.”
(Hankepäiväkirja 17.12.2013.)

”Jopa värityskuvissa on numerot, joiden mukaan lapset värittävät kuvat! Tuntuu olevan tärkeää, että lapset värittävät oikein!” (Hankepäiväkirja 17.12.2013.)

Suomessa pyritään painottamaan lapsilähtöistä, ohjaavaa kasvatustyyliä. Mielestäni näiden erilaisten kasvatustyylien tiedostaminen oli minulle hyödyllistä. Oli hyödyllistä myös ymmärtää, että vaikka itse olenkin tottunut ohjaavaan, lapsikeskeiseen kasvatustapaan, on Algeriassa totuttu aikuisjohtoiseen kasvatustapaan. Tästä johtuen esimerkiksi kasvatuskumppanuus ja lapsilähtöisyys eivät sellaisinaan toimi algerialaisen päiväkodin kantavina teemoina, vaikka niiden kautta onkin saatu Suomessa hyviä tuloksia. Algeria on hierarkkinen yhteiskunta (Hofstede), jonne aikuisjohtoinen kasvatustyyli sopii hyvin ja jossa lapset sosiaalistuvat jo pienestä pitäen tietynlaiseen arvojärjestykseen ja näkevät sen luonnollisena. Kollektiivisissa ryhmissä ihmiset ovat riippuvaisia johtohahmoista ja johtohahmoilla on usein suuri auktoriteettiasema (Hofstede).

”Lapset eivät juurikaan esitä omia toiveitaan tai ajatuksiaan leikeistä tai toiminnasta, vaan näyttävät odottavan opettajan ohjeita. Vapaa leikki on aikamoista haahuilua ja menee helposti leikkikalusta riitelyksi.”
(Hankepäiväkirja 24.12.2013.)

”Välillä tuntuu vaikealta sopeutua näin erilaiseen kasvatustyyliin, vaikei erilainen näkemys tullutkaan täysin yllätyksenä. Toisaalta lapset taitavat olla tähän tottuneita.” (Hankepäiväkirja 24.12.2013.)

Vanhemmat toivovat kulttuuritaustasta riippumatta lapselleen parasta sekä oman paikan löytymistä yhteiskunnassa (Opetushallitus, 2010, 5).

”Tulin siihen tulokseen, että sekä määritelmä siitä, mikä on lapselle parasta ja millä keinoilla lasta voidaan tukea oman paikan löytämisessä, ovat hyvin kulttuurisidonnaisia eivätkä ne välttämättä tarkoita samaa asiaa Suomessa ja Algeriassa. Oman subjektiivisen näkemyksen eliminoiminen täysin on kuitenkin mahdotonta.” (Hankepäiväkirja 24.12.2013.)

Algerian kulttuuri on kollektiivinen, mikä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi johtaminen nähdään ryhmien johtamisena (Hofstede).

”Lapsia ohjataan enemmän ryhmänä kuin yksilöinä. Ohjeet annetaan kaikille yhteisesti ja lapsia ohjataan vähemmän yksilöllisesti. Yksilölliseen ohjaamiseen ei kyllä oikein olisi aikaakaan.” (Hankepäiväkirja 24.12.2013.)

Kysyin päiväkodin pedagogilta, osallistuvatko vanhemmat päiväkodin toiminnan suunnitteluun tai onko lapsille laadittu omia henkilökohtaisia oppimissuunnitelmia.

”Opettajan mukaan vanhemmat eivät juurikaan osallistu päiväkodin toiminnan suunnitteluun: he vain tuovat lapsensa aamulla ja hakevat iltapäivällä. Muutoin vanhemmat käyvät päiväkodissa lähinnä vain, jos heidän täytyy selvittää lastensa huonoa käytöstä yhdessä päiväkodin henkilökunnan kanssa.” (Hankepäiväkirja 24.12.2013.)

Nadia Idrin tutkimus tuki näkemystä vanhempien osallistumattomuudesta lastensa varhaiskasvatukseen suunnitteluun ja seurantaan (Idri, 2013, 7). Lapsen henkilökohtaisesta oppimissuunnitelmasta pedagogi ei ollut kuullut, mutta hän totesi, että sellaisten laatimiselle heillä ei olisi aikaa eikä hän kokenut henkilökohtaisia oppimissuunnitelmia muutenkaan tarpeellisiksi. Tämä kuvaa mielestäni jälleen sitä, että kollektiivisessa yhteiskunnassa koko ryhmää koskeva suunnitelma nähdään merkityksellisempänä kuin yksilöiden henkilökohtaiset suunnitelmat.

Olen työssäni lastentarhanopettajana tutustunut moniin maahanmuuttajataustaisiin perheisiin - myös algerialaistautaisiin. Kokemukseni mukaan monet algerialaistautaisista perheistä odottavat opettajien ja lastentarhanopettajien toimivan aikuisjohtoisemmin kuin Suomessa on tapana. Tutustumiskäyntini algerialaiseen päiväkotiin tukivat tätä käsitystä. Suomessa monet algerialaistautaiset vanhemmat toivoivat myös enemmän aikuisjohtoisia toimintatuokioita kuin suomalaisessa päiväkodissa on yleensä tapana järjestää. He myös tuntuivat arvostavan enemmän selkeästi oppimiseen tähtäviä tuokioita kuin lasten vapaata leikkiä. Muokkasin oman päiväkotini päiväohjelmaa vanhempien toiveiden pohjalta myös Suomessa.

Matkustin Suomeen tammikuun 2014 alussa. Sovimme työryhmän kanssa, että jatkamme tarvittaessa yhteistyötä sähköpostin välityksellä. Matkustin uudelleen Algeriaan helmikuussa

2014. Työryhmä pyysi minua mukaansa katsomaan muutamaa kohdetta, joita he olivat harkinneet päiväkodin tuleviksi toimitiloiksi.

”Kävimme tänään katsomassa paria kohdetta mahdollisiksi päiväkotitiloiksi. Kerroin, millaisia vaatimuksia muun muassa terveys- ja pelastustoimen tarkastajat asettavat päiväkodin tiloille Suomessa. Kerroin myös, että Suomessa lapset ulkoilevat paljon päiväkotipäivän aikana ja päiväkodeilla on yleensä oma, aidattu piha, jossa lasten on turvallista ulkoilla. Toinen kohteista vaikutti mielenkiintoiselta. Se oli vielä keskeneräinen omakotitalo, jossa oli riittävästi tilaa suunnitteilla olevalle lapsiryhmälle. Koska rakennustyö oli vielä kesken, olisi siihen helposti voinut tehdä päiväkotitoiminnan vaatimat muutokset. Rakennuksessa oli myös piha, josta olisi saanut aitaamalla suojaisan ja mukavan ulkoilualueen lapsille. Työryhmä ei kuitenkaan voinut vielä tehdä osto- tai vuokratarkistusta, koska projektin rahoitus ei ole selvillä.” (Hankepäiväkirja 27.2.2014.)

Jatkoin tutustumista algerialaisen päiväkodin toimintaan vielä helmi-huhtikuun 2014 ajan. En enää tässä vaiheessa saanut mielestäni juurikaan tutustumiskäynneistäni irti mitään uutta.

”Tutustumiskäynnit tuntuvat turhauttavilta; päivät kuluvat samaan tapaan. Olisi pitänyt suunnitella ajankäyttö paremmin ja aloittaa varhaiskasvatussuunnitelman työstäminen työryhmän kanssa jo nyt!” (Hankepäiväkirja 15.3.2014.)

7.3 Jatkosuunnitelma

Palasin Suomeen toukokuussa 2014. Jatkoin opinnäytetyöraportin työstämistä ja konkreettisen toiminnan suunnittelua. Olin ajatellut, keskustelevani erilaisista kasvatustähtäyksistä yhdessä työryhmän kanssa, jotta he olisivat voineet päättää, voisiko joitakin näihin näkemyksiin liittyviä ajatuksia hyödyntää myös Algeriassa. Tulin kuitenkin siihen tulokseen, että on turvallisempaa kertoa konkreettisesti, mitä, miten ja miksi suomalaisen päivähoidon arjessa tehdään kuin kiinnittää huomiota erilaisiin kasvatustähtäyksiin; tämä on mielestäni neutraalimpi lähestymistapa eikä aseta erilaisia kulttuureja tai kasvatustähtäyksiä eriarvoiseen asemaan.

7.3.1 Esittelyn valmistelu työryhmää varten

Mietin, miten esittelen suomalaisen päiväkodin toimintaa työryhmälle seuraavassa tapaamisessamme 12.6.2014. Tästä alkoi kehittämisprojektini toteutusvaihe.

”Pohdin, miten algerialainen itse esittelisi jonkin asian. Muistin, kuinka 1990-luvulla sekä 2000-luvun alussa matkustaessani Algeriaan lähes jokaisessa perheessä, joissa vierailin, kaivettiin esiin valokuva-albumi. Kuvien avulla oli helppoa esitellä algerialaisia perinteitä minulle. Nykyisin yhä useampi kaivaa valokuva-albumin sijaan esiin älypuhelimien tai tablettitietokoneen.” (Hankepäiväkirja 15.5.2014.)

Kuvat tuntuvat olevan algerialaisille tärkeitä viestinnän välineitä. Kuvien käyttö on erittäin perusteltua varmasti myös siitä syystä, että algerialaisista 27.4% on lukutaidottomia vuoden 2006 tietojen perusteella (Suomen YK-liitto). Löysin algerialaisen naisen, Saheb Tassadit:n, laatiman diasarjan, joka on laadittu opetustarkoituksessa liittyen maanjärjestyksiin (kts. http://www.jica.go.jp/english/news/jbic_archive/autocontents/english/news/2007 .) Nämä diat tukevat käsitystäni kuvien merkityksestä algerialaisten viestinnässä: dioissa kuvat ovat pääosassa ja tekstiä on suhteellisen vähän. Ero esimerkiksi opinnäytetyöseminaareissa näkemiini dioihin on merkittävä. Diojen pohjaväri on vihreä, joka on sekä islamin väri että Algerian lipun toinen pääväri. Dioista tulee selkeästi esille myös titteleiden merkitys; diaesityksen alussa on selkeästi kerrottu, kuka diat on tehnyt ja mikä on hänen tittelinsä. Algeriassa ei tule olla turhan vaatimaton, kun kertoo omasta työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja niin edelleen (Mikluha, 2006, 55).

”Titteleiden merkitystä Algeriassa kuvaa hyvin se, että viidettä luokkaa Algeriassa käyvä lapseni kutsuu ranskankielen opettajaa ”madameksi”, kun taas minä käytän ammattikorkeakoulussa opettajistani etunimeä.” (Hankepäiväkirja 15.5.2014.)

Kuviin tulee toisaalta suhtautua myös varovaisesti; kaikki eivät pidä siitä, että heitä, heidän lapsiaan, kotiaan tai yrityksiään kuvataan. Kuvaamiseen tulee siis aina pyytää lupa. Islam kieltää kuvien palvomisen ja monessa algerialaisessa perheessä kuvat eivät ole esillä seinillä, vaan piilossa kansioissa.

Tämän perusteella päätin käyttää omassa esityksessäni kuvia mahdollisuuksien mukaan ja diojen pohjalla vihreää väriä. Kuvien suurta merkitystä esityksissäni korostaa myös se, että tapaamisissamme käyttämämme kieli ei ole yhdenkään osallistujan tunnekieli. Kuvia voidaan hyödyntää Algeriassa myös esimerkiksi nimikoitaessa lasten naulakot ja muut omat alueet, päiväohjelman kuvittamisessa sekä vanhemmille jaettavien tiedotteiden selkeyttämisessä. Nadia Idrin haastattelussa tuli esille, että esikoulun opettaja kaipasi opetuksensa tueksi konkreettisia kuvia ja hahmoja sekä isoja kuvituksellisia kuvia luokahuonekäyttöön. Hän kaipasi myös lisää kuvitusta, kuvia ja värejä oppikirjoihin. (Idri, 2013, 6.)

Diojen sekä oman kokemukseni pohjalta tulikin siihen tulokseen, että Algeriassa käsitellään usein vaikeita asioita huumorin pohjalta. Algeriassa toimii esimerkiksi sairaalaklovneja ja Saheb Tassadit:n diojen perusteella klovnit olivat ilahduttamassa myös maanjärjestyksestä selvinneitä, järkyttyneitä lapsia (Tassad). Myös Nadia Idrin tutkimuksen mukaan algerialaisessa esikoulussa käytettiin klovnia lasten sosiaalisten suhteiden luomisen tukemisessa (Idri, 2013, 5).

Päätin pilkkoa päiväkotipäivän osiin ja miettiä, mitä, miten ja miksi suomalaisessa päiväkodissa tehdään. Mietin myös jo alustavasti, miten näitä toimintoja voidaan hyödyntää algerialaisessa päiväkodissa. Seuraavaksi mietin, mistä löydän riittävästi kuvia esitelläkseni toimintaa ja ajatuksiani riittävän monipuolisesti. Muistin Pinterestin, jota muun muassa Aalto-yliopiston opiskelijat käyttävät hyödyksi opinnoissaan. Pinterest on palvelu, jonka kautta voi löytää nopeasti ympäri maailmaa asuvien ihmisten ideoita, kuten askartelu- ja leikki-ideoita.

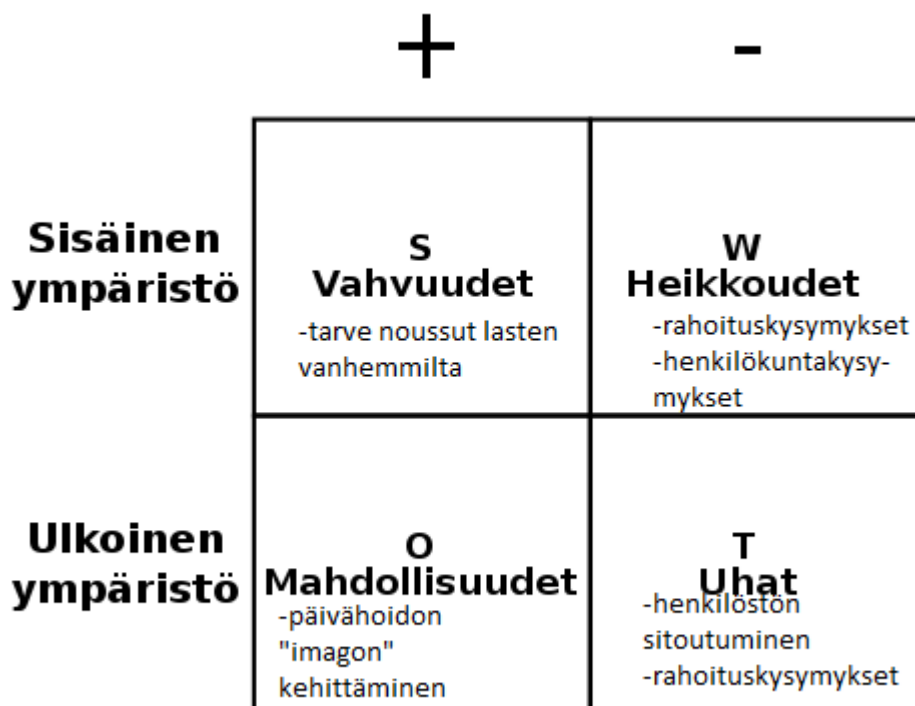
Pinterestia on kritisoitu siitä, että jotkut käyttäjät ovat siirtäneet sinne kuvia ilman, että heillä on oikeuksia kyseisten kuvien käyttöön. Tästä syystä pyrin tarkastamaan jokaikisen Pinterest-tauluihin pinnaamani kuvan käyttöoikeudet enkä käyttänyt näitä kuvia Pinterestin ulkopuolella esimerkiksi omissa dioissani. Moni hyvä kuva jäi lisäämättä, koska niiden käyttöoikeudet olivat mielestäni epäselvät. En myöskään lisännyt Pinterestiin kuvia Pinterestin ulkopuolelta, vaan käytin sinne jo valmiiksi lisättyjä kuvia, poikkeuksena tästä muutama itse ottamani kuva. (Kts. <http://www.pinterest.com/adaycareproject/> .) Tekijänoikeuslain 21 §:n 1 momentin mukaan opetuksen yhteydessä saa esittää julkaistun teoksen (jollainen voi olla myös valokuva). Oleellisinta esittämisen kannalta on se, että yleisö on samassa tilassa esitettävän teoksen kanssa. Tämän perusteella opettaja voi siis esittää netissä olevan pinterest-kuvan osana opetustilannetta. Pinterestin kohdalla on otettava huomioon laillisen lähteen vaatimus; jos kuvat ovat oikeudettomasti pinterestissa, laillisen lähteen vaatimus ei täyty, jolloin kuvia ei saa käyttää opetuksessa. (Operight.)

Pinterest sopi mielestäni tähän käyttötarkoitukseen erinomaisesti, koska sieltä löytyy hyviä kuvia laajoista aihepiireistä. Sinne on myös helppo lisätä kuvia myöhemminkin eli algerialaisen päiväkodin henkilöstö voi helposti halutessaan itsekkin lisäillä tauluille kuvia sekä seurata esimerkiksi suomalaisten lastentarhanopettajien omille tauluilleen lisäämiä kuvia. Kuvat toimivat inspiraation lähteenä ja Pinterest toiminnan suunnittelun työkaluna. Algeriassa on puutetta laadukkaista esiopetusmateriaaleista, erityisesti opettajan oppaasta, jossa on esimerkiksi askarteluideoita (Idri, 2013, 6). Pinterestin kautta ideoita on mahdollista saada luovilta ihmisiltä ympäri maailman. Lisäksi Pinterestin kautta löytyy ilmaisia, tulostettavia tehtäviä lapsille - jopa arabiankielellä. Internetin käytön on todettu lisäävän sosiaalisuuden ja voimaantumisen tunnetta (Castells & Himanen (toim.), 2013, 31); tunteita, joita haluan osaltani välittää algerialaisille pedagogeille.

7.3.2 SWOT-analyysi

Tässä vaiheessa arvioin myös päiväkotiprosessin vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia SWOT-analyysin avulla. Tämä liittyy kehittämishankkeen perusteluun . SWOT-analyysin ydinajatuksena on arvioida organisaation tai toimintayksikön nykytilaa sekä tulevaisuutta käyttäen nelikenttää, jonka kentät ovat: vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

(Toikko, T. & Rantanen, T, 2009, 73). Halusin selkittää prosessia itselleni SWOT-analyysin kautta ja päätin ottaa analyysin myöhemmin esille myös työryhmän kanssa. (Kts. kuvio 2.)

Kuvio 2: SWOT-analyysin pääkohdat (Pohjan lähde: Wikipedia.)

Projektin selkeänä vahvuutena on mielestäni se, että kehittämistarve on noussut paluumuuttajavanhemmilta, jotka toivovat lapsilleen nykyistä monipuolisempaa päivähoitoa ja jotka ovat myös mukana päiväkodin suunnitteluprosessissa. Vanhemmilla on vahva motivaatio kehittää päiväkodin toimintaa. Vahvuutena on erityisesti mahdollisuus hyödyntää erilaisia näkemyksiä.

Heikkoutena näen rahoituskysymykset; onko maksukykyisiä ja -haluisia asiakkaita riittävästi ja onko hankkeelle mahdollista saada valtioneuvoston tukea? Lisäksi päiväkodin perustamisprosessi saattaa kestää Algeriassa niin kauan, että mietin voivatko vanhemmat odottaa, kunnes päiväkotitoiminta alkaa vai ratkaisevatko he lastensa hoitotilanteen jollakin muulla tavalla. Jos rahoituskysymyksiä ei saada ratkaistua ja päiväkotitoiminta joutuu esimerkiksi laskemaan päivähoitomaksua sen nykyiselle tasolle, on vaarana, ettei esimerkiksi työntekijöitä ole varaa palkata nykyistä enemmän eikä lapsiryhmiä ole varaa pienentää.

Prosessin mahdollisuutena näen päivähoitojärjestelmän tietynlaisen "imagon" kehittämisen; jos päiväkotitoiminta onnistuu odotetulla tavalla, voi se olla osaltaan luomassa Algeriaan ajatusta siitä, että laadukas päivähoito luo vahvan pohjan elinikäiselle oppimiselle. Ehkä päivähoito aletaan

pikkuhiljaa nähdä varhaiskasvatuksena lasten kaitsemisen sijaan. ”Imagon” kohoamisen myötä myös päivähoitomaksuja on mahdollista korottaa, jolloin toimintaan on käytettävissä enemmän rahaa, mikä osaltaan vaikuttaa laadukkaamman päivähoidon tuottamismahdollisuuksiin.

Uhkana näen sopivan henkilöstön löytämisen vaikeuden ja henkilöstön sitoutumisen sekä päiväkotiprojektiin että erityisesti varhaiskasvatussuunnitelmaan. Päiväkodin tulevat työntekijät eivät ole mukana varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa, mikä mielestäni lisää uhkaa siitä, ettei tuleva henkilöstö välttämättä sitoudu noudattamaan laadittua varhaiskasvatussuunnitelmaa tai ettei se edes vastaa heidän tarpeitaan. Toisaalta tilanne oli samankaltainen myös Suomessa perustaessani yksityistä päiväkotia; ensimmäinen varhaiskasvatussuunnitelma täytyi laatia ennen toiminnan aloittamista toimiluvan saamiseksi. Myöhemmin päiväkodin työntekijät muokkasivat tätä ensimmäistä varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka toimi ikään kuin päiväkodin toimintaraameina, omaan työhönsä ja omalle ryhmälleen sopivaksi.

7.3.3. Tarveanalyysi

Pyrin kartoittamaan kehittämistoiminnan tarvetta tarveanalyysin avulla muotoillakseni kehittämiskysymystä. Ruth Witkinin sekä James Altschuldin mukaan tarveanalyysin tietolähteitä ovat esimerkiksi olemassa olevat tilastot, alueen ja asian kanssa tekemisissä olevien asiantuntijoiden haastattelut, kansalaisille tehdyt haastattelut ja kyselytutkimukset. Tarveanalyysi on kehittämisprosessin perustelua edistävä väline. (Toikko & Rantanen, 2009, 57, 72-73.)

Omia tietolähteitani olivat tässä vaiheessa tutustumiskäynnit algerialaiseen päiväkotiin, keskustelut päiväkodin pedagogin kanssa, tapaaminen työryhmän kanssa Algeriassa sekä Nadia Idri (2013) tutkimus koskien oman lapsensa sopeutumista algerialaiseen päiväkotiin ja esikouluun. Samassa tutkimuksessa Nadia Idri (2013) haastatteli myös kahta esikoulun pedagogia. Sain näiden haastattelujen kautta paljon lisätietoa algerialaisen varhaiskasvatuksen kehittämistarpeista.

Analysoimalla aineistoja pyritään yksilöimään ja fokusoimaan kehittämistarpeet. Tarkoituksena on priorisoida kehittämistarpeet. (Toikko & Rantanen, 2009, 73.) Tein tarveanalyysin käymällä läpi Toikon ja Rantasen (2009, 73-75) mainitsemat tarveanalyysiin liittyvät kysymykset kehittämishankkeeni osalta.

Ensimmäisenä pohdin keitä henkilöitä ja mitä tahoja kehittäminen koskee (Toikko & Rantanen, 2009, 73). Kehittäminen koskee ensinnäkin työryhmän jäseniä, joista osa on

algerialaisia paluumuuttajia ja osa on asunut Algeriassa koko elämänsä ajan. Osa työryhmän jäsenistä haluaa tulevasta päiväkodista hoitopaikan omalle lapselleen. Kehittämisprosessiin osallistuu myös monia viranomaistahoja, mutta heitä en osaa sen paremmin yksilöidä, koska työryhmän muut jäsenet, lähinnä ryhmän psykologi-jäsen, hoitavat yhteydenpidon algerialaisiin viranomaisiin.

Seuraavaksi mietin, mikä on ongelma, johon kehittämistoiminnalla haetaan ratkaisua (Toikko & Rantanen, 2009, 74). Työryhmän määrittelemä ongelma on, että nykyinen päivähoito ei ole tasoltaan samantasoista, mihin algerialaiset paluumuuttajat ovat tottuneet aikaisemmissa isäntämaissaan joko Euroopassa tai Amerikassa. Erityisesti paluumuuttajavanhemmat toivovat lapsilleen monipuolisempaa toimintaa sisältävää päivähoitoa, joka tukee lasten koulun aloittamista. Työryhmä toivoo, että tuleva päiväkotit ”täyttää eurooppalaiset standardit”. Nadia Idrin (2013) tutkimuksessa tuli ilmi, että algerialaiset varhaiskasvattajat näkevät ongelmana vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön puuttumisen sekä materiaalien ja esimerkiksi opettajan oppaan puutteen.

Seuraava kysymys liittyy siihen, mitä on tapahtunut (Toikko & Rantanen, 2009, 74). Algerialaiset elävät aikaisempaa useammin ydinperheissä ja naiset käyvät aikaisempaa enemmän kodin ulkopuolella töissä. Tarve päivähoidolle on kasvanut tätä kautta. Maassa on myös paljon paluumuuttajia, jotka ovat tottuneet siihen, että lapset ovat päiväkodissa, vaikka äiti olisi kotiäitinä. Paluumuuttajat ovat myös huomanneet, että toiminta päiväkodissa ei ole läheskään niin monipuolista kuin heidän entisissä isäntämaissaan. He ovat huolissaan siitä, että päivähoito ei tue lasten koulunaloittamista. Algeriassa ollaan kehittämässä maan koko koulutusjärjestelmää, minkä vuoksi on mielestäni erityisen tärkeää kehittää myös varhaiskasvatusta tukemaan koulunaloitusta.

Käytännön toiminnan kannalta on tärkeää esittää kysymys: Miksi kehittäminen aloitetaan juuri nyt (Toikko & Rantanen, 2009, 74). Omassa kehittämisprojektissani toiminnan aloittamisajankohta liittyy siihen, että paluumuuttajavanhemmilta oli tullut toive päivähoidon kehittämiseksi nykyistä monipuolisemmaksi. Asia oli jäänyt ajatuksen tasolle, kunnes minä otin algerialaisen tuttavani kautta yhteyttä päiväkotia ylläpitävään yhdistykseen kysyäkseni, onko päiväkodilla tarvetta jonkinlaiselle kehittämistoiminnalle. Aloittamisajankohta palveli siis sekä minun että päiväkotia ylläpitävän yhdistyksen ja lasten vanhempien intressejä.

Seuraavaksi pohdin kysymystä: mitä on tapahtumassa (Toikko & Rantanen, 2009, 74)? Olemme laatimassa varhaiskasvatussuunnitelmaa yhdessä algerialaisen työryhmän kanssa aloittavan päiväkodin toiminnan pohjaksi. Työryhmä valmistelee päiväkodin rahoitusta sekä etsii sopivaa toimitilaa.

Viimeiseksi pohdin kehittämistoiminnan tulosta, sitä, millaista asioiden tilaa toimijat tavoittelevat (Toikko & Rantanen, 2009, 75). Tavoitteena on, että varhaiskasvatussuunnitelmaan saadaan kirjattua keinoja, joiden kautta tulevan päiväkodin toiminta on monipuolista ja se tukee lasten koulunaloittamista. Päiväkodin toivotaan täyttävän eurooppalaiset standardit. Varhaiskasvatussuunnitelma tukee uuden päiväkodin perustamista.

7.4 Suunnittelukokoukset liittyen toiminnan sisältöön

Matkustin Algeriaan 10.6.2014 ja tapasin työryhmän 12.6.2014. Tämä tapaaminen liittyi selkeästi kehittämisprojektini organisointi- ja toteutusvaiheeseen ja työstimme tapaamisen aikana päiväkodin päiväohjelmaa. Kaikki jäsenet olivat paikalla. Olin ajatellut, että suunnittelemme toimintaa demokraattisen dialogin kautta keskustellen yhdessä havaitsemistamme kehittämiskohteista. Huomasin kuitenkin, että tämä toimintatapa ei toiminut.

”Keskustelua ei aluksi syntynyt. Työryhmän jäsenet eivät lähteneet tuomaan ajatuksiaan aktiivisesti esiin. Olin ensin ihmeissäni, koska kokemukseni mukaan algerialaiset yleensä puhuvat paljon ja innokkaasti - jopa niin innokkaasti, että välillä on pakko keskeyttää saadakseen puheenvuoron.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Ymmärsin pian, että vaikka minulla on kokemusta toimimisesta algerialaisten kanssa vapaa-ajalla ja jopa algerialaisista asiakkaista suomalaisessa päiväkodissa, niin algerialainen työelämä on silti minulle täysin vieras.

”Huomasin, että minun odotettiin johtavan keskustelua. Jopa ensimmäisessä tapaamisessa keskustelua johtanut psykologi näytti odottavan, että minä kerron mitä tehdään seuraavaksi ja mitä mieltä olin päiväkodista.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Minun olisi pitänyt ottaa paremmin huomioon, että Algerian kulttuuri on selkeän hierarkkinen ja maskuliininen (Hofstede, Geert). Huomasin myös, että kulttuuriset odotukset ovat erilaiset työelämässä ja vapaa-ajalla.

”Vaihdoin nopeasti suunnitelmaani. Tarkistin aluksi, olenko ymmärtänyt kehittämishankkeen tavoitteen oikein. Tarkistin myös, onko työryhmäämme tulossa muita jäseniä. En puuttunut tässä vaiheessa yhteistyöhön viranomaistahojen kanssa, koska työryhmän muut jäsenet, lähinnä ryhmän psykologi-jäsen, hoitaa tämän yhteydenpidon. Sovimme, että pyrimme tapaamaan noin kerran viikossa elokuun alkuun asti ja että seuraava tapaaminen sovitaan aina kunkin tapaamiskerran lopuksi. Tämän jälkeen siirryin suoraan esittelemään tyypillisen suomalaisen päiväkodin päiväohjelman, jota kävimme tämän jälkeen yhdessä läpi luentotyyppisesti kuvien avulla. Esittelin työryhmälle ensiksi Pinterestin idean ja miten sitä voidaan hyödyntää

jatkossa toiminnan suunnittelussa. Käytin Pinterest-tauluilleni pinnaamiani kuvia päiväohjelman esittelyn tukena.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Erityisen tarkasti esittelin tyypillisen suomalaisen päiväkodin aamupiirin.

”Aamupiiriä voi helposti hyödyntää algerialaisessa päiväkodissa laulu- ja lorupusseineen sekä kalentereineen. Kokemukseni mukaan aamupiiri kokoaa ryhmän yhteen sekä on usein myös todella opettavainen ja lasten mielestä hauska tapahtuma. Usein toistuvat laulut ja lorut opettavat lapsille kielen eri vivahteita sekä rytmitajua. Loru- ja laulupussiin voidaan valita algerialaisia lasten loruja ja lauluja. Aamupiirissä lapset oppivat monia asioita, kuten viikonpäivien ja kuukausien nimityksiä, hausalla tavalla, toiston kautta. Aamupiirissä opetellaan myös havainnoimaan ympäröivää luontoa, muun muassa säätiloja. Esittelin työryhmälle löytämiäni arabiankielisiä resursseja aamupiiriä varten. Työryhmä piti aamupiiri-ideasta.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Kerroin, että esimerkiksi ruokailutilanteet ovat oivallisia tilanteita opettaa lapsille sekä perinteitä että uskonnollisia tapoja (, jotka Algeriassa kietoutuvat usein läheisesti toisiinsa). Kerroin työryhmälle Nadia Idrin, ammattipedagogin, tutkimuksesta Algeriassa, jonka mukaan ruokailutilanteet ovat tärkeitä lapsen sosialisoinnin kannalta (Idri, 2013, 4).

”Keskustelimme siitä, että ruokailun aluksi voidaan esimerkiksi lukea yhteinen ruokarukous. Lapsille voidaan kertoa ja ajoittain muistuttaa, miksi muslimit syövät oikealla kädellä - eivät vasemmalla. Asian perustelu auttaa lapsia muistamaan asian paremmin, kuin pelkkä käsky: ”Syö oikealla kädellä!”. Ruokailutilanteiden kautta lapsille opetetaan myös, miksi ruokaa ei ole hyvä heittää roskiin ja opetetaan heitä arvioimaan paremmin annoksen, jonka jaksavat syödä. Korostin myös, että ruokailutilanteet ovat erinomaisia tilanteita opettaa hygienian merkitystä ja esitellä algerialaisia perinneruokia.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Kerroin, että suomalaisessa päiväkodissa on laadittu viikoittain vaihtuva ruokalista, josta myös vanhemmat näkevät, mitä ruokaa päiväkodissa tarjotaan ja jonka avulla lasten ruuasta on helpompi suunnitella monipuolista ja vaihtelevaa. Työryhmä piti ajatusta ruokalistasta hyvänä, joskin heidän mielestään riittää, että ruokalista on laadittu viikoksi kerrallaan ja tätä samaa listaa käytetään aina uudelleen, kunnes se voidaan vaihtaa taas uuteen listaan esimerkiksi puolivuositain.

Tämä osuus oli hyvin pitkälti minun omaa yksinpuheluani; kerroin päiväohjelmasta luentotyyppisesti. Muut työryhmän jäsenet kuuntelivat esitystäni hiljaa ja keskittyneen näköisinä. Esitin heille kysymyksiä ja yritin saada heitä esittämään omia ehdotuksiaan. Ehdotuksia tuli aika vähän, mutta minun ehdotuksiini suhtauduttiin pääosin erittäin myönteisesti. Sain jokaiseen kysymykseeni huolellisesti mietityn vastauksen. Yritin saada jokaisen työryhmän jäsenen mielipiteen esille.

Otin esille myös tietoteknisen osaamisen tärkeyden nykyaikana. Tietokoneita ei ole Algeriassa lasten käytössä edes kaikissa ala-asteen kouluissa, mutta ulkomailla asuneet vanhemmat kertoivat, asiasta kysytyäni, että heidän entisessä asuinmaassaan lasten päiväkodissa ja koulussa oli ollut tietokone lasten käytössä ja lapset olivat oppineet sen kautta monia asioita.

”Ehdotin, että päiväkotiin hankitaan vähintään yksi tietokone, jolla lapset voivat harjoitella tietokoneen käyttöä opettajan johdolla pienryhmissä heille sopivien ohjelmien kautta kerran viikossa. Tietokoneen hankintaan suhtauduttiin myönteisesti, jos vain budjetti antaa myöten. Minulta kyseltiin myös Suomessa lasten käytössä olevista opetusohjelmista. Lupasin esitellä seuraavalla kerralla Alkupolku matematiikka -ohjelman, jonka tiesin löytäväni kotoa ja harmittelin, etten ollut ottanut sitä mukaan jo tälle kerralle. Kerroin myös, että Suomessa tv:ta katsotaan päiväkodissa äärimmäisen harvoin.”
(Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Kerroin työryhmälle, että Nadia Idrin haastattelemat kaksi algerialaista esikoulun opettajaa kertoivat seuraavansa opinto-ohjelmaa aamupäivisin ja iltapäivisin he tekivät lasten kanssa erilaisia aktiviteetteja, kuten muovailua ja piirtämistä (Idri, 2013, 8). Sanoin, että olen myös itse huomannut työssäni, että lapset jaksavat usein keskittyä ohjattuun toimintaan paremmin aamupäivisin ja iltapäivisin olen itsekin suosinut erilaisia luovia aktiviteetteja, kuten muovailua, piirtämistä ja maalaamista.

Seuraavaksi kerroin, että suomalaisessa päiväkodissa toiminta pyritään suunnittelemaan monipuolisesti siten, että se sisältää: matemaattisiin käsitteisiin tutustumista, kielellisiin käsitteisiin, kuten kirjaimiin tutustumista, luonnontieteeseen, kuten vuodenaikojen vaihteluun ja sääilmiöihin, tutustumista, historiallis-yhteiskunnallisiin asioihin tutustumista, esteettisyyteen liittyviä asioita, kuten erilaisia taidemuotoja sekä itseilmaisua, eettisyyteen liittyviä kysymyksiä, kuten mikä on oikein ja mikä väärin sekä perheen vakaumuksen mukaista uskonnon opetusta. Lisäksi Suomessa korostetaan lapsen psyykkistä, fyysistä ja motorista kehitystä tukevaa toimintaa. (Stakes, 2005, 26-30 ja Tasa, 2006.) Algerialaisessa esikoulussa vastaavat sisältöalueet ovat: kieli ja kommunikointi, matematiikan käsitteet, fyysinen ja motorinen kehitys, kieli ja vuorovaikutus, moraalit, uskonto, luonto ja ympäristö, terveys, taide sekä kulttuuri (Idri, 2013, 2).

”Korostin, että Suomessa kaikkia sisältöalueita käsitellään niin laulujen, leikkien, tarinoiden kuin askartelujenkin kautta ja että vaikka Suomessa käsitellään päiväkodissa samoja sisältöalueita kuin esikoulussakin painottuu sen toiminta vielä esikouluakin enemmän leikkiin ja leikin kautta oppimiseen; Suomessa ei käytetä oppikirjoja päiväkodissa, mutta esimerkiksi värityskuvia annetaan jo päiväkotikäikäisten lasten tehtäväksi. Päiväkodissa tutustutaan esimerkiksi numeroihin leikkien ja laulujen kautta. Näin ne ovat jo osittain tuttuja lasten aloittaessa esikoulun.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

”Työryhmä piti ajatuksesta, että esimerkiksi perinteitä käydään läpi monipuolisesti askartelujen, leikkien, laulujen ja tarinoiden kautta. Tällaisen

lähestymistavan uskottiin kiinnostavan lasta ja tehostavan oppimista.”
(Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Muokkasimme yhdessä päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa varten seuraavat sisältöalueet soveltaen sekä suomalaisessa päiväkodissa että algerialaisessa esikoulussa noudatettavia sisältöalueita: matematiikan käsitteet, kielelliset käsitteet, kommunikointi ja vuorovaikutus, luonto- ja ympäristötieto, terveystieto, historia, yhteiskunnalliset asiat ja kulttuuri, taide ja esteettisyys, eettis-uskonnollinen orientaatio sekä fyysinen ja motorinen toiminta. Aloitimme tämän pohjalta päiväkodin päiväohjelman suunnittelun. Työryhmä toivoi, että siihen kirjataan päivittäiset toiminnot lukujärjestyksen tapaan tarkasti ylös. Heidän mielestään päiväohjelma on yksi varhaiskasvatussuunnitelman tärkeimmistä osista.

Lopuksi kysyin työryhmältä, millaisia perinteitä heidän mielestään lapsille tulee opettaa ja mitä asioita lasten tulee oppia esimerkiksi eettis-uskonnollisesta orientaatiosta. Esiin nousivat esimerkiksi kaksi Aid-juhlaa, islamin viisi pilaria (erityisesti uskontunnustus ja sen merkitys) ja kertomukset profeettojen elämästä. Kirjasin näitä asioita itselleni ylös. Pyysin jokaista työryhmän jäsentä kirjoittamaan seuraavaan tapaamiseemme mennessä paperille muistiin lisää asioita, joita lapsille pitäisi heidän mielestään opettaa kyseisistä sisältöalueista.

Kun varsinainen suunnittelukokous oli päättymässä ja miehet lähdössä, halusivat naiset vielä jäädä juomaan kahvia ja juttelemaan. Keskustelimme muun muassa päivähoidosta ja koulutuksesta.

”Naiset halusivat selkeästi tutustua minuun paremmin. Tunnelma vaihtui nopeasti paljon epävirallisemmaksi, jopa niin epäviralliseksi, että tarkistin, saanko käyttää keskusteluissamme esille tulleita ajatuksia opinnäytetyössäni. Kyselin kahvin juonnin lomassa Amerikasta vastikään tulleelta paluumuuttajalta, miten hän on kokenut Algeriaan paluun. Hän sanoi, että se on ollut erittäin vaikeaa. Hän koki, että Algeria on kallis maa asua ja että asiat eivät toimi siten kuin hän on Amerikassa tottunut. Päiväkodin osalta hän totesi, että minun työni Suomessa on varmastikin erittäin vaikeaa, koska lapsille täytyy opettaakin jotain. Hän kuvaili päivähoitoa Algeriassa sanalla ”babysitting” eli hän näki algerialaisen päivähoidon pikemminkin lasten kaitsemisena kuin varhaiskasvatuksena. Syyksi lapsen päivähoidossa ololle nainen kertoi, ettei jaksakaan yksin hoitaa viittä lasta ja että tarvitsee jonkun vahtimaan lasta esimerkiksi autokoulun ajaksi. Hän koki, ettei hänen perheensä Algeriassa ollut auttanut häntä hänen paluunsa jälkeen niin paljon kuin hän oli toivonut ja tämän vuoksi hän tarvitsi päiväkodin apua lasten hoitamisessa.”
(Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

”Amerikasta palanneella naisella on myös kouluikäisiä lapsia. Heidän osaltaan nainen oli kovin huolissaan lasten huonosta koulumenestyksestä heikon kielitaidon vuoksi. Kaksi lasta käy yksityistä koulua pääkaupungissa ja kaksi on valtion koulussa perheen asuinpaikkakunnalla. Naisen mielestä yksityiskoulu on liian kallis, mutta hän haluaa pitää lapsensa siellä, koska hän ajattelee, että yksityiskoulussa saa parempaa opetusta kuin valtion koulussa. Lapset ovat kokeneet koulumatkan raskaaksi ja nukkuvat usein bussissa koulu- ja kotimatalla. Valtion koulussa hän kauhisteli isoja luokkakokoja sekä

materiaalien puutetta. Suomalaisessa koulussa Amerikasta tullut paluumuuttaja hämmästeli myöhäistä koulun aloittamisikää toteamalla, että lapsi menettää yhden vuoden. Hän oli kuitenkin tietoinen suomalaisen koulun hyvästä menestyksestä Pisa-kokeessa.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Seuraavalla tapaamiskerrallamme 16.6.2014 käsitelimme varhaiskasvatussuunnitelman sisällöllisiä orientaatioita. Työryhmän jäsenistä vain neljä oli paikalla.

”Poissaolevan jäsenen poissaololle ei annettu mitään selitystä eikä hän itsekään ollut ilmoittanut olevansa poissa. Asiaa ei noteerattu mitenkään. Mietin, että ehkä minun olisi pitänyt selkeämmin kertoa toivovani, että poissaoloista ilmoitetaan etukäteen, mutta annoin kuitenkin asian lopulta olla.” (Hankepäiväkirja 12.6.2014.)

Esittelin aluksi lupaamani Alkupolku matematiikka -ohjelman työryhmälle. Peli on suunniteltu yli 3-vuotiaille ja sen kautta opetellaan matematiikkaa lasta kiinnostavalla tavalla. Peli ei tietysti täysin auennut työryhmälle suomenkielen vuoksi, mutta tästä huolimatta työryhmä piti pelistä: se oli heidän mielestään opettavainen ja hauska. Esittelin työryhmälle myös Hannele Lemmetyn (2003) toimittaman Salainen maa-sarjaan kuuluvan Kisu Pikkukuun esikoulun harjoituskirjan opettajan oppaan esimerkkinä suomalaisesta kirjasarjasta, johon kuuluvat erikseen lasten omat harjoituskirjat sekä opettajan opas monipuolisine vinkkeineen. Olen itse käyttänyt kyseistä kirjasarjaa omassa työssäni ja kokenut sen lapsia innostavaksi ja monipuoliseksi. Oppaassa annetaan vinkkejä opetuksen monipuolistamiseen ja asioiden havainnollistamiseen. Opas ei tietenkään täysin auennut työryhmälle kielimuurin johdosta, mutta he olivat tästä huolimatta kovin vaikuttuneita kirjasta ja olivat sitä mieltä, että tällainen kirjasarja opettajan oppaineen tarvitaan ehdottomasti Algeriassa. Myös Nadia Idriin tutkimuksessa tuli esiin tarve opettajan oppaalle (Idri, 2013, 6).

Seuraavaksi kävimme paikalla olevien työryhmän jäsenten kanssa läpi heidän ajatuksiaan siitä, mitä varhaiskasvatussuunnitelman sisältöalueiden tulee sisältää. Kerroin myös, millaisia asioita nämä sisältöalueet pitävät sisällään Suomessa, jolloin heillä oli mahdollisuus kommentoida, voiko samantapainen toiminta onnistua myös Algeriassa.

Matemaattiseen orientaatioon päätimme sisällyttää muun muassa lukukäsitteisiin tutustumisen sekä yhteen- ja vähennyslaskuihin tutustumisen konkreettisten esineiden avulla. Tähän orientaatioon liittyvät myös erilaisiin muotoihin sekä ”enemmän” ja ”vähemmän” käsitteisiin tutustuminen. Matemaattiseen orientaatioon kuuluu myös tutustuminen kellonaikoihin. Esittelin tässä vaiheessa työryhmälle muutaman matematiikan oppimista tukevan Montessori-välineen sekä kehittävän lelun, joista he pitivät kovasti. Työkokemukseni mukaan monissa Euroopan ulkopuolisissa maissa lasten vapaata leikkiä ja leluja ei arvosteta samalla tavoin kuin Suomessa, mutta lelut, jotka koetaan lapsen kouluvalmiuksia kehittäviksi, koetaan useimmiten erityisen mielekkäiksi. Tämä oli yksi syy, miksi halusin esitellä näitä

leluja; niiden kautta lapsilla on mahdollisuus oppia mielekkäällä tavalla ja myös aikuiset kokevat lelujen käytön mielekkääksi, mikä mielestäni lisää lasten motivaatiota.

Päiväkodin toimintakieleksi päätettiin valita alueen arabian murre, jotta lapset voivat kommunikoida helposti päiväkodin pedagogin kanssa omalla äidinkielellään. Kieli on yksi identiteetin kulmakivistä (Lahti, 2008, 109), minkä vuoksi on tärkeää, että lapset tulevat ymmärretyiksi ja kuulluiksi ja että he myös ymmärtävät päiväkodin kasvattajia. Päiväkodissa opetetaan myös joitakin klassisen arabian yleisimpiä sanoja ja sanontoja, koska klassinen arabia tulee olemaan opetuskielenä lasten siirtyessä kouluun. Ranskaa päiväkodissa ei opeteta, mutta ranskan kielen aakkosiin tutustutaan leikkien ja pelien avulla.

”Kerroin työryhmälle Nadia Idrin tutkimuksesta, jonka mukaan eräässä algerialaisessa esikoulussa oli käytetty klovnia lasten sosiaalisten suhteiden luomisen tukemisessa. Tutkimuskohteena ollut lapsi oli kuitenkin pelästynyt arabiaa puhuvaa klovnia, koska hänen äidinkieltensä oli kabyli - ei arabia.” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

Kielellisten käsitteiden, kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen orientaatioon liittyvät satujen, tarinoiden ja runojen kertominen ja lukeminen. Saduiksi voidaan valita esimerkiksi algerialaisia kansansatuja, jolloin tarinat siirtävät osaltaan perinteitä eteenpäin. Kerroin, että Suomessa satujen, tarinoiden ja runojen pohjalta usein myös maalataan, piirretään ja askarrellaan. Otin esille Nadia Idrin haastatteleman algerialaisen esiopettajan näkemyksen siitä, että opetuksen tueksi tarvitaan konkreettisia kuvia ja hahmoja. Kerroin, että algerialaisen opettajan mukaan lapset eivät kykene seuraamaan opetusta ilman konkreettisia kuvia ja hahmoja. (Idri, 2013, 6.)

”Kerroin käyttäväni itse usein käsinukkeja opetukseni tukena; esimerkiksi laulaessani siilistä, on kädessäni usein siili-käsinukke, joka liikkuu laulun sanojen mukaisesti. Samoin laulu- ja lorupussin kortit on kuvitettu selkein, lasta kiinnostavin kuvin. Työryhmä piti ajatuksesta.” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

Kielelliseen orientaatioon kuuluu myös tutustuminen kirjaimiin. Algeriassa lapset tutustuvat sekä arabialaisiin että latinalaisiin aakkosiin. Kerroin, että Suomessa aakkoset ovat usein seinällä selkeästi esillä, jotta ne tulevat lapsille tutuiksi. Löysin Pinterestin kautta libanonilaisen päiväkodin Facebook-sivuille, joissa näkyy muun muassa, kuinka arabian kielen aakkoset on asetettu näkyville luokkahuoneessa. Kuvissa tulee esille myös muita päivähoidon tilojen suunnitteluun liittyviä asioita, joten päätin esitellä kuvat työryhmälle. (Kts. <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.10151794191503572.1073741826.194204678571&type=1> .) Kielelliseen orientaatioon liittyvät myös erilaiset sanaleikit sekä tutustuminen esimerkiksi viikonpäivien, vuodenaikojen ja kuukausien nimityksiin. Näytin jälleen kehittäviä leluja, jotka tukevat kielen oppimista.

Luonto- ja ympäristötietoon päätimme sisällyttää vuodenajat, säätilat, tutustumisen tyypillisimpiin algerialaisiin luonnonvaraisiin kasveihin ja eläimiin sekä tyypillisimpiin kotieläimiin. Tähän orientaatioon päätimme sisällyttää myös tutustumisen Algerian erilaisiin alueisiin, kuten vuoristot, rannikkoseutu ja Saharan autiomaan sekä luonnonsuojelun pääperiaatteet. Luonnosta löytyy myös paljon askartelumateriaaleiksi sopivia asioita; kuten simpukankuoria, lehtiä ja kauniita kiviä.

Terveystiedon sisältöalueeseen sisällytimme terveellisen ruokavalion perusteet, hammashoidon, hygienian merkityksen, ulkoilun merkityksen sekä tutustumisen taudinaiheuttajiin tarinoiden avulla. Historian, yhteiskunnallisten asioiden ja kulttuurin orientaatioon päätimme sisällyttää pieniä tarinoita Algerian historiasta sekä yleisimmistä elinkeinoista. Tarinoiden tukena voidaan käyttää erilaisia esineitä, kuvia, nukketatteria ja niin edelleen.

”Algerialaisissa kouluissa aamu alkaa yleensä lipunnostolla ja kansallislaulun laulamisella. Ehdotin, että lasten kanssa voi askarrella, piirtää tai maalata Algerian lippuja ja käydä läpi sitä, mitä lipun värit ja symbolit merkitsevät. Ehdotin, että kansallislaulua voidaan harjoitella jo päiväkodissa esimerkiksi aamupiirin yhteydessä.” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

Taiteen ja esteettisyyden orientaatioon sisältyy erilaisia taidemuotoja, kuten musiikkia, piirtämistä, maalaamista, askartelua ja muovailua. Algerialaisissa kouluissa käytetään opetuksen tukena paljon muovailuvahaa, joten muovailuvaha kannattaa tehdä tutuksi jo päiväkodissa. Muovailuvahan käyttö tuli esille myös Nadia Idrin tutkimuksessa (Idri, 2013, 6). Estetiikan kautta on mahdollista tutustua myös esimerkiksi perinteisiin ja erilaisiin sisällöllisiin orientaatioihin. Estetiikan kautta lapsi voi tuoda esiin omia tunteitaan. Saheb Tassadit:n dioista näkee, että maanjäristyksen jälkeen lapsia on pyydetty purkamaan tunteitaan piirtämällä (Tassadit, 2007).

”Saheb Tassadit:n dioissa näkyvä tunteiden purkaminen piirtämällä on mielestäni algerialaista lapsilähtöisyyttä parhaimmillaan; lapset saavat tuoda tunteitaan esille itselleen mielekkäällä ja kulttuurisesti hyväksyttävällä tavalla. Esteettisten taidemuotojen lisääminen päiväkodin arkeen on siis erityisen perusteltua tältäkin kannalta!” (Hankepäiväkirja 15.5.2014.)

Päätimme sisällyttää esteettiseen orientaatioon myös opetuksen Jumalan kauneudesta, jonka mukaan Jumala on kaunis ja pitää kauneudesta. Työryhmä katsoi, että tämä muistamani opetus luo oikeastaan pohjan koko esteettiselle orientaatiolle.

”Huomasin, että työryhmä oli mielissään, kun tiesin islamin mukaisen opetuksen Jumalan kauneudesta sekä Jumalan mieltymyksestä kauneuteen.” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

Islam kieltää ihmis- ja eläinhahmojen piirtämisen, maalaamisen ja muovailemisen, mutta algerialaiset tuntuvat yleensä sallivan tämän lasten kohdalla. Tarkistin työryhmän jäseniltä, voidaanko tulevassakin päiväkodissa piirtää, maalata ja muovailla eläin- ja ihmishahmoja ja

he sanoivat, etteivät näe tälle mitään estettä. Keräsin siis myös eläinaiheisia askarteluideoita omaan Pinterest-kansioonsa yrittäen ottaa huomioon, että aiheet ovat lapsille tuttuja oman kokemuspöydän kautta. Islamin mukaan lähes kaikkien instrumenttien käyttö on kiellettyä. Päätimme yhdessä työryhmän kanssa, että päiväkodissa käytetään ainoastaan perinteistä algerialaista rumpua, jonka kautta lasten on helppo tutustua esimerkiksi rytmin käsitteeseen. Samalla lapset tutustuvat algerialaiseen musiikkiperinteeseen.

Esteettiseen orientaatioon kuuluu myös pyrkimys siihen, että tilat ovat esteettisesti mahdollisimman kauniit.

”Algeriassa niin sanotut ”tyttö-” ja ”poika-” värit ovat havaintojeni mukaan paljon merkityksellisempiä kuin Suomessa eikä esimerkiksi vaaleanpunaista kartonkia kannata tarjota Algeriassa pojan askartelumateriaaliksi. Ala-asteella tytöt käyttävät vaaleanpunaista koulupukua ja pojat vaaleansinistä.” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

”Totesimme, että islamilaisen taiteen monimuotoisuus kannattaa hyödyntää esimerkiksi mosaiikkiteosten muodossa sekä tutustumalla eri tyyleillä rakennettuihin moskeijoihin. Lapset voivat askarrella moskeijoita ja käyttää niitä leikeissään leikkikaluna. Huomasin työryhmän olevan huolissaan askartelujen vaatimien materiaalien aiheuttamista kuluista, joten otin esille, että Suomessa askarteluihin käytetään usein kierrätysmateriaaleja, kuten talouspaperirullia ja erilaisia purkkeja; askartelutarvikkeiden ei välttämättä tarvitse olla uusia ja kalliita!” (Hankepäiväkirja 16.6.2014.)

Eettinen orientaatio sisältää esimerkiksi kysymykset oikeasta ja väärästä. Työryhmä katsoi tämän liittyvän läheisesti uskonnolliseen orientaatioon, kuten se varmasti Algeriassa liittyykin. Yhdistimme tämän siis eettis-uskonnolliseksi orientaatioksi, johon katsoimme sisältyvän myös algerialaisen esikoulun sisältöalueissa esiintyvän moraalien. Eettis-uskonnolliseen sisältöalueeseen työryhmä halusi sisällyttää ainakin tarinat tunnetuimpien profeettojen elämästä, islamin viisi pilaria (painottaen erityisesti uskontunnustusta), pieniä hadith-tarinoita - erityisesti muslimien etiikkaan liittyviä tarinoita - , käsitteet ”halal” (sallittu) ja ”haram” (kielletty) sekä pohdinnan siitä, mihin muslimi uskoo. Työryhmä piti tärkeänä myös sitä, että lapset tutustuvat Koraaniin ja oppivat pieniä suuria ulkoa. Islamilaisia tapoja, kuten oikealla kädellä syömistä, opetellaan läpi päivähoitopäivän.

Fyysisen ja motorisen toiminnan orientaatioon päätettiin sisällyttää erilaisia liikuntamuotoja sekä sisällä että ulkona ja lasten hienomotoriikkaa tukevia harjoituksia, kuten erilaisia leikkaamisharjoituksia.

Seuraavaa tapaamistamme, 19.6.2014, varten olin kirjoittanut alustavan varhaiskasvatussuunnitelman käymiemme keskustelujen pohjalta. Tämä tapaamiskerta sisälsi sekä toiminnan arviointia että toteutusta. Kirjoitin suunnitelman ensin suomenkielisenä ja päätin käännettävä sen arabiankieliseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman kirjoittaminen ensin äidinkieleni vähensi mielestäni myös käännösvirheiden mahdollisuutta. Toivoin työryhmän

arvioivan ajatuksiani varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä esittävän siihen parannusehdotuksia. Kerroin, että kuvaan varhaiskasvatussuunnitelmassa sen sisältöalueita sekä menetelmiä, joiden avulla varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä käydään läpi yhdessä lasten kanssa. Kerroin myös liittäväni suunnittelemani päiväohjelman varhaiskasvatussuunnitelmaan.

”Totesin, että olisi ehkä sittenkin ollut parempi kirjoittaa alustava varhaiskasvatussuunnitelma kuitenkin englanninkielisenä, koska silloin työryhmän olisi ollut helpompi arvioida sen sisältöä jo ennen suunnitelman käännettämistä arabiankielille. Nyt jouduin kertomaan suunnitelmasta pääpiirteissään.” (Hankepäiväkirja 19.6.2014.)

Työryhmä toivoi, että suunnitelma sisältää konkreettisia esimerkkejä päiväkodin toiminnasta ja että liitän Pinterest-linkit suoraan varhaiskasvatussuunnitelman sopiviin osiin, jotta päiväkodin pedagogin on mahdollista löytää esimerkiksi ehdottamani askarteluideat ja tulostettavat materiaalit nopeasti suunnitellessaan kunkin päivän ohjelmaa. Näin varhaiskasvatussuunnitelma paikkaa osaltaan opettajan oppaan ja materiaalien puuttumista. Kirjasin työryhmän ehdottamia kehitysehdotuksia itselleni ylös. Mielestäni Pinterest-linkkien lisääminen varhaiskasvatussuunnitelman soveltuviin kohtiin oli hyvä idea.

Esittelin työryhmälle lisäksi Swot-analyysin, jonka pohjalta pyysin heitä arvioimaan päiväkotihankkeen vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. En tässä vaiheessa kertonut omaa näkemystäni hankkeen vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhkista, vaan halusin saada työryhmän jäsenten mielipiteen esille. Heidän mielestään päiväkodista on mahdollista tulla alueen paras. He uskoivat, että eurooppalaisen pedagogin mukanaolo suunnitteluvaiheessa on päiväkodille hyvää mainosta. Samoin he uskoivat, että vanhemmat pitävät opettavaisista leluista, joita esittelin työryhmälle. He olivat sitä mieltä, että vanhemmat ovat valmiita maksamaan päivähoidosta enemmän, kun näkevät, että lapset oppivat siellä jotakin. He uskoivat, että päivähoitopaikoista tullaan kilpailemaan.

”Mietin hieman, liittyikö näin positiivisiin näkökulmiin myös algerialaisille tyypillistä liioittelua.” (Hankepäiväkirja 19.6.2014.)

Heikkoutena he näkivät vaikeuden löytää sitoutunut ammattipedagogi työskentelemään päiväkodissa. Myös sijaisten löytäminen aiheutti huolta. Työryhmä piti mahdollisena, että jos päiväkotitoiminta onnistuu suunnitellusti, voi sen toimintaa laajentaa ja päiväkoteja voi perustaa mahdollisesti enemmänkin kuin yhden. Uhkana työryhmä näki valtiontuen hakemisen byrokraattisuuden ja hakemuksen hylkäämisen. Tässä tilanteessa päiväkodin aloittamiskustannukset joudutaan kattamaan pääosin lahjoitusvaroin sekä pyytämään vanhemmilta useamman kuukauden hoitomaksu etukäteen. Uhkana pidettiin myös prosessin pitkää kestoja ja sopivien tilojen löytymisen vaikeutta. Työntekijöiden löytämisen vaikeus mainittiin myös tässä yhteydessä.

Arviointiosuuden jälkeen puhuimme vielä hetken leikin ja ulkoilun tärkeydestä. Olin suunnitellut, että käsittelisin näitä asioita erillisissä tapaamisissa, mutta ramadanin aikaisen tauon vuoksi aikataulu näytti tiukalta. Tutustumiskäyntieni perusteella lapset saavat kyllä leikkiä algerialaisessa päiväkodissa, mutta leikille ei ole luotu sopivia puitteita ja leikkivälineitä on vähän, jolloin niistä tulee helposti riitaa. Lapset myös leikkivät kaikki samassa isossa huoneessa eikä heitä jaeta pienryhmiin. Leikkiminen, liikkuminen ja tutkiminen sekä erilaisiin taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapsen ominaisia tapoja toimia ja ajatella; luonteva toiminta vahvistaa lapsen hyvinvointia sekä käsitystä itsestään ja lisää lapsen osallistumismahdollisuuksia (Stakes, 2005, 20).

”Kerroin, kuinka lapsi oppii leikkimällä ja kehittää monia taitojaan leikin kautta. Kerroin työryhmälle vapaan leikin hyödyistä ja ehdotin, että päiväkodin toimintatuokiot voivat olla osittain opetustuokioita ja osittain lasten vapaata leikkiä.” (Hankepäiväkirja 19.6.2014.)

”Käytin jälleen Pinterestia apuna kertoessani esimerkiksi siitä, kuinka erilaisille leikeille voidaan luoda päiväkodissa omia leikkialueita; esimerkiksi päiväkodissa voi olla oma alue kotileikille ja autoleikeille ja lapset voidaan jakaa pienryhmiin leikkejä varten, jolloin riitaa ei synny niin helposti. Erillisten leikkialueiden järjestämistä työryhmä piti kuitenkin turhana ja liian kalliina ratkaisuna. Lelut päätettiin kuitenkin lajitella erillisiin koreihin teemojen mukaan. Koin tämän olevan hyvä kompromissi. Lasten vapaan leikin katsottiin painottuvan pääosin ulkoiluun.” (Hankepäiväkirja 19.6.2014.)

Otin mukaani erilaisia Montessorivälineitä sekä muita kehittäviä leluja ja pelejä. Esittelin työryhmälle, kuinka näiden avulla lapsille voidaan opettaa esimerkiksi matematiikkaa lasta kiinnostavalla tavalla. Työryhmä oli erityisen kiinnostunut näistä leluista ja kyseli, mistä tällaisia leluja voi saada. Lupasin tarvittaessa auttaa lelujen hankkimisessa Euroopasta. Työryhmä halusi panostaa tämänkaltaisiin leluihin muiden lelujen sijaan. Erään työryhmän kommentti kyseisistä leluista oli mielestäni erittäin kuvaava:

”Näillä leluilla leikkiessään lapsi ei hukkaa aikaa, kuten muilla leluilla leikkiessään, vaan oppiikin jotain!” (19.6.2014)

Ulkona leikkiminen nähtiin tärkeänä asiana; paluumuuttajat kertoivat, että heidän lapsensa olivat pitäneet päiväkodissa erityisesti ulkoilusta aikaisemmissa asuinmaissaan. Toisaalta osa oli huolissaan siitä, että ulkoiltaisinko päiväkodissa myös kylmällä säällä. Osa paluumuuttajista kertoi, ettei ollut yhtään tykännyt siitä, että heidän aikaisemmassa kotimaassaan lapset olivat ulkoilleet myös sade- tai pakkassäässä. He kokivat, että lapset olivat tällöin sairastuneet helposti.

”Pelko lasten kylmettymisestä tuli taas esiin! Tämä tuntuu olevan yleinen; pelko. Kaikenlaisia sairauksia selitellään täällä kylmettymisestä johtuviksi. Suomessa maahanmuuttajavaltaisessa päiväkodissa suomalainen tapa ulkoilla lasten kanssa lähes säässä kuin säässä herätti usein suurta ihmetystä ja jopa huolta. Totesin työryhmälle, että algerialainen pedagogi osaa varmasti

arvioida, milloin lapset voivat ulkoilla ja milloin on liian huono sää ulkoilulle ja ettei suunnitteilla olevassa päiväkodissa toki tarvitse ulkoilla esimerkiksi sadesäällä.” (Hankepäiväkirja 19.6.2014.)

7.5 Suunnittelukokoukset liittyen dokumentointiin ja yhteistyötahoihin

Seuraavalla tapaamiskerralla, 24.6.2014, otin esille muutamia dokumentointiin liittyviä asioita sekä muita suunnitelmia, joita suomalaisessa päiväkodissa vaaditaan varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi. Lisäksi puhuimme vanhempien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Otin esille Nadia Idrin tutkimuksen, jonka mukaan esikoulun opettajat kaipaavat syvempää yhteistyötä lasten vanhempien kanssa (Idri, 2013, 7).

”Mietin pitkään lasten HOPS:ien esittelyä. Lopulta päätin etten ota HOPS:ja puheeksi, koska päiväkodin pedagogi oli jo tyrmännyt ajatuksen voimakkaasti ja ajattelin itsekkin, ettei tällainen toimintapa välttämättä sovi algerialaiseen päiväkotiin. Pohdin, että kulttuurissa, jossa on totuttu tiettyyn hierarkiaan, vanhemmat eivät ehkä samalla tavalla uskalla tai halua tuoda esille omia toiveitaan ja ajatuksiaan lapsensa hoidon suhteen. Lasten omia toiveita ei ehkä nähtäisi samalla lailla merkityksellisinä kuin Suomessa. Olen havainnut tällaista käyttäytymismallia Suomessa maahanmuuttajavanhempien kohdalla. Lisäksi henkilökohtaisten oppimissuunnitelmien laatiminen on kokemukseni mukaan erittäin aikaa vievää ja jo ennestäänkin suurten lapsiryhmien kanssa kamppaileville pedagogeille tällaisen uuden toimintatavan opettelu ja käyttöönotto saattaa tuoda enemmän lisätyötä kuin -hyötyä.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

”Ehdotin, että hoitosopimuksen kirjoittamisen yhteydessä vanhempien kanssa keskustellaan lapsen hoidosta hieman nykyistä syvemmin. Vanhemmille kerrotaan päiväkodin käytänteistä ja samalla annetaan heille mahdollisuus esittää omia toiveitaan ja ajatuksiaan lapsen päivähoidon suhteen. (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Kerroin työryhmälle Nadia Idrin tutkimuksessa esille tulleesta sopeuttamis-/tutustumisjakson tärkeydestä päivähoidon aloitusvaiheessa. Nadia Idrin tutkimuksessa tuli esille, kuinka tärkeää päiväkodin henkilökunnan on pyrkiä luomaan hyvä suhde lapseen heti päivähoidon alkuvaiheessa. Nadia Idri totesi, että hänen lapsensa päivähoidon aloittaminen epäonnistui pääosin sopeuttamisjakson puuttumisen vuoksi. (Idri, 2013, 2.) Pohdimme yhdessä työryhmän kanssa, miten sopeuttamisjakso käytännössä toteutetaan parhaiten. Työryhmä ei pitänyt ajatuksesta, että lapsen vanhempi tai vanhemmat ovat alussa lapsen mukana päivähoidossa, vaan näkivät parempana, että lapsi jää heti alusta alkaen päiväkotiin yksin. Myös Nadia Idrin haastattelema opettaja korosti, että on tärkeää, että lapsi oppii olemaan erossa vanhemmistaan (Idri, 2013, 6).

”Lapsen kykyä olla erossa vanhemmistaan tunnutaan korostavan Algeriassa.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Kirjasimme ylös keinoja sopeuttamisjakson toteuttamiseksi. Sopeuttamisjakson aikana suositellaan, että lapsen ensimmäiset hoitopäivät ovat puolipäiväisiä ja pikkuhiljaa lapsi jää hoitoon pidemmäksi aikaa. Lapselle kerrotaan selkeiden kuvien avulla, mitä päivähoitopäivän aikana tapahtuu ja häneen pyritään luomaan alusta alkaen hyvä suhde. Lapsi esitellään ensimmäisenä päivänä aamupiirissä muulle ryhmälle ja hänelle osoitetaan oma paikka eteisessä, luokkahuoneessa ja nukkumistilassa. Lapsen paikka nimikoidaan selkeällä kuvasymbolilla, joka esitellään lapselle. Lasta ohjataan ensimmäisinä päivinä tavallista enemmän, jotta päiväkodin käytännöt tulevat tutuiksi ja mahdollisiin kiusaamistilanteisiin puututaan heti. Varmistetaan, että lapsi ymmärtää, mitä milloinkin tapahtuu ja mitä milloinkin puhutaan. Lohdutetaan lasta, jos hän kaipa vanhempiään sekä pyritään tekemään jotakin erityisen mukavaa lapsen ensimmäisenä hoitopäivänä.

Ajattelin soveltaa algerialaisissa kouluissa näkemääni käytäntöä, jossa lapsen työt, kokeet ja niin edelleen dokumentoidaan vihkoon. Yhdistin suomalaisen kasvunkansion idean tähän algerialaisissa kouluissa käytössä olevaan ideaan ja ehdotin työryhmälle, että lasten kaikki työt kootaan lasten omiin kansioihin, jotka lapset voivat itse koristella ja jotka annetaan lasten mukana puolivuositain kotiinvietäväksi. Päiväkodin pedagogi kirjoittaa lisäksi töihin pieniä arviointeja tai laittaa leiman tai tarran. Myös Nadia Idrin tutkimassa esikoulussa lapset veivät kirjansa ja vihkonsa kotiin vanhempien nähtäväksi ja allekirjoitettaviksi (Idri, 2013, 5). Tästä ajatuksesta pidettiin kovasti. Eräs työryhmän jäsen kuvasi ajatusta kansion käytöstä näin:

” Se toimii samalla todisteena vanhemmille siitä, mitä päiväkodissa on lasten kanssa tehty.” (24.6.2014.)

Päiväkodissa on mielestäni tärkeää olla kansio lasten henkilötiedoista. Kullekin lapselle luodaan kansioon oma sivu, josta myös sijainen voi helposti tarkistaa tarvittavat tiedot.

”Lasten valokuvia pyydetään usein viemään kouluun. Algeriassa lapsilla on usein käytössä Koraanikouluissa tai koetilanteissa kaulaan ripustettavat ”henkilökortit”, joissa on lapsen nimi ja valokuva. Huolestuin, kun päiväkodissa ei ollut lasten yhteystietokansiota ja nähtyäni henkilökortit lasteni koulussa, keksin, että samantapainen idea voidaan tuoda myös päiväkotiin. Korostin, että esimerkiksi lapsen sairastuessa on äärimmäisen tärkeää, että henkilökunta tietää, mistä lapsen vanhempien yhteystiedot löytyvät! Vaikka pienellä paikkakunnalla lähes kaikki tuntevat toisensa, ei tähän aina voi luottaa, vaan kansiossa lasten tiedot pysyvät pienellä vaivalla järjestyksessä ja helposti saatavilla.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Nadia Idrin mukaan erilaiset juhlat ovat tärkeitä lasten sosialisointia kannalta (Idri, 2013, 4). Ehdotinkin, että päiväkodissa pidetään juhla, jonne kutsutaan lasten vanhemmat, aina kevät- ja syyskauden päätyttyä.

”Algerialaiset tuntuvat pitävän juhlista ja ajattelin, että vanhemmat osallistuisivat mielellään päiväkodin juhlaan. Juhlissa päiväkodin pedagogi voi

esitellä lasten töitä ja kertoa kauden aikana opituista asioista. Vanhemmilla on mahdollisuus jutella sekä keskenään että halutessaan pedagogin kanssa.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Kerroin, että Suomessa päiväkodilta vaaditaan varhaiskasvatussuunnitelman lisäksi myös pelastussuunnitelma sekä erilaisia hygieenisyyteen liittyviä suunnitelmia. Näitä suunnitelmia päivitetään ja ne tulee saattaa kaikkien työntekijöiden tietoon. Päiväkodissa valitaan myös vastuuhenkilö/yhteyshenkilö vastaamaan esimerkiksi pelastustoimista hätätilanteessa. Monissa algerialaisissa kouluissa on laadittu pelastussuunnitelma maanjäristysten varalta ja kouluissa myös harjoitellaan toimimista maanjäristystilanteessa. Kerroin, että mielestäni myös päiväkodille pitää laatia tällainen suunnitelma, johon on kirjattu esimerkiksi kokoontumispaikat rakennuksesta poistuttaessa. Myös kaasuräjähdyksen ja -vuodon vaara tulee mielestäni ottaa suunnitelmassa huomioon. Kerroin, että Suomessa pelastussuunnitelmassa otetaan huomioon myös muun muassa tulipalon vaara. Tämäkin ajatus sai kannatusta, mutta emme käsitelleet asiaa sen enempää, koska oletan, että työryhmällä on enemmän asiantuntemusta toimimisesta maanjäristys- tai kaasuräjähdyksen/-vuototilanteessa kuin minulla.

”Lopetin turvallisuusasioiden käsittelyn arabialaiseen sanontaan: ”Luota Jumalaan, mutta sido kamelisi” korostaakseni turvallisuussuunnitelman merkitystä.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Hygieniaan liittyvistä suunnitelmista en keskustellut sen enempää, koska pelkäsin, että tämä saatettaisiin kokea loukkaavana. Algeriassa ajatellaan yleisesti, että ”puhtaus on puoli uskoa”. Puhtautta pidetään siis erittäin tärkeänä. Lisäksi monet hygieenisyyteen, esimerkiksi siivoamiseen liittyvät tavat eroavat suuresti suomalaisista tavoista. Toisin kuin Suomessa, Algeriassa esimerkiksi pastöroitu maito tulee keittää ennen lapsille antamista, koska maidon kylmäketju on saattanut katketa monta kertaa kuljetuksen tai varastoinnin aikana. Ajattelin, että tässäkin asiassa algerialaisilla itsellään on todennäköisesti paljon enemmän kokemukseen perustuvaa tieto-taitoa kuin minulla.

Mietin paljon vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä, tai lähinnä sen puutetta, algerialaisessa päiväkodissa.

”Vanhemmat eivät itse välttämättä edes osaa kaivata nykyistä enempää vaikuttamismahdollisuuksia. Paluumuuttajavanhemmat ovat tässäkin asiassa mielenkiintoinen ryhmä: he ovat toisessa asuinmaassaan nähneet erilaisia toimintatapoja, erilaisia päiväkoteja ja erilaisia kouluja ja luultavasti myös omaksuneet ainakin joitakin toisen asuinmaansa ajattelutapoja. Projekti osoittaa, että paluumuuttajavanhemmat ovat ehkä ikänsä Algeriassa asuneita vanhempia valmiimpia osallistumaan lastensa päivähoiton suunnitteluun. He ovat ehkä myös alttiimpia vaatimaan aikaisempaa monipuolisempia palveluja.” (Hankepäiväkirja 24.6.2014.)

Seuraavan kerran tapasimme ramadanin ja kolmepäiväisen eid-juhlan jälkeen 3.8.2014. Työryhmä ei halunnut tavata ramadan-paastokuukauden aikana, joten tapaamisissamme oli reilun kuukauden tauko. Minun olisi pitänyt huomioida ramadanin ajankohta paremmin. Toisaalta minulla oli ramadan-kuukauden aikana hyvin aikaa varhaiskasvatussuunnitelman suunnittelulle ja kirjoittamiselle. Sain suunnitelman valmiiksi 13.7.2014 ja lähetin sen sähköpostitse Suomeen käännettäväksi viralliselle, laillistetulle kääntäjälle 15.7.2014. Käännös oli valmis 21.7.2014. Tämän jälkeen muokkasin vielä itse tekstiä muun muassa lisäämällä siihen kuvia sekä linkkejä opetuksen suunnittelun tueksi. Olin poistanut linkit kääntäjälle lähetettävästä tekstistä, jotta hänen oli helpompi arvioida tekstin sanamäärä. Arabiankielisen tekstin muokkaaminen oli alkuun hieman hankalaa, koska arabiaa kirjoitetaan oikealta vasemmalle, jolloin myös tekstinkäsittely toimii hieman erilailla kuin kirjoitettaessa latinaisilla aakkosilla. Tekstinkäsittelyvaiheessa hyödyin siitä, että osaan lukea arabiankielistä tekstiä.

Tällä tapaamiskerralla en vielä esitellyt varhaiskasvatussuunnitelmaa työryhmälle, koska mielestäni vielä eräs tärkeä asia oli käsittelemättä, nimittäin henkilöstömäärä. Henkilöstömäärän riittämättömyys ja liian suuret ryhmäkoot tulivat esiin keskusteluissani Amerikasta tulleen paluumuuttajaäidin ja päiväkodin pedagogin kanssa sekä Nadia Idrin (2013) tutkimuksessa.

”Mietin, otanko henkilöstömäärän puheeksi, koska tiedostan toki, että henkilöstömäärä ja suuret lapsiryhmät liittyvät osittain päiväkodin pieneen budjettiin. Mietin myös, että ehkä kollektiiviseen kulttuuriin ja usein suuriin perheisiin tottuneet ihmiset eivät koe suurta, hälisevää lapsiryhmää samoin kuin minä, individualistisen kulttuurin kasvatti. Mutta koska sekä päiväkodin pedagogi että Amerikasta tullut paluumuuttaja ottivat asian esille keskusteluissa kanssani ja koska koen, että juuri suuri lapsiryhmä ja pieni työntekijämäärä on eräs suurimmista tekijöistä, joka vaikutti tutustumassani päiväkodissa toiminnan suunnittelemattomuuteen ja yksipuolisuuteen, päätin ottaa asian esille.” (Hankepäiväkirja 3.8.2014.)

”Otin asian esiin varovaisesti kertomalla, että Suomessakin on ongelmana riittävä henkilökunnan määrä päivähoitoryhmissä. Kerroin, että Suomessa lain mukaan yhtä pätevää työntekijää kohden saa olla hoidossa enintään seitsemän kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta tai enintään neljä alle 3-vuotiasta lasta. Tämä herätti ihmetystä. Lasten määrä per aikuinen kuulosti työryhmän jäsenistä erittäin pieneltä. Korostin, ettei tämä suhdeluku toteudu Suomessakaan läheskään aina, vaan esimerkiksi työntekijöiden poissaolojen vuoksi, suhdeluku voi olla ihan erilainen.” (Hankepäiväkirja 3.8.2014.)

Eräs työryhmän jäsen totesi:

”Jos täällä päiväkodissa olisi noin monta aikuista ja vähän lapsia, rahat eivät riittäisi.” (3.8.2014)

Toinen työryhmän jäsen kysyi:

”Ovatko suomalaiset pedagogit laiskoja, kun eivät pärjää tämän isomman lapsiryhmän kanssa?” (3.8.2014)

”Totesin, että olen omassa työssäni havainnut, että mitä pienempiin ryhmiin pystyn lapset jakamaan paikalla olevien aikuisten kesken, sitä paremmin pystyn opettamaan ja ohjaamaan lapsia; mielestäni riittävä, pätevä ja motivoitunut henkilöstö on äärimmäisen tärkeä päiväkodin toiminnan onnistumiselle. Päivinä, jolloin työntekijöitä on ollut sairaana eikä sijaisia ole saatu, on työskentelyni Suomessa ollut lähinnä lasten turvallisuudesta huolehtimista enkä ole ehtinyt opettaa lapsille tuollaisina päivinä juuri mitään. Riittävä henkilöstömäärä auttaa myös työntekijöiden jaksamisessa.” (Hankepäiväkirja 3.8.2014.)

Amerikasta palannut paluumuuttaja kertoi asiasta kysyessäni kokeneensa algerialaisen koulun luokkakoot aivan liian suuriksi valtion kouluissa. Hän totesi:

”Suuri luokkakoko lisää levottomuutta luokassa eikä opettaja ehdi neuvoa lapsia paljon. Yksityiskoulussa luokkakoot ovat pienemmät.” (3.8.2014)

Työryhmän jäsenet totesivat, että jos vain taloudelliset resurssit antavat myöten he joko pienentävät suunniteltua lapsiryhmää tai palkkaavat useamman työntekijän. Pohdimme myös sijaiskysymystä; mistä päiväkotia saa sijaisia työntekijän/-tekijöiden sairastuessa? Sovimme, että tuon seuraavan tapaamiseen arabiankielisen varhaiskasvatussuunnitelman arvioitavaksi.

7.6 Arviointi ja palautekeskustelu

Annoin arabiankielille käännetyn varhaiskasvatussuunnitelman arvioitavaksi työryhmälle tapaamisessamme 5.8.2014. Tulostin jokaiselle oman kappaleen varhaiskasvatussuunnitelmasta ja annoin heille aikaa tutustua siihen. Olin varautunut siihen, että työryhmä ehdottaa suunnitelmaan muutoksia vielä tässä vaiheessa, mutta muutosehdotuksia ei enää tullut. Työryhmä oli tyytyväinen suunnitelmaan ja katsoi, että se sisälsi sopimamme sisältöalueet.

Sovimme, että pidämme palautekeskustelun toiminnastani suunnitteluprojektissa sekä varhaiskasvatussuunnitelmasta seuraavana päivänä. Myös päiväkodin pedagogi päätettiin pyytää mukaan. Aikataulu oli loppuvaiheessa tiukka, koska matkustin takaisin Suomeen 7.8.2014 ja koska tapaamisissamme oli pitkä tauko ramadanin vuoksi. Olin suunnitellut toimittavani lopullisen arabiankielisen varhaiskasvatussuunnitelman työryhmälle tarvittaessa sähköpostitse Suomeen paluuni jälkeen, jos siihen olisi tullut vielä muutoksia.

Pidimme työryhmän sekä päiväkodin pedagogin kanssa palautekeskustelun 6.8.2014. Pyysin jokaista työryhmän jäsentä sekä päiväkodin pedagogia kertomaan vuorollaan palautetta varhaiskasvatussuunnitelmasta sekä työskentelystäni kehittämishankkeessa. Sain positiivista palautetta siitä, että yritin rohkeasti puhua arabiaa tutustumiskäynneillä ja vaikka teinkin virheitä, tulini useimmiten ymmärretyksi. Päiväkodissa minusta oli pedagogin mukaan ollut apua lapsiryhmän ohjaamisessa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa työryhmä piti erittäin hyvänä, joskin joiltakin osin se oli heidän mielestään hieman liian teoreettinen.

Varhaiskasvatussuunnitelma sekä käymämme keskustelut antoivat heille palautteen mukaan paljon uusia ideoita päiväkodin toimintaan. Pinterestia he pitivät erinomaisena apukeinona päiväkodin toiminnan suunnittelussa. Työryhmä toivoi, että voin olla mukana päiväkodin aloittaessa toimintansa. He uskoivat, että mukana oloni helpottaisi varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönottoa sekä päiväkodin aloittamistoimia. Pyyntö oli mielestäni erittäin tyypillinen; kokoamani pohjatiedon mukaan Algeriassa arvostetaan kaksisuuntaisesti toimivaa yhteistyötä, jolloin tuotteen lisäksi huolehditaan myös siihen liittyvistä palveluista sekä kouluttamisesta (Suomen Algerin suurlähetystö).

Oli mukava saada hyvää palautetta, mutta jäin hieman miettimään palautteen uskottavuutta ja sitä, olisivatko työryhmän jäsenet uskaltaneet antaa minulle negatiivista palautetta. Minulla oli työryhmässä tietyllä tavalla johtoasema, minkä vuoksi mietin, oliko tämä paras tapa kerätä palautetta. Jokatapauksessa projekti toimi hyvänä keskustelun aloittajana ja uskon jokaisen työryhmän jäsenen, minut mukaan lukien, saaneen uusia näkemyksiä ja kokemuksia.

7.7 Tutkimusmatka Algerian kulttuuriin

Tutustuin algerialaiseen kulttuuriin opinnäytetyöprosessini aikana asumalla pienessä algerialaisessa kylässä. Kaksi vanhinta lastani kävivät algerialaista ala-astetta ulkomaanjaksojeni aikana. Osallistuin muun muassa algerialaisiin häihin ja opettelin selviämään yksin arkipäivän tilanteista, kuten ostoksilla käynnistä. Yritin rohkeasti kohentaa kielitaitoani sekä oppia uusia asioita. Tutustuin niin vuoristoseutuun kuin pääkaupunkiinkin ja vierailin mielenkiintoisissa kohteissa, kuten kansallismuseossa. Mäkiloukon mukaan saavuttaakseen perusteellisen ja hyvän käsityksen kulttuurista, on mentävä rohkeasti ihmisten keskuuteen oppimaan henkilökohtaisesti uusia asioita ja tapoja (Mäkilouko, 2003, 32-33). Pyrin toimimaan juuri näin. Mäkilouko toteaa myös, että uuden kulttuurin oppiminen vie paljon aikaa ja uuden kulttuurin oppijalla on oltava tietynlaista rohkeutta tehdä virheitä sekä oppia uusia asioita virheidensä kautta (Mäkilouko, 2003, 36).

”Ulkomailla asuneet algerialaiset tuntuvat toimivan joissakin asioissa hieman eri tavoin kuin koko elämänsä Algeriassa asuneet algerialaiset; he ovat ilmeisesti omaksuneet joitakin tapoja isäntämaansa kulttuurista ja tietyllä tavalla sulattaneet nämä uudet käytänteet algerialaiseen kulttuuriperinteeseensä. Sama ilmiö on mielestäni nähtävissä myös algerialaisten paluumuuttajien ja kaksikulttuuristen lasten kohdalla. Kokemukseni mukaan osa ulkomailla asuvista algerialaisista on esimerkiksi maallistunut ulkomailla asuessaan kun taas osa tukeutuu uskoonsa jopa vahvemmin kuin asuessaan kotimaassaan.” (Hankepäiväkirja 6.8.2014.)

Havaitsin itsessäni myös tiettyjä kulttuurishokin vaiheita prosessin aikana.

”Välillä on tuntunut, että ”kaikki” on täällä niin ihanaa ja hyvin ja välillä taas, ettei mikään toimi kunnolla. Onneksi tiedän, että tämä tunteiden vuoristorata liittyy kulttuurishokkiin!” (Hankepäiväkirja 6.8.2014.)

8 Kehittämistoiminnan tulokset ja arviointi

Tiedostan, että Algeriassa viettämäni aika oli aivan liian lyhyt radikaaleihin muutoksiin. Tällaiset muutokset tarvitsevat aikaa sekä toimimista konkreettisesti lapsiryhmän tai ainakin päiväkodin henkilöstön kanssa. Uskon kuitenkin, että käyntini sekä kirjoittamani varhaiskasvatussuunnitelma antoivat työryhmälle ajattelemisen aihetta ja toimivat alkusysäyksenä toiminnan kehittämisen tiellä. Laadin tutustumiskäyntieni ja päiväkotihanketta suunnittelevan työryhmän kanssa käymieni keskustelujen pohjalta päiväkodille varhaiskasvatussuunnitelman, joka on mielestäni aidosti toteutettavissa päiväkodin arjessa. Mielestäni varhaiskasvatussuunnitelmassa hyödynnetään sekä Suomessa opittuja hyviä käytänteitä että otetaan huomioon algerialainen kulttuuri ja uskonnolliset tavat. Pyrin hyödyntämään suunnitelman laatimisessa työryhmältä saamaani palautetta ja ideoita sekä Nadia Idrin (2013) tutkimuksessa esille tulleita kehittämistarpeita algerialaisessa varhaiskasvatuksessa. Hänen tutkimuksessaan tuli selkeästi esille muun muassa sopeuttamisjakson merkitys päivähoidon aloittamisvaiheessa. Pyrimme pohtimaan työryhmän kanssa keinoja lapsen sopeuttamiseen päivähoitoryhmään.

Varhaiskasvatussuunnitelman tueksi laadin Pinterestiin päiväkotihankkeelle oman kansion, joka sisältää muun muassa askartelu- ja leikkiohjeita kuhunkin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöalueeseen liittyen. Pinterest-kansion ideana on täydentää varhaiskasvatussuunnitelmaa ja osaltaan paikata opettajan oppaan puuttumista. Pinterestin kautta päiväkodin pedagogin on mahdollista löytää ympäri maailmaa asuvien kasvattajien ideoita nopeasti ja helposti. Hän voi itse jatkaa sopivien ideoiden lisäämistä Pinterest-tauluihin. Pinterestista löytyy myös paljon ilmaista, tulostettavaa materiaalia päiväkodin opetuskäyttöön. Pinterest on visuaalisuuteen painottuva palvelu, jonka katsoin soveltuvan erinomaisesti Algeriaan juuri runsaan kuvien käytön vuoksi. Pinterest oli ennestään tuntematon palvelu työryhmän jäsenille ja he kiinnostuivat siitä heti.

On vaikea sanoa, miten laadittu varhaiskasvatussuunnitelma vaikuttaa päiväkodin arjen toimintaan pidemmällä tähtäimellä. Suunnitteilla oleva päiväkoti ei ole vielä toiminnassa eli en voi arvioida, miten varhaiskasvatussuunnitelma toimii käytännössä ja miten hyvin työntekijät omaksuvat sen käytön toimintansa pohjana. Haasteena on löytää päiväkodille henkilökunta, joka on valmis perehtymään varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä toteuttamaan sitä käytännössä. Henkilökunnalta vaaditaan tietynlaista uskallusta toimia hieman eri tavoin kuin algerialaisissa päiväkodeissa on yleensä ollut tapana.

8.1 Kehittämispöcessin arviointi

Kehittämistöimintani lähtökohtia voidaan kritisoida siitä, että otin itse yhteyttä päiväkoteihin ja ehdotin heille kehittämistöimintaa kanssani - pyyntö ei tullut alun perin päiväkodilta itseltään, joten toimintani ei ehkä ollut täysin asiakaslähtöistä tässä vaiheessa. Toisaalta kehittämistöiminnan sisältö muokkautui päiväkotia ylläpitävän yhdistyksen omien toiveiden mukaan ja olin jopa valmis vaihtamaan alkuperäistä suunnitelmaani heidän toiveensa pohjalta. He olivat suunnitelleet uuden päiväkodin perustamista ja yhteydenottoni muokkasi tätä suunnitelmaa. Tästä näkökulmasta katsottuna kehittämishankkeen vastasi olemassa olevaan tarpeeseen.

Ennen projektin aloittamista ajattelin, että päiväkotitöiminta on todennäköisesti Algeriassa vielä melko strukturoitumatonta ja että tulevaisuudessa se kaipaa kehittämistä, koska naiset käyvät Algeriassa enenevässä määrin töissä kodin ulkopuolella. Tutustumiskäyntini algerialaisiin päiväkoteihin vahvistivat tätä käsitystä. Algerian koulutusjärjestelmän kehittyessä tulee mielestäni kiinnittää aikaisempaa enemmän huomiota myös laadukkaaseen varhaiskasvatukseen, joka tukee lasten koulun aloittamista ja luo vankan pohjan elinikäiselle oppimiselle.

Yhteistyö työryhmän kanssa sujui hyvin. Työryhmän jäsenet olivat pääasiassa avoimia uusille ehdotuksille sekä aidon kiinnostuneita suomalaisen päivähoidon arjesta. Toiminta ei tosin edennyt demokraattisen dialogin pohjalta, kuten olin suunnitellut, vaan lähinnä minä toimin keskustelun ohjaajana ja toin eniten esille omia ajatuksiani. Pyrin saamaan jokaisen työryhmän jäsenen ajatukset kuuluviin, mutta tästä huolimatta mietin toisinaan, kuuluuko lopullisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa kuitenkin eniten minun ääneni ja ajatukseni. Toisaalta työryhmä uskalsi kyllä ilmaista painokkaastikin, jos jokin toimintatapa ei heidän mielestään sopinut toteutettavaksi algerialaisessa päiväkodissa; esimerkiksi erilaisten leikkialueiden luomista lasten vapaata leikkiä varten työryhmä piti liian kalliina ratkaisuna.

Pyrin toimimaan tiimityöskentelyn ohjaajana kulttuurisen monisentrisyuden periaatteen mukaan; yritin oppia ja sopeutua paikalliseen kulttuuriin. Pyrin käyttäytymään tilanteeseen sopivalla tavalla työryhmän jäsenten kulttuurin huomioon ottaen sekä kohtelevaan työryhmän jäseniä heidän oman kulttuurinsa odotusten mukaan. (Kts. Mäkilouko, 2003, 86.) Aina en tässä onnistunut, mutta pyrin oppimaan virheistäni. Toimintani monikulttuurisen tiimityöskentelyn ohjaajana sisälsi myös synergistisiä piirteitä; pyrin tiimityöskentelyn kautta erilaisten näkemysten ja kulttuuristen taustojen jakamiseen yhteiseen käyttöön voidaksemme käyttää niitä ongelmien ratkaisemisen vahvistamisessa sekä päätöksenteon parantamisessa (Kts. Harris ym., 2004, 14). Tutkiva kehittämistöimintani eteni syklisesti Walterin (2009, 2-3) kuvailemalla tavalla: se sisälsi suunnittelemista, toimimista, havainnointia ja reflektointia.

Havainnoin algerialaisen päiväkodin toimintaa ennen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen aloittamista. Toki päiväkotien välillä on eroja Algeriassakin eikä tutustuminen yhteen päiväkotiin anna välttämättä kokonaiskuvaa koko maan päivähoidosta, mutta uskon kuitenkin saaneeni jonkinlaisen käsityksen päivähoidon kehittämistarpeista. Toisaalta kehittämishankkeen tavoitteena olikin luoda varhaiskasvatussuunnitelma ainoastaan uudelle yksityiselle aloittavalle päiväkodille - ei kehittää koko maan päivähoitoa. Nadia Idrin (2013) tutkimus tuki ajatuksiani, joita minulle muodostui tutustumiskäyntieni pohjalta. Pysin toimimaan päiväkodissa ”talon tapojen” mukaan ja havainnoimaan samalla päiväkodin toimintaa sekä keskustelemaan siitä vastaavan pedagogin kanssa. Aikaa keskustelemiselle oli tosin aika vähän, koska lapsiryhmä vaati jatkuvaa huomiota.

Aika, joka minulla oli käytettävissä Algeriassa, oli muutoinkin mielestäni liian lyhyt tämänkaltaiselle kehittämishankkeelle. Lisäksi tein monia ajankäytön suunnitteluun liittyviä virheitä; esimerkiksi tutustuin päiväkodin toimintaan mielestäni liian kauan. Kun en enää saanut tutustumiskäynneistä mitään uutta irti, olisi ollut ajankäytöllisesti järkevämpää aloittaa yhteistyö työryhmän kanssa. Samoin minun olisi pitänyt huomioida ramadan-paaston sijoittuminen paremmin suunnitellessani tapaamisia työryhmän kanssa. Osittain ramadan-paastokuukauden aikaisen tauon vuoksi projektin loppupuolen aikataulusta tuli tiukka.

Laadin kehittämisprosessia koskien sekä SWOT- että tarveanalyysin. Tarkistin vielä työryhmältä Algeriassa, että olin ymmärtänyt projektin tavoitteen oikeen. SWOT-analyysia kävin läpi myös työryhmän kanssa, koska halusin selvittää heidän näkemyksensä projektin vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista. Analyysit selvensivät projektin tavoitetta sekä kehystä, jossa toimimme.

Kehittämisprosessi sisälsi neljä viidestä Toikon ja Rantasen mainitsemasta kehittämisprosessin tehtävästä; nämä tehtävät ovat perustelu, organisointi, toteutus ja arviointi. Tulosten levittämiseen ei tässä vaiheessa vielä päästy. Tulosten levittäminen edellyttääkin usein omaa prosessiaan. (Toikko & Rantanen, 2009, 56-62.) Näkisin, että tulosten levittäminen liittyy tässä tapauksessa vaiheeseen, jossa päiväkotia on juuri aloittamassa tai aloittanut toimintansa. Olen sitä mieltä, että kehittämishankkeeni toimi ikään kuin keskustelun avaajana ja että projekti tarvitsee vielä monta sykliä ennen lopullista päämäärää; monipuolista, lasten kehittymistä tukevaa toimintaa tarjoavaa päiväkotia.

8.2 Lyhyen aikavälin tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Kehittämistoiminnan tuloksena syntyi varhaiskasvatussuunnitelma, joka käännettiin arabiankieliseksi. (Kts. liite 1.) Työryhmä oli tyytyväinen suunnitelmaan. Sen katsottiin luovan

uskottavan pohjan päiväkotihankkeelle. Tosin varhaiskasvatussuunnitelma oli heidän mielestään osittain hieman liian teoreettinen; ei kuitenkaan niin teoreettinen, että se olisi kaivannut muokkaamista. Uskon, että kunkin sisällöllisen orientaation alussa oleva kuvaus orientaatiosta loi vaikutelmaa teoreettisuudesta; työryhmä olisi ilmeisesti pitänyt hieman riisutummasta varhaiskasvatussuunnitelmasta, jossa olisi mainittu ainoastaan konkreettiset sisällöt ja menetelmät internetresursseineen. Voi myös olla, että ilmaisu ”orientaatio” tuntui heistä vieraalta. Suomalaisena olen tottunut asioiden kuvailemiseen ennen varsinaisen ydinsisällön esittelyä.

Varhaiskasvatussuunnitelman tueksi loin Pinterestiin taulukokoelman, jonka kautta päiväkodin tulevalle henkilöstöllä on mahdollisuus saada esimerkiksi askarteluideoita ja valmiita materiaaleja opetuksensa tueksi. Tauluja on helppo muokata ja niihin on helppo lisätä uusia kuvia ja ideoita myöhemminkin Pinterestin interaktiivisen luonteen vuoksi. Työryhmä kiinnostui kovasti Pinterestistä ja se oli heille ennestään tuntematon palvelu.

Varhaiskasvatussuunnitelman tärkeän osan muodostaa päiväkodille laadittu alustava päiväohjelma, jonka muotoilimme yhdessä työryhmän kanssa. Päiväohjelma sisältää kaikki varhaiskasvatussuunnitelman sisällölliset orientaatiot ja se on pyritty laatimaan siten, että iltapäivien ohjelma vaatii vähemmän keskittymistä kuin aamupäivän toiminta. Päiväohjelman pohjalta päiväkodin pedagogin on helppo suunnitella kunkin päivän toiminta. Päiväohjelma luo lapsille turvallisuuden tunnetta ja toiminnalle strukturoidun rakenteen.

Kehittämishankkeen tavoitteena oli, että tulevan päiväkodin toiminta tukee lasten koulunaloittamista. Tähän pyritään monipuolisen toiminnan kautta, joka pohjautuu lähes samoihin sisällöllisiin orientaatioihin kuin algerialaisen esikoulun toiminta. Näitä sisällöllisiä orientaatioita käydään lasten kanssa läpi muun muassa leikin, tarinoiden, askartelun, piirtämisen ja maalaamisen kautta. Työryhmä oli erityisen kiinnostunut esittelemistäni oppimista tukevista Montessori-välineistä ja muista kehittävästä luluista. Päiväkodissa tutustutaan esimerkiksi kirjaimiin ja numeroihin leikin kautta. Päiväkodissa opetellaan myös koulussa tarvittavia tapoja; kuten omista tavaroista huolehtimista, pukemista itsenäisesti ja omalla paikalla istumista. Algerialaisessa koulussa aamunavaukseen liittyy yleensä lipunnosto ja kansallislaulun laulaminen. Tätä tapaa harjoitellaan jo päiväkodissa leikin ja aamupiirin kautta. Kehittämiprojektin aikana työryhmä tutustui suomalaiseen päivähoitoon sekä huomasi, miten se eroaa algerialaisesta päivähoitosta. He huomasivat monia toimintatapoja, jotka eroavat suurestikin Algeriassa yleisesti käytetyistä toimintatavoista. He huomasivat myös, millaisia kehittämistarpeita algerialaisissa päiväkodeissa yleisesti on.

Nadia Idrin (2013) tutkimus valotti osaltaan algerialaisten omia näkemyksiä maansa varhaiskasvatuksesta; erityisen tärkeää oli mielestäni selvittää, mitä kehittämistarpeita

algerialaiset pedagogit näkevät omassa työssään. Nadia Idri (2013) nosti esiin erityisesti sopeuttamisjakson tärkeyden päivähoidon aloitusvaiheessa; hän on sitä mieltä, että hänen lapsensa päivähoidon aloitus epäonnistui pääosin sopeuttamisjakson puuttumisen vuoksi, minkä seurauksena hän päätyi hankkimaan lapselleen hoitajan kotiin. Nadia Idrin (2013) haastatteleminen esikoulun opettajien kokemukset vastasivat tutustumani päiväkodin pedagogin kokemuksia. Samoin ne vastasivat omia kokemuksiani algerialaisesta päiväkodista. Nadia Idrin (2013) tutkimuksen kautta nousi esiin myös esikoulun opettajien näkemys vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkityksestä; opettajien mielestä vanhemmat eivät tehneet juurikaan yhteistyötä opettajien kanssa. Sama tuli esille myös omien tutustumiskäyntieni sekä työryhmän psykologin kertoman pohjalta. Tämän vuoksi varhaiskasvatussuunnitelma sisältää vanhempien kanssa käytävän aloituskeskustelun ja puolivuositteiset juhlat, joissa päiväkodin pedagogi kertoo vanhemmille päiväkodin toiminnasta kuluneella kaudella ja esittelee lasten töitä.

Vuorovaikutuksellinen lähestymistapa sopi mielestäni hyvin aloittavan päiväkotihankkeen suunnitteluun, koska näin pystyimme vaihtamaan koko ajan ajatuksiamme ja kokemuksiamme työryhmän sisällä. Toisaalta prosessi ei ollut aivan niin vuorovaikutuksellinen kuin olin alun perin ajatellut; demokraattinen dialogi ei toiminut ollenkaan, vaan suunnittelukokoukset toteutettiin minun johtaessani keskustelua ja esittäessäni henkilökohtaisesti kohdennettuja kysymyksiä työryhmän jäsenille. Oli sääli, ettei prosessissa voinut olla mukana päiväkodin tulevia työntekijöitä.

8.3 Pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisen arviointi

Suunnitteilla oleva päiväkoti ei ole vielä aloittanut toimintaansa, joten on vaikea arvioida, kuinka hyvin pitkän aikavälin tavoitteet toteutuvat. Toivon, että päiväkodin tulevat työntekijät kokevat varhaiskasvatussuunnitelman antavan työlleen tietynlaisen suunnan ja että he muokkaavat suunnitelmaa juuri omalle lapsiryhmälleen sopivaksi. Varhaiskasvatussuunnitelman juurruttaminen käytännön työhön saattaa olla haasteellista.

Opinnäytetyöni kautta tuli esille, että algerialaisilta varhaiskasvatuksen parissa työskenteleviltä pedagogeilta puuttuu opettajan opas ja että opettajat kaipaavat ihan konkreettisia ohjeita käytännön toiminnan järjestämiseksi. Tästä syystä päiväkodin päiväohjelma laadittiin lukujärjestyksen muotoon siten, että se sisältää kaikki sisällölliset orientaatiot. Kirjasimme yhdessä työryhmän kanssa ylös ajatuksia siitä, mitä kukin sisällöllinen orientaatio sisältää ja näiden sisältöjen toteuttamisen tueksi laadin Pinterest-kansion, johon kokosin esimerkiksi askartelu- ja leikki-ideoita kutakin sisällöllistä orientaatiota varten. Pinterestin kautta päiväkodin tuleva pedagogi voi helposti löytää uusia ideoita toimintatuokioihin, koska liitin päiväkodin Pinterest-kansion seuraamaan useita

päiväkodin toiminnan kannalta mielenkiintoisiksi katsomiani kansioita käyttäjiltä ympäri maailman.

8.4 Kehittämistoiminnan eettisyyden arviointi

Pyrin toimimaan kehittämishankkeessa paluumuuttajavanhempien ilmaisemasta tarpeesta käsin. Tämä tarve oli kehittää päivähoitoa nykyistä monipuolisemmaksi ja lasten koulunaloitusta tukevaksi. Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmasta ja päiväohjelmasta tuli koulumaisempi kuin Suomessa, mutta tämä on mielestäni perusteltua, koska huolimatta siitä, että Algerian koulujärjestelmä on siirtymässä yleiseen eurooppalaiseen malliin, muistuttaa sen koulujärjestelmä vielä suuresti Ranskan vastaavaa. Ranskassa lapset aloittavat koulumaisen opiskelun 3-vuotiaana, vaikkakin pakollinen oppivelvollisuus alkaa 6-vuotiaana. Koulumaista päiväohjelmaa tuki myös vanhempien omat toiveet. Korostin kuitenkin, että näin pienten lasten oppiminen tapahtuu parhaiten leikin kautta.

Pohdin prosessin eri vaiheissa työryhmän jäsenten erilaisia intressejä ja sitä, miten ne voidaan sovittaa yhteen. Paluumuuttajavanhempien selkeä intressi oli luoda lapsilleen nykyistä sopivampi päiväkotitoiminta. Toisaalta huomasin, että osalla työryhmän jäsenistä oli myös taloudellisia intressejä. Näitä ei lausuttu suoraan ääneen, mutta oli selvää, että jos projekti saa valtiontukea, voi se olla myös taloudellisesti kannattavaa toimintaa. Tiedostin myös omat intressini; opinnäytetyöprosessin sekä henkilökohtaisen kiinnostukseni aihetta kohtaan yrittäjän näkökulmasta katsottuna. Pohdin, että jos tulen työskentelemään tulevaisuudessa Algeriassa, tarvitsen todennäköisesti nuorimmille lapsilleni päivähoitoa, jolloin minun intressinäni oli myös vanhemman näkökulma; huomasin usein miettiväni, millaista päivähoitoa haluaisin omille lapsilleni niissä rajoissa kuin se on Algeriassa mahdollista? Toisinaan omat opinnäytetyötäni koskevat intressit olivat ristiriidassa työryhmän intressien kanssa. Näin oli esimerkiksi tilanteessa, jossa minulle selvisi, ettei kehittämishankkeesta tapahdukaan jo toiminnassa olevassa päiväkodissa, vaan että tavoitteena on perustaa uusi, eurooppalaiset standardit täyttävä, päiväkotitoiminta. Tässä tilanteessa päätin toimia työryhmän tarpeista käsin, vaikka tiedostin, että kehittämishankkeen onnistumisen arviointi tulee todennäköisesti olemaan vaikeampaa kuin kehitettäessä jo toiminnassa olevaa päiväkotitoimintaa.

Pyrin toimimaan Algeriassa algerialaista kulttuuria ja islamin uskoa kunnioittaen; pyrin olemaan mahdollisimman neutraali, jopa tilanteissa, joissa olisin halunnut, oman kulttuuritaustani vuoksi, toimia toisin. Toki tiedostin myös sen, että oman subjektiivisen näkemyksen poissulkeminen kokonaan on mahdotonta. Yritin miettiä, miten algerialaiset toivovat tai olettavat minun toimivan erilaisissa tilanteissa ja pyrin muokkaamaan käytöstäni tämän mukaan. Tästä esimerkkinä katsekontaktin välttäminen miesten kanssa ja

poskisuudelmien vaihtaminen naisten kanssa. Pysin tutustumaan esimerkiksi kulttuurien erilaisuuteen ja monikulttuuriseen johtamiseen lähdekirjallisuuden kautta.

Vaikka olenkin tottunut suomalaisessa päiväkodissa lapsilähtöisyyden ja ohjaavan kasvatuksen korostamiseen, tulin siihen tulokseen, että aikuisjohtoiseen kasvatukseen tottuneet lapset olettavat aikuisten toimivan siten kuin he toimivat eivätkä edes kaipaa itseohjautuvuutta siinä määrin kuin Suomessa kasvaneet lapset. En ottanut näitä erilaisia kasvatustyyliä puheeksi työryhmän kanssa, koska pelkäsin sen helposti asettavan kasvatustyyliä eriarvoiseen asemaan; en halunnut joutua tilanteeseen, jossa korotan tiedostamattani lapsilähtöisen kasvatustyylin aikuisjohtoista tyyliä paremmaksi. Tämän sijaan kerroin mitä, miten ja miksi suomalaisessa päiväkodissa tehdään lasten kanssa.

Huomasin, että erilaiset taiteen muodot, kuten piirtäminen ja maalaaminen, ovat algerialaisten lasten väyliä ilmaista tunteitaan ja näkemyksiään. Tästäkin syystä varhaiskasvatussuunnitelma korostaa erilaisten taidemuotojen käyttöä päivähoidon opetuksessa ja kasvatuksessa. Huomasin myös, että vaikeita asioita käsitellään Algeriassa usein huumorin kautta. Halusin saada lasten äänen ja toiveet varhaiskasvatussuunnitelman suhteen esille paremmin. Työryhmä ei kuitenkaan nähnyt tarpeelliseksi haastatella lapsia ja minulla oli käytettävissä lähinnä vain Nadia Idrin (2013) tutkimus, jonka kautta hän tutki oman lapsensa sopeutumista algerialaiseen päiväkotiin ja esikouluun. Uskon, että kulttuurissa, jossa aikuinen nähdään auktoriteettina suhteessa lapseen, lasten näkemyksiä ei pidetä oleellisina; vaan aikuinen määrittelee, mikä on hyväksi lapselle. Nadia Idri (2013) mainitsee, että hänen mielestään ammattikasvattajien tulee osallistua opetussuunnitelman arviointiin, mutta hänkään ei mainitse lasten osallistumista.

Pinterestin osalta pohdin tekijänoikeuksiin liittyviä asioita ja pyrin pinnaamaan päiväkodille laatimaani kokoelmaan vain kuvia, joiden pinnaaminen ei riko tekijänoikeuksia. Moni hyvä kuva ja idea jäi pinnaamatta, koska kuvien käyttöoikeus oli mielestäni epäselvä.

8.5 Kehittämistoiminnan tulosten käyttökelpoisuuden arviointi

Käyttökelpoisuus on kehittämishankkeessa luotettavuutta tärkeämpää; kehittämistoiminnan tarkoituksena on synnyttää jotakin käyttökelpoista (Toikko & Rantanen, 2009, 159). Kehittämishankkeen tuloksena syntyi varhaiskasvatussuunnitelma, joka luo pohjan uuden päiväkodin toiminnan suunnittelulle. Varhaiskasvatussuunnitelma on mielestäni aidosti toteutettavissa päiväkodin arjessa. Se on myös siirrettävissä muihinkin algerialaisiin päiväkoteihin. Varhaiskasvatussuunnitelman sisällöllisten orientaatioiden käsitteellistämiseen sain tukea Nadia Idrin (2013) tutkimuksesta, jossa esiteltiin algerialaisen esiopetuksen sisällölliset orientaatiot. Olin etukäteen pohtinut, miten suomalaiset varhaiskasvatuksen

orientaatiot sopivat Algeriaan, mutta orientaatiot eivät suuresti eronneet toisistaan. Muokkasimme näiden pohjalta päiväkodille omat sisällölliset orientaatiot.

Olin suunnitellut, että käytämme suunnittelutapaamisissamme demokraattisen dialogin menetelmää, mutta tämä menetelmä ei toiminut ollenkaan. Kävimme työryhmän kanssa asioita läpi minun johdollani. Pysin saamaan jokaisen työryhmän jäsenen mielipiteen esiin jakamalla puheenvuoroja ja esittämällä kysymyksiä. Sain kysymyksiini hyvin mietityt vastaukset ja työryhmä esitti myös parannusehdotuksia varhaiskasvatussuunnitelmaan. Työryhmä osallistui varhaiskasvatussuunnitelman sisällöllisten orientaatioiden sisällön määrittelyyn sekä päiväohjelman muokkaamiseen sisällöllisten orientaatioiden ja suomalaisen päiväkodin päiväohjelman pohjalta. Työryhmä toivoi, että päiväohjelma kirjoitetaan lukujärjestyksen muotoon, kuten koulussa. Tästä huolimatta mietin, kuuluuko varhaiskasvatussuunnitelmassa eniten minun ääneni; minä esittelin työryhmälle suomalaisen päiväkodin käytäntöjä ja he suhtautuivat niihin pääosin myönteisesti.

Pysin käyttämään monipuolista lähdekirjallisuutta sekä muita lähteitä, kuten päiväkotiryhmän havainnointia ja keskusteluita sekä päiväkodin pedagogin että työryhmän jäsenten kanssa. Peilasin löytämiäni tietoja omaan työkokemukseeni monikulttuurisessa, myös algerialaistautaisia lapsia käsittävässä, lapsiryhmässä. Kirjoittamissani päiväkirjoissa pyrin erottelamaan tarkasti konkreettisesti näkemäni asiat sekä omat tunteeni, jotta muistaisin myöhemmin, mikä on ollut konkreettisesti näkemäni ja mikä omia tunteitani ja tulkintojani. Opinnäytetyöraportissa pyrin kirjoittamaan opinnäytetyöprosessin ja käyttämäni menetelmät auki vaihe vaiheelta, jotta lukijalle välittyä kuva, mitä on tehty missäkin vaiheessa.

Nadia Idrin (2013) tutkimus toi lisänäkemystä algerialaisten omasta mielipiteestä maansa varhaiskasvatuksesta. Tosin Nadia Idri (2013) haastatteli vain kahta algerialaista esikoulun opettajaa, joten hänen otantansa ei ollut kovin suuri. Hänen haastattelemiensa opettajien näkemykset tukivat kuitenkin pääosin myös muista lähteistä ja omista kokemuksistani nousseita näkemyksiä. Nadia Idri (2013) tutki myös oman lapsensa sopeutumista algerialaiseen päiväkotiin ja esikouluun. Hän toteaa itsekin, ettei hänen näkemyksensä tästä syystä ole välttämättä kovin objektiivinen. Tutkimusotanta on myös erittäin pieni. Kuitenkin hänen tutkimuksestaan lapsen sopeutumisesta päiväkotiin ja esikouluun tuli esiin asioita, jotka olen itsekin todennut merkityksellisiksi oman työkokemukseni kautta. Tämän vuoksi Nadia Idrin (2013) tutkimuksen tulokset ovat mielestäni käyttökelpoisia huolimatta tutkimusasetelmasta ja pienestä otannasta. Mietin Idrin tapaa puhua tutkimuksessaan lapsestaan tunnistettavana, omalla etunimellään. Mielestäni tämäkin kuvaa kuitenkin Algerialaista aikuisjohtoista näkökulmaa, jossa aikuinen tekee päätökset lapsen puolesta.

9 Pohdintaa

Mielestäni Algeria tarjoaa monen alan suomalaisille osajille mahdollisuuksia laajentaa toimintaansa Suomen rajojen ulkopuolelle. Tosin esimerkiksi Castells:n ja Himasen (2013) mainitsema suomalaisille tyypillinen riskien välttämisen kulttuuri saattaa vaikuttaa siihen, että kovin suuressa määrin suomalaiset eivät jatkossakaan investoi Algeriaan. Ulkomaisten toimijoiden toiminnan aloittaminen Algeriassa on usein pitkä, vaikea ja byrokraattinen prosessi ja vuonna 2009 asetettu rajoittava sijoituspolitiikka vaatii algerialaisten pääomistusta (51%) missä tahansa sijoitustoiminnassa (U.S. Commercial service, 2011, 2-3). Suomen suurlähetystö sekä Team Finland pyrkivät edistämään hyvää Suomi-kuvaa Algeriassa sekä luomaan yhteistyömahdollisuuksia maiden välille (Suomen Algerin suurlähetystö).

Esimerkiksi varhaiskasvatuksen kehittäminen vaatii omaa kehittämishankettani pidempiaikaista kehittämistoimintaa, jossa suomalainen varhaiskasvatuksen ammattilainen toimii yhdessä algerialaisten varhaiskasvatusalan ammattilaisten kanssa rinnakkain pidemmän ajanjakson ajan. Näen, että oma hankkeeni toimi ikään kuin keskustelun aloittajana, mutta uusien toimintatapojen juurruttaminen osaksi algerialaisten päiväkotien arkea vaatii paljon pidempiaikaisemman ja intensiivisemmän yhteistyöhankkeen. Suomalaiset ovat jo olleet mukana kouluttamassa algerialaisia leikkuupuimuritehtaan työntekijöitä (Peltonen, 2014) ja mietinkin, että ehkä suomalaiset voisivat olla mukana myös algerialaisten lastentarhanopettajien kouluttamisessa.

Suomalaista osaamista voi mielestäni hyödyntää esimerkiksi oppikirjojen ja muiden oppimateriaalien laatimisessa. Esimerkiksi laadukkaista esiopetuskirjoista ja opettajan oppaasta on Algeriassa pulaa (Idri, 2013). Suomalaisten teknologiaosaaminen yhdistettynä hyvään koulutusjärjestelmään tarjoaa monia innovatiivisia mahdollisuuksia Algerialle. Wilma-järjestelmä ei ehkä vielä toimi Algeriassa, koska kaikilla perheillä ei ole internet-yhteyttä, saati tietokonettakaan, mutta esimerkiksi Optiman kaltainen järjestelmä saattaisi kiinnostaa maan yliopistoja, samoin e-kirjoja ja -lehtiä sisältävät tieteelliset virtuaalikirjastot. Tällä hetkellä esimerkiksi 5-luokkalaisten ala-asteen loppukokeen tulokset ilmoitetaan internetin kautta. Myös erilaiset oppimispelit, kuten Eka-peli, käännettyinä arabiankielisiksi sekä muutenkin maan kulttuuriin sopiviksi, voisivat olla kovin kysytyjä Algeriassa. Pääkaupunkiseudulla avattiin uusi 3G-verkko joulukuussa 2013, mikä nopeuttaa alueen internet-yhteyksiä. Tämä lisää internetin käyttömahdollisuuksia.

Vaikka algerialainen työryhmä toivoi päiväkodista ”eurooppalaista”, tulin opinnäytetyöprosessin aikana siihen tulokseen, että kovinkaan monia suomalaisen päivähoidon käytänteitä ei voi suoraan hyödyntää Algeriassa. Ehkä tärkein Suomesta siirrettävissä oleva lähtökohta on toiminnan suunnitelmallisuus ja strukturoitu rakenne, joka perustuu suurelta

osin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Työryhmälle tuntui olevan tärkeää huomata, että algerialainen esiopetus pohjaa jo nyt lähes samoihin sisällöllisiin orientaatioihin kuin suomalainen päivähoito ja että näitä samoja sisällöllisiä orientaatioita voidaan toteuttaa myös päivähoitossa. Sisällöllisten orientaatioiden sisällöt eroavat kuitenkin joiltakin osin suurestikin Suomessa ja Algeriassa; esimerkiksi etiikan ja uskonnon erottaminen ei Algeriassa tunnu mielekkäältä. Samoin jo esimerkiksi erilaiset ympäristöolosuhteet muokkaavat sisällöllisten orientaatioiden sisältöjä. Muun muassa Arabiemiraateissa koulutusviennin parissa työskennellyt luokanopettaja Minna Repo toteaa mielestäni osuvasti, että koulutusviennin kautta voidaan viedä tietynlaisia toimivuutensa osoittaneita rakennuspalikoita, mutta kaikki se, mikä vaikuttaa oppimiseen on kansallista (Hako, 2014).

Suomen päiväkodissa käytettävät monipuoliset taiteenmuodot ovat suurelta osin hyödynnettävissä myös Algeriassa ja esimerkiksi aamupiiri on mielestäni helposti sovellettavissa oleva toimintatapa algerialaisessa päiväkodissa. Suomessa korostettu vapaan leikin merkitys ei oikein tuntunut aukeavan Algeriassa; vapaata leikkiä ei nähty opettavaisena. Kuitenkin leikki esimerkiksi opettavaisilla leluilla ja Montessori-välineillä nähtiin merkityksellisenä. Päiväohjelmasta tuli huomattavasti koulumaisempi kuin tyypillinen päiväkodin päiväohjelma Suomessa. Työryhmä toivoi varhaiskasvatussuunnitelmaan myös uskonnonopetusta huomattavasti enemmän kuin tyypillisessä suomalaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Tämä on luonnollista, koska jo Algerian shariaan pohjautuva perhelaki kuvaa lapsen huoltajuuden tärkeäksi osaksi lapsen opettamisen isän uskoon (Code de la famille algérien).

Suomessa korostettu kasvatuskumppanuuteen perustuva työtapa ei toimi Algeriassa sellaisenaan. Algerialaiset pedagogit tuntuvat kuitenkin kaipaavan nykyistä tiiviimpää yhteistyötä vanhempien kanssa, joten pyrin ehdottamaan työryhmälle keinoja, joilla vanhempia voidaan tähän rohkaista ja joiden avulla vanhemmat voidaan saada mukaan lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Tällä hetkellä toiminta algerialaisessa päiväkodissa tuntuu olevan myös asiantuntijalähtöistä. Kuitenkin Suomessakin kotien ja päivähoiton kasvatusyhteistyö perustui vielä 1980- ja 1990-luvuilla asiantuntijalähtöiseen ohjaamiseen ja tukemiseen sekä työntekijöiden lasta ja perhettä koskevan tiedon ylivertaisuuteen (Kekkonen, 2012, 35-36). Ehkä Algeriassakin ollaan pikkuhiljaa siirtymässä opettajien aloitteesta vaiheeseen, jossa vanhempien osallistuminen lastensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja toteutukseen nähdään aikaisempaa merkityksellisempänä.

Lasten henkilökohtaisia oppimissuunnitelmia ei myöskään nähty tarpeellisina Algeriassa, vaan toiminnan suunnittelu haluttiin painottaa koko ryhmää koskevaan varhaiskasvatussuunnitelmaan. Toiminta algerialaisessa päiväkodissa on aikuisjohtoisempaa kuin Suomessa, mutta lapsilla on mahdollisuus ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan esimerkiksi

taiteen kautta. Lapsilähtöisen työskentelyn tavoitteena on tavoittaa lapsen ääni ja kokemukset (Välivaara, 2004, 12). Olisi mielenkiintoista tutkia lisää, miten algerialaiset itse määrittelevät ja näkevät lapsilähtöisyyden ja pidetäänkö lapsilähtöisyyttä lainkaan merkittävänä päämääränä sekä millä keinoin lasten ääni ja kokemukset tavoitettaisiin nykyistä paremmin algerialaisessa varhaiskasvatuksessa.

Pohdin sekä ennen opinnäytetyöprosessiani että sen aikana, onko Algeriassa mahdollista perustaa yksityinen yrittäjyyspohjalta toimiva päiväkoti. Alueella, jossa suoritin kehittämishankkeeni, päiväkodit ovat yhdistysten ylläpitämiä ja koska esimerkiksi päiväkodin henkilöstölle ei ole asetettu Algeriassa selkeitä vaatimuksia, on päiväkotien taso erittäin vaihteleva. Kyseisellä alueella päivähoitomaksut ovat noin kymmenesosan pääkaupungissa toimivien yksityiskoulujen maksuista. Toimintaa on vaikeaa ylläpitää näin pienillä hoitomaksuilla, mikä johtaakin osaltaan ylisuuriin lapsiryhmiin. Tästä syystä päiväkodit toimivatkin lähinnä yhdistysten ylläpitäminä eikä niiden kautta tavoitella ainakaan suuria voittoja.

Opinnäytetyöprosessini kautta minulle jäi kuva, että Algeriassa päivähoitoa pidetään tällä hetkellä enemmänkin lasten kaitsemisena kuin varhaiskasvatuksena; Algeriassa ei ehkä vielä ole yleisenä käsitys siitä, että laadukkaalla varhaiskasvatuksella voidaan luoda vahva pohja elinikäiselle oppimiselle. Toisaalta koulutusta tunnutaan arvostavan Algeriassa; esimerkiksi jo ala-asteen loppukokeen läpäisemistä pidetään Algeriassa niin tärkeänä, että vanhemmat saattavat luvata lapsilleen suuriakin lahjoja, kuten tietokoneen, jos he läpäisevät kokeen. Ala-asteen loppukoetta on valvomassa poliisi. Näkisinkin, että tietynlaisen ”imagon kohotuksen” ja entistä maksukykyisempien ja vaativampien asiakkaiden myötä tulevaisuudessa päiväkoti voi toimia myös yrityspohjalta. Perherakenteen muuttuessa yhä enemmän ydinperhe-mallin mukaiseksi (Mohamed, 2008, 52-53, 55) ja naisten työssäkäynnin lisääntyessä päivähoidon tarve tulee lisääntymään. Paluumuuttajavanhemmat ovat nähneet aikaisemmissa isäntämaissaan monipuolisempaa toimintaa tarjoavia päiväkotiteja ja haluavat kenties enenevässä määrin samantasoista palvelua Algeriassakin. Joissakin osin Algeriaa tilanne saattaa olla jo nyt suotuisampi tämän tyyppiselle yritystoiminnalle. Samoin, jos yritys saa valtion tukea Algerian valtiolta, uskon, että päiväkotitoiminta voi olla kannattavaa.

Opinnäytetyöprosessini aikana suunnittelemani päiväkodin paluumuuttajavanhemmat olivat jo nyt valmiita maksamaan suurempia hoitomaksuja kuin alueella yleensä maksettiin, jos vain päiväkodin toiminnasta saadaan nykyistä monipuolisempaa. Mirem-tutkimuksen mukaan lähes puolet algerialaisista paluumuuttajista oli sitä mieltä, että heidän taloudellinen tilanteensa parani Algeriassa paluumuuton jälkeen ja että ulkomailta tapahtuneen resurssien kasautumisen ansiosta heillä oli mahdollisuus parantaa merkittävästi taloudellista tilannettaan paluunsa jälkeen (Mohamed, 2008, 50, 54, 61, 73). Tämä tutkimustulos tukee

käsitystä siitä, että paluumuuttajavanhemmille on usein taloudellisesti mahdollista maksaa lastensa päivähoidosta nykyisiä suurempia hoitomaksuja. Yhdistys aikoi myös hakea projektille valtiontukea.

Pääkaupungissa toimii yksityinen Montessori-esikoulu (kts.

<http://www.hopelanddz.com/4.html>) yksityisen koulun yhteydessä eli nähtävästi ainakin yksityisen esikoulun ylläpitäminen on mahdollista myös yrityspohjaisena. Algeriassa esikoulu on selkeämmin yhteydessä kouluun kuin yleensä Suomessa, mikä osaltaan nostanee sen ”imagoa” algerialaisten keskuudessa. Pääkaupungissa toimii myös muutamia yksityisiä päiväkotia, joiden hoitomaksut ovat huomattavasti suuremmat kuin alueella, jossa suoritin kehittämishankkeeni. En löytänyt opinnäytetyöprosessini aikana tietoja siitä, missä ulkomaalaisten työntekijöiden pienet lapset ovat hoidossa Algeriassa olon aikana. Oletan, että suuri osa ulkomaisista työntekijöistä tulee maahan ilman lapsia ja jos lapset ovat mukana, hankitaan heille pääosin hoitaja kotiin tai toinen vanhemmista hoitaa lapsia kotona. Nadia Idrin tutkimus tuki tätä käsitystäni; kun hän ei ollut tyytyväinen lapsensa päiväkotiin, hän palkkasi lapselleen hoitajan kotiin (Idri, 2013, 2).

Tutustuessani lähdekirjallisuuteen, algerialaiseen päiväkotiin sekä yleensäkin Algerian yhteiskuntaan minulle heräsi monia ajatuksia, joihin olisin halunnut syventyä laajemmin. Olisin halunnut tutustua laajemmin esimerkiksi algerialaisten viestintään ja kuvien käyttöön viestinnässä. Algerialaisten paluumuuttajien uudelleen sopeutumista ja integraatiota kotimaahansa olisi ollut mielenkiintoista tutkia lisää, samoin keinoja, joilla tätä sopeutumista ja integraatiota voidaan tukea. Mirem-tutkimuksen mukaan algerialaiset paluumuuttajat ovat kokeneet perheen tuen erittäin merkitykselliseksi paluumuuttoprosessin aikana, mutta julkisten virkamiesten tuki koettiin riittämättömäksi (Mohamed, 2008, 52, 66, 72, 78). Terveysterveystuella erityisen kiinnostava yhteistyöalue olisi mielestäni äitiysterveystuella kehittäminen. Algeriassa mietitään keinoja vastasyntyneiden kuolleisuuden vähentämiseksi (Ramzi, 2011), kun taas Suomi on yksi turvallisimmista maista synnyttää (Suomen YK-liitto). Opinnäytetyöprosessin jälkeen suhtaudun omiin mahdollisuuksiini työskennellä Algeriassa varovaisen optimistisesti.

Lähteet

Aaltonen, M., Ojanen, T., Sivèn, T., Vihunen, R. ja Vilèn, M. 1998: Lapsen aika. Wsoy.

Arnkil, T.-E. 2004: Verkostotyö lastensuojelussa - menetelmät huolen mukaan. Teoksessa Hujala, A., Puonti, A. ja Saarnio, T. (toim.): Lastensuojelu tänään. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Arnkil, T.-E. ja Seikkula, J. 2009: Dialoginen verkostotyö. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

- Cassarino, J.-P. 2008. Teoksessa: Cassarino, J.-P. (toim.) 2008 : Return Migrants to the Maghreb Countries, Reintegration and Development Challenges. General Report. European University Institute. Robert Schuman Centre for Advanced Studies.
- Castells, M. ja Himanen, P. (toim.) 2013: Kestävän kasvun malli. Globaali näkökulma. Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja.
- Cimo 2010: Koulutusjärjestelmätietoa Afrikan ja Lähi-idän maista.
- Code de la famille algèrien.
- Earley, P., Ang, S. ja Tan, J.-S. 2006: CQ. Developing cultural intelligence at work. Stanford University Press. Stanford, California. USA.
- Evték-ammattikorkeakoulu: Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin. Opinto-opas. <http://www.opinto-opas.evtek.fi/4450.html> . Viitattu 20.11.2014.
- Ferrano, G. P. 2005 : The Cultural Dimensions of International Business. Upper Saddle River. Pearson Prentice Hall.
- Finnpartnership. <http://www.finnpartnership.fi/www/fi/index.php> . Viitattu 08.11.2014.
- Haapaniemi, L.: Ensimmäinen askel - Tiedosta oma kulttuurisi. http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/maahanmuuttajien_koulutus/monikulttuurinen_koulu/kulttuurien_kohtaaminen/ensimmainen_askel_-_tiedosta_oma_kulttuurisi . Viitattu 15.5.2014.
- Hako, K. 2014: Qatar tarvitsee tämän heinolalaisnaisen osaamista. Etelä-Suomen Sanomat 19.7.2014. <http://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/2014/07/19/qatar-tarvitsee-taman-heinolalaisnaisen-osaamista> . Viitattu 14.12.2014.
- Harris, P. R., Moran, R. T. ja Morgan, S. 2004 : Managing cultural differences. Global leadership strategies for the 21st century. Elsevier Butterworth-Heinemann. Oxford. UK.
- Heikkinen, H. L.T., Rovio, E. ja Syrjälä, L. (toim.) 2006: Toiminnasta tietoon. Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. Kansanvalistusseura.
- Helsingin kaupunki, Sosiaalivirasto 2007: Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma.
- Hofstede, G. 1992: Kulttuurit ja organisaatiot. Mielen ohjelmointi. Werner Söderström Oy, Juva.
- Hofstede, G. 2001: Culture`s Consequences. Comparing values, behaviours, institutions and organizations across nations. Sage Publications. USA.
- Hofstede, G., <http://www.geert-hofstede.com> , viitattu 1.6.2014.
- Holma, T. 1999: Asiakslähtöiset palveluprosessit - laadun perusta. Teoksessa Holma, T. (toim.): Asiakslähtöiset palveluprosessit. Perusta laadulle vanhusten kotihoidossa ja asumispalveluissa sekä lastensuojelutyössä. Suomen kuntaliitto. Helsinki.
- Hopeland, <http://www.hopelanddz.com/4.html> , viitattu 1.6.2014.
- Hujala, E., Junkkari, P. ja Mattila, S. 2006: Päivähoidon toimivuuden arviointia. Suomen Varhaiskasvatus ry - verkkolehti Varhaiskasvatus tänään. http://www.peda.net/verkkolehti/jyu/varhaiskasvatus?m=content&a_id=42 . Viitattu 14.12.2014.

- Hämeen-Anttila, J. 2011: Ikä ja arvostus Lähi-Idän kulttuureissa. http://www.avoin.helsinki.fi/studiageneralia/arkisto/2011/Jaakko_Hameen-Anttila_10032011.pdf . Viitattu 26.11.2014.
- Hytönen, J. 2002: Lapsikeskeinen kasvatus. WSOY. Helsinki.
- Idri, N. 2013 : A Pre-School Child`s School Diary from the Lens of a Professional Educator : Case of Preparatory Education in Chouhada Hamoum Public School in Algeria. Abderrahmane Mira University, Bèjaia, Algeria. Julkaistu teoksessa The European Journal of Social & Behavioural Sciences (EJSBS).
- Jokinen, A., Juhila, K. ja Suoninen, E. 1999 : Diskurssianalyysi liikkeessä. Osuuskunta vastapaino.
- Kalliala, M. 2008: Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Gaudeamus. Helsinki.
- Kauppapolitiikka 2012: Algeria tähyää uusille aloille energiantuottajana. Edustustojen raportit. Suomen suurlähetystö, Alger. <http://kauppapolitiikka.fi/public/default.aspx?contentid=253349&contentlan=1&culture=fi-FI> . Viitattu 10.09.2014.
- Peltonen, S. 2014: Nouseva Afrikka. Kauppapolitiikka. <http://www.kauppapolitiikka.fi/public/default.aspx?contentid=311323> . Viitattu 10.09.2014.
- Kekkonen, M. 2012: Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Väitöskirja. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Khashman, N. ja Large, A. 2012: Arabic Web Interface Design through the Eyes of Hofstede. McGill University.
- Kurvinen, A., Neuvonen, S., Sivèn, T., Vartiainen, J., Vihunen, R. ja Vilèn, M. 2006: Lapsuus erityinen elämänvaihe. WSOY Oppimateriaalit Oy. Helsinki.
- Lahti, L. 2008: Monikulttuurinen johtaminen. WSOYpro. Helsinki.
- Lajunen, K., Andell, M., Jalava, L., Kemppainen, K., Pakkanen, M. ja Ylenius-Lehtonen, M. 2012: Turvataitoja lapsille. Turvataitokasvatuksen oppimateriaali. (6. painos.) Juvenes Print - Suomen Yliopistotaito Oy. Tampere.
- Lapsiasiavaltuutettu, <http://www.lapsiasia.fi/nyt/puheenvuorot/kirjoitukset/kirjoitus/-/view/1569> . Viitattu 25.11.2014.
- Lehtonen, J. (toim.) 2004: Työkonferenssi Suomessa. Vuoropuheluun perustuva työyhteisöjen kehittämismetodi. Työturvallisuuskeskus.
- Lemmetty, H. (toim.) 2003: Salainen maa. Kisu Pikkukuun esikoulu harjoituskirja, Opettajan opas. Werner Söderström Osakeyhtiö. Helsinki.
- Lewis, R. D. 2006: When cultures collide, leading across cultures. Nicholas Brealey International. Boston, USA ja London, UK.
- Memorandum of Understanding between The Government of the People`s Democratic Republic of Algeria and The Government of Finland on higher educational cooperation. 2011. Helsinki.
- Mikluha, A. 1996: Työn kulttuurit. Tammer-paino Oy, TT-kustannustieto Oy. Tampere.
- Mohamed, S. M. 2008: Chapter 2, Return migrants to Algeria. Teoksessa: Cassarino, J.-P. (toim.) 2008: Return Migrants to the Maghreb Countries. Reintegration and Development Chal-

lenges. General Report. European University Institute. Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

Montessori, M. 1936/1984: Lapsen salaisuus. WSOY. (Italian kielestä lyhentäen suomentanut J.A. Hollo.)

Muukkonen, T. 2008: Suunnitelmallinen sosiaalityö lapsen kanssa. SOCCAn ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 17. Helsinki.

Mönkkönen, K. 2007: Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö. Edita. Helsinki.

Mäkilouko, M. 2003: Multicultural Leadership, Strategies for Improved Performance. Multiprint Oy. Helsinki.

Nousiainen, K., Paasivirta, A., Pitkänen, S., Turunen, S. ja Vehviläinen, J. 2011: Monialainen yhteistyö ja verkostomaiset työtavat lasten ja nuorten palveluissa.

Operight, <http://www.operight.fi/node/904> . viitattu 28.5.2014.

Opetushallitus 2010: Monikulttuurinen kodin ja koulun yhteistyö. Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, <http://www.minedu.fi>. viitattu 08.11.2014.

Parkkonen, H. 1991: Auta minua tekemään itse. Montessori-menetelmän sovelluksia. WSOY.

Puusa, A. 2011: Haastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Juuti, P. ja Puusa, A. (toim.): Menetelmäviidakon raivaajat. Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan. JTO - johtamistaidon opisto. Helsinki.

Ramzi, W. 2011: Algeria links infant mortality to poor prenatal care. Magharebia. http://magharebia.com/en_GB/articles/awi/features/2011/01/28/feature-02 . Viitattu 08.11.2014.

Riitaoja, A.-L. 2007: Opettajien kansainvälinen liikkuvuus. Hyöty ja vaikutukset peruskouluissa ja lukioissa sekä ammatillisissa ja korkea-asteen oppilaitoksissa. CIMO.

Simons, G. F., Colin, C. V. ja Vazquez, C. 2006 : Transcultural leadership : Empowering the diverse workforce. Gulf Professional Publishing. Houston. Texas. USA.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2002: Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002: 9. Edita Prisma Oy. Helsinki.

Stakes 2005: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes-oppaita. Gummerus kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Suomen Algerin suurlähetystö, <http://www.finlandalgeria.org> . viitattu 1.10.2013.

Suomen YK-liitto, <http://www.globalis.fi>. Viitattu 08.11.2014.

Tasa, L. 2006: Päiväkoti Rauhan varhaiskasvatussuunnitelma.

Tassadit, S. http://www.jica.go.jp/english/news/jbic_archive/autocontents/english/news/2007. Viitattu 28.05.2014.

The World Factbook. <http://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ag.html> . Viitattu 14.12.2014.

Thomas, D. C. ja Inkson, K. 2003: Cultural Intelligence. People Skills for Global Business. Berrett-Koehles Publishers Inc. San Francisco. USA.

Toikko, T. ja Rantanen, T. 2009 : Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampereen Yliopistopaino Oy - Juvenes Print. Tampere.

Unicef. http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Algeria_coar_2012.pdf . Viitattu 1.1.2014.

University Abderahmane Mira, Bejaia, Department of English. <http://www.univ-bejaia.academia.edu/nadiaidri> . Viitattu 14.12.2014.

U.S. Commercial service 2011 : Doing Business in Algeria. Country Commercial Guide for U.S. Companies.

Vornanen, R. 2001 : Lasten hyvinvointi. Teoksessa Törrönen, M. (toim.): Lapsuuden hyvinvointi. Yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Pelastakaa Lapset. Helsinki.

Välivaara, C. 2004 : Sijoitettu lapsi tunnepyörässä. Menetelmiä ja välineitä lapsilähtöiseen lastensuojeluun. Pesäpuu ry. Jyväskylä.

Ward, C., Bochner, S. ja Furnham, A. 2003 : The psychology of culture shock. New York. USA. Routledge.

Walter, M. 2009 : Participatory action research. Ch. 21 in Social Research Methods. Falmer Press. London.

Wikipedia, http://en.wikipedia.org/wiki/SWOT_analysis . Viitattu 25.8.2014 .

Kuviot

Kuvio 1: Kehittämistoiminnan eteneminen.....	27
Kuvio 2: SWOT-analyysin pääkohdat.....	37

Liitteet

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Sisällys

1 Päivähoito on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus.....	1
2 Päivähoidon aloitus.....	2
2.1 Hoidonaloituskeskustelu lapsen vanhempien kanssa.....	2
2.2 Yhteystietokansio.....	2
2.3 Sopeuttamisjakso.....	3
3 Päiväkodin päiväohjelma.....	5
4 Sisällölliset orientaatiot.....	9
4.1 Matematiikan käsitteet.....	10
4.2 Kielelliset käsitteet, kommunikointi ja vuorovaikutus.....	12
4.3 Luonto- ja ympäristötieto.....	17
4.4 Terveystieto.....	20
4.5 Historia, yhteiskunnalliset asiat ja kulttuuri.....	21
4.6 Taide ja esteettisyys.....	23
4.7 Eettis-uskonnollinen orientaatio.....	26
4.8 Fyysinen ja motorinen toiminta.....	29
5 Päivähoidon koonti puolivuositain.....	30

1. Päivähoito on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus

Päiväkodin arki muodostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Nämä osa-alueet painottuvat eri tavoin eri-ikäisillä lapsilla. Niiden merkitys myös vaihtelee erilaisissa tilanteissa. Pienen lapsen kohdalla pääpaino on hoitotilanteissa, jotka ovat myös kasvatuksen, opetuksen ja ohjauksen tilanteita. Näillä tilanteilla on myös merkitystä lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle. Hyvä hoito on kaiken toiminnan perusta. Kun lapsen perustarpeista on huolehdittu, hän voi suunnata mielenkiintonsa ympäristöön, toimintaan ja toisiin lapsiin. Nälkä tai märkä vaippa vie helposti keskittymiskyvyn.

2 Päivähoidon aloitus

2.1 Hoidonaloituskeskustelu lapsen vanhempien kanssa

Hoitosopimuksen kirjoittamisen yhteydessä käydään vanhempien kanssa hoidonaloituskeskustelu. Vanhemmille kerrotaan päiväkodin käytänteistä ja heille annetaan päiväkodin päiväohjelma. Vanhemmilta kysytään myös heidän toiveitaan ja ajatuksiaan liittyen lapsen päivähoitoon sekä pyydetään tuomaan päiväkotiin valokuva lapsesta, joka liitetään lapsen yhteystietokansioon.

2.2 Yhteystietokansio

Lasten henkilötiedoista kootaan kansio, johon kirjataan ylös:

- lapsen nimi ja syntymäaika
- lapsen mahdolliset sairaudet, allergiat ja erityistarpeet sekä
- vanhempien yhteystiedot.

Lisäksi lapsen kuva liitetään hänen henkilökohtaiseen sivuunsa. Jokaiselle lapselle luodaan kansioon oma sivu, josta lapsen tiedot on helppo nopeasti tarkistaa ja josta myös mahdolliset sijaiset löytävät lapsen tiedot helposti.

2.3 Sopeuttamisjakso

Lapsen ensimmäisinä hoitopäivinä ja –viikkoina on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota lapsen ryhmään sopeutumiseen. Sopeuttamiseen käytetään seuraavia keinoja:

- lapsen ensimmäiset hoitopäivät ovat puolipäiväisiä ja pikkuhiljaa lapsi jää hoitoon pidemmäksi aikaa
- lapsi jää hoitoon alusta lähtien ilman vanhempia, jotta ero vanhemmista ei olisi myöhemmin erityisen vaikea
- lapselle kerrotaan selkeiden kuvien avulla, mitä päivähoitopäivän aikana tapahtuu
- lapseen pyritään luomaan alusta alkaen hyvä suhde
- vältetään lapselle huutamista
- pyritään hälventämään lapsen mahdolliset pelot
- lapsi esitellään ensimmäisenä päivänä aamupiirissä muulle ryhmälle
- lapselle osoitetaan oma paikka eteisessä, luokkahuoneessa ja nukkumistilassa
- lapsen paikka nimikoidaan selkeällä kuvasymbolilla, joka esitellään lapselle ja joka lapsen on helppo tunnistaa
- lasta ohjataan ensimmäisinä päivinä tavallista enemmän, jotta päiväkodin käytännöt tulevat tutuiksi
- mahdollisiin kiusaamistilanteisiin puututaan heti
- varmistetaan, että lapsi ymmärtää, mitä milloinkin tapahtuu ja mitä milloinkin puhutaan

- sopeuttamisjaksolla voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan tukena jotakin lasta kiinnostavaa hahmoa, kuten klovnia tai käsinukkea – kunhan varmistetaan, ettei lapsi pelkää hahmoa ja ymmärtää hahmon puhetta
- lohdutetaan lasta, erityisesti jos hän kaipaa vanhempiaan sekä
- pyritään tekemään jotakin erityisen mukavaa lapsen ensimmäisinä hoitopäivinä (esimerkiksi mukava askartelu tai herkullinen jälkiruoka ruokailun yhteydessä).

3 Päiväkodin päiväohjelma

Kello	Sunnuntai	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai
8.00	Päiväkoti aukeaa: vapaa leikki	Päiväkoti aukeaa: vapaa leikki	Päiväkoti aukeaa: vapaa leikki	Päiväkoti aukeaa: vapaa leikki	Päiväkoti aukeaa: vapaa leikki
8.30	Aamupiiri	Aamupiiri	Aamupiiri	Aamupiiri	Aamupiiri
9.00	Matematiikka	Arabia	Luonnontieto	Terveystieto/ historia/ kulttuuri	Islam
10.00	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu
11.00	Lounas	Lounas	Lounas	Lounas	Lounas
11.30	Päiväuni	Päiväuni	Päiväuni	Päiväuni	Päiväuni
14.00	Välipala	Välipala	Välipala	Välipala	Välipala
14.30	Taide	Tarinatuokio	Jumppa	Tietokonetuokio	Koraani
15.30	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu	Ulkoilu
17.00	Päiväkoti sulkeutuu	Päiväkoti sulkeutuu	Päiväkoti sulkeutuu	Päiväkoti sulkeutuu	Päiväkoti sulkeutuu

Päiväkoti aukeaa kahdeksalta, jolloin lasten toivotaan saapuvan päiväkotiin. Aamulla lapset leikkivät vapaasti haluamillaan leluilla leikkihuoneessa. Leikkimällä lapsi oppii uusia asioita ja kehittää monia taitojaan. Leikin päätyttyä lapsia ohjataan keräämään lelut omille paikoilleen.

Päiväkotipäivän ensimmäinen ohjattu tuokio on aamupiiri, joka kokoaa ryhmän yhteen ja auttaa ryhmän sosiaalistumisessa. Aamupiiri on koko ryhmän yhteinen tapahtuma. Aamupiiri alkaa kello 8.30. Aamupiirissä on käytössä laulu- ja/tai lorupussi, joihin kootaan algerialaisia lasten lauluja ja loruja kuvitettuihin kortteihin. Lapset saavat vuorollaan nostaa pussista laulun tai lorun, joka lauletaan tai lausutaan yhdessä koko ryhmän kanssa. Lauluihin ja loruihin voidaan liittää mukaan myös niihin sopiva leikki. Usein toistuvat laulut ja lorut opettavat lapsille kielen eri vivahteita sekä rytmitajua. Aamupiirissä nostetaan myös askarreltu Algerian lippu sekä harjoitellaan kansallislaulua.

Aamupiirissä lapset oppivat monia asioita, kuten viikonpäivien ja kuukausien nimityksiä, hausalla tavalla, toiston kautta. Lasten kanssa käydään läpi joka aamu seuraavat kysymykset:

- Mikä päivä tänään on?
- Mikä kuukausi nyt on?
- Mikä vuodenaika nyt on?

Aamupiirissä opetellaan myös havainnoimaan ympäröivää luontoa, muun muassa säätiloja. Aamupiiritauluun kiinnitetään joka aamu ajankohtaista säätä kuvaava kuvakortti. Päiväkotiin hankitaan myös lämpömittari, jota lapset opetetaan havainnoimaan.

Resursseja internetistä aamupiiriä varten:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/morning-circle/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/visual-timetable/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/weather/weather%20cards.pdf>

https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/seasons/la_arabic_vocabulary_time_seasonsflash.pdf

<http://www.arabicfirst.co.uk/misc/MS04.pdf>

Yhdeksältä alkavat päivittäin vaihtuvat ohjatut tuokiot, jotka suunnitellaan vuodenkiertoon sopiviksi huomioiden esimerkiksi vuodenajat ja islamilaisen vuoden juhlat. Lapset jaetaan pienryhmiin ohjattujen tuokioiden ajaksi.

Päiväkodissa ei käytetä koulumaisia oppikirjoja, vaan opitaan lähinnä opettavien lelujen, askartelun, tarinoiden, piirtämisen, maalaamisen, muovailun ja tarinoiden kautta.

Sunnuntaisin keskitytään matematiikan käsitteisiin tutustumiseen, maanantaisin kieleen liittyviin käsitteisiin tutustumiseen, tiistaisin luontoon liittyvien asioiden tutkimiseen, keskiviikkoisin vaihdellen joko

terveyteen, historiaan tai kulttuuriin liittyviin asioihin ja torstaisin uskontoon sekä etiikkaan liittyviin asioihin.

Ulkoilu on vuorossa kymmeneltä. Ulkoilun kautta lapset harjoittelevat motorisia taitojaan sekä luonnon havainnointia. Lapsia opetetaan toimimaan itsenäisesti; esimerkiksi pukemaan itse uloslähdettäessä sekä riisumaan sisään tultaessa ikätason mukaisesti.

Lounas tarjotaan päiväkodissa kello 11. Ruokailutilanteet ovat oivallisia tilanteita opettaa lapsille sekä perinteitä että uskonnollisia tapoja. Ruokailun aluksi luetaan yhteinen ruokarukous. Lapsille voidaan kertoa ja ajoittain muistuttaa, miksi muslimit syövät oikealla kädellä – eivät vasemmalla. Asian perustelu auttaa lapsia muistamaan asian paremmin, kuin pelkkä käsky: ”Syö oikealla kädellä!”. Ruokailutilanteet ovat tärkeitä lapsen sosialisoinnin kannalta.

Lapsille opetetaan, miksi ruokaa ei ole hyvä heittää roskeen ja opetetaan heitä arvioimaan paremmin annoksen, jonka he jaksavat syödä.

Ruokailutilanteet ovat erinomaisia tilanteita opettaa myös hygienian merkitystä; kädet pestään aina sekä ennen että jälkeen ruokailun ja ruoka pyritään syömään siististi.

Ruokailutilanteiden kautta lapset tutustuvat algerialaisiin perinneruokiin; aina ennen ruokailua lapsille kerrotaan, mitä ruokaa on tarjolla. Joinakin päivinä joku lapsista voi esitellä ruuan. Ruokailutilanteiden yhteydessä keskustellaan lasten kanssa siitä, millainen ruoka on terveellistä ja miksi. Päiväkodissa on viikko-ruokalista, josta myös vanhemmat näkevät, mitä ruokaa päiväkodissa tarjotaan.

Kello 11.30 lapset menevät päiväunille. Ennen nukahtamista lapsille luetaan tarina tai kuunnellaan Koraania CD-levyltä.

Välipala tarjotaan kello 14, minkä jälkeen on vuorossa, kello 14.30 päivittäin vaihtuva tuokio: sunnuntaisin taide-, maanantaisin tarina-, tiistaisin jumppa-, keskiviikkoisin tietokone- ja torstaisin Koraanituokio.

Näistä tuokioista pyritään luomaan vähemmän keskittymistä vaativia kuin aamupäivän tuokioista.

Keskiviikon tietokonetuokion aikana lapset tutustuvat pienryhmissä tietokoneen käyttöön lapsille sopivien ohjelmien ja pelien kautta. Tietokonepelit ja ohjelmat valitaan siten, että ne tukevat muun opetuksen sisältöä ja ovat lapsille sopivia.

Erilaisten taidemuotojen käyttö ei rajoitu pelkästään taidetuokioon, vaan taidetta käytetään monipuolisesti hyödyksi myös aamupäivien opetustuokioissa!

Kello 15.30 mennään uudelleen ulos, sään salliessa, ja ulkoillaan päiväkodin sulkeutumiseen kello 17 asti.

4 Sisällölliset orientaatiot

Päiväkodin toiminta muodostuu seuraavista sisältöalueista, joita käsitellään muun muassa leikkien, askartelujen ja tarinoiden kautta:

1. matematiikan käsitteet
2. kielelliset käsitteet, kommunikointi ja vuorovaikutus
3. luonto- ja ympäristötieto
4. terveystieto
5. historia, yhteiskunnalliset asiat ja kulttuuri
6. taide ja esteettisyys
7. eettis-uskonnollinen orientaatio sekä
8. fyysinen ja motorinen toiminta.

Kaikkien orientaatioiden aiheet, ilmiöt ja sisällöt liitetään lasten lähiympäristöön, arkeen sekä konkreettisiin kokemuksiin siten, että lapsilla on mahdollisuus tehdä asioista havaintoja sekä muodostaa omia käsityksiään.

On tärkeää, että kaikissa hoito-, kasvatus- ja opetustilanteissa käytetään mahdollisimman hyvää ja tarkkaa kieltä sekä avataan lapsille uusia käsitteitä.

4.1 Matematiikan käsitteet

Matemaattisen orientaation perustan luovat suljetussa käsitejärjestelmässä tapahtuva vertaaminen, päättelyminen ja laskeminen. Päiväkodissa näitä harjoitellaan arkielämän tilanteissa leikinomaisesti konkreettisten lapsille tuttujen ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla. Päiväkodissa on myös matematiikan käsitteiden ymmärtämistä tukevia Montessorivälineitä sekä pelejä, jotka tukevat matemaattisten käsitteiden oppimista. Lasten kanssa voidaan myös leikkiä esimerkiksi kauppa- ynnä muita leikkejä, joiden kautta he saavat tilaisuuden harjoitella laskemisen alkeita.

Orientaation sisältö:

- numerot ja lukumäärät 1-9
- käsitteet ”enemmän” ja ”vähemmän” sekä vertailu edellä mainittuja käsitteitä käyttäen
- erilaiset muodot (kolmio, neliö, ympyrä)
- yhteen- ja vähennyslaskut konkreettisten esineiden avulla
- kellonajat
- algerialaiset rahat

Menetelmät:

- Montessorivälineet ja muut opettavat lelut
- leikkikello
- pelit
- tarinat, kirjat
- askartelu, piirtäminen, maalaus
- muovailu (esim. muovailuvahanumerot)
- leikit (esim. kauppaleikki leikkirahoilla)
- opetukselliset tietokoneohjelmat ja -pelit

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/math/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/shapes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/numbers-are-fun/>

4.2 Kielelliset käsitteet, kommunikointi ja vuorovaikutus

Lapsi on kiinnostunut ympäristöstään ja rakentaa kuvaa häntä ympäröivästä maailmasta ja omasta paikastaan siinä. Kielen merkitys on keskeinen tässä prosessissa. Se tukee lapsen ajattelutoimintojen kehittymistä sekä kommunikaation kehitystä merkitysten välittäjänä. Tämä korostuu lapsen kasvaessa, jolloin se liittyy loogisen ajattelun, kuvittelun ja ongelmanratkaisun alueille. Kielen hallintaan liittyvät valmiudet luovat pohjan oppimisvalmiuksille. Kieli on yksi identiteetin kulmakivistä. On tärkeää, että lapsi voi kommunikoida päiväkodissa omalla äidinkielellään.

Varhaislapsuudessa kielen kehitykselle sekä maailmankuvan syntymiselle ovat tärkeitä leikki ja sadut. Kielen oppimisessa jäljittelyllä on suuri merkitys. Vertais- ja aikuissuhteissa lapset oppivat sosiaalisia ja kulttuurisia tapoja sekä kommunikaatiomalleja. Kieleen tulee kiinnittää erityistä huomiota paluumuuttajalapsien kohdalla, joiden äidinkielen hallinta ei ole välttämättä ikätasoista.

Pieni lapsi ilmaisee itseään aluksi kokonaisvaltaisesti ilmein, elein ja liikkeiden avulla. Hän tarvitsee kasvattajan, joka tuntee hänen yksilöllisen tapansa kommunikoida. Tällainen kasvattaja reagoi ja eläytyy lapsen kontaktialoitteisiin rohkaisten lapsen halua vuorovaikutukseen. Hän vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa sekä itsensä hyväksymistä. Pikkuhiljaa lapsi oppii asioiden luokittelua käsittein. Hän oppii myös ymmärtämään asioiden välisiä suhteita. Hän oppii myös kysymään ja vastaamaan.

Päivittäin rutiininomaisesti toistuvat toiminnot opettavat pienille lapsille eri tilanteisiin liittyvää kieltä. Kun lapset kasvavat, he liittyvät leikissä kielen toimintaan. Tällöin omien kokemusten,

erityisesti leikin, merkitys kielen oppimisessa korostuu. Lapset muotoilevat leikkensä tarkoitusta kielen avulla. He myös kuvailevat leikin etenemistä ja säätelevät keskinäisiä suhteitaan.

Lapselle on luontaista leikitellä sanoilla. Riittäminen sekä merkityksettömät hassut sanat ohjaavat lapsen huomiota merkityksestä kielen muotoon sekä harjaannuttavat kielellisen tietoisuuden aluetta.

Lapset pitävät tarinoista. Lapset voivat keksiä tarinoita itse. Lapsille voidaan myös järjestää tilaisuuksia luovaan toimintaan kasvattajan kertomien satujen ja tarinoiden pohjalta. Tarinan pohjalta voidaan esimerkiksi piirtää, maalata tai järjestää nukketheateriesitys. Tällainen toiminta lisää lapsen luottamusta omiin kykyihinsä sekä jatkuvaan itsensä ilmaisemiseen.

Lapsille luetaan erityyppisiä tarinoita. Tarinat tutustuttavat lasta monipuolisesti kielen rikkauksiin sekä ympäröivään maailmaan. Tarinoiden kuunteleminen harjoittaa kuuntelutaitoja, mikä on erittäin tärkeää koulussa. Pienimpien lasten kohdalla tarinoiden pituus ei voi olla kovin pitkä, koska heidän keskittymiskykynsä ei välttämättä riitä pitkien tarinoiden kuuntelemiseen, mutta pikkuhiljaa tarinoiden pituutta voidaan pidentää. Lasten annetaan kertoa tarinoita myös itse.

Kielen kehitystä tukee virikkeellinen ja toiminnallinen kasvuympäristö, jossa lapsi voi havainnoida sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Lapsella on herkkyys ja kyky ymmärtää sanatonta ja symbolista viestintää. Tätä herkkyyttä ja kykyä kunnioitetaan, tuetaan ja vahvistetaan. Jo pienten lasten ryhmässä esimerkiksi aamupiirin viikospäivä- ja kuukausikortit kirjoitetaan selkein kirjaimin. Vaikka suurin osa lapsista ei vielä osakaan lukea, voivat he oppia hahmottamaan sanojen muotoja

näiden korttien avulla. Päiväkodin tiloihin tehdään myös kortit sekä arabian että ranskankielen aakkosista, joihin tutustutaan erilaisten laulujen, runojen ja leikkien avulla.

Kielen merkitys lapsen ominaisessa tavassa toimia on keskeinen. Toiminnassaan lapsi tarvitsee kieltä. Kieli puolestaan kehittyy leikkimisen, tutkimisen, liikkumisen ja taiteellisen kokemisen sekä ilmaisemisen kautta.

(The Usborne: First thousand words in Arabic)

Orientaatio sisältää:

- arabialaiset ja ranskalaiset aakkoset
- klassisen arabian tärkeimpiä sanontoja sekä joitakin lapsen elämään läheisesti liittyviä sanoja
- sadut ja tarinat (sekä pedagogi että lapsi kertojina), algerialaiset kansansadut
- lapsen ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen

Menetelmät:

- Montessorivälineet ja muut opettavat lelut
- satu- ja muut kirjat (esim. The Usborne: First thousand words in Arabic)
- algerialaiset kansansadut
- opetukselliset, konkreettiset kuvat ja hahmot opetuksen tukena (esim. käsinuket)
- suuret, kuvitukselliset kuvat luokkahuoneessa
- sekä arabiankielen että ranskankielen aakkoset selkeästi esillä luokkahuoneen seinällä
- askartelu, piirtäminen, maalaus (esim. tarinoiden ja runojen pohjalta)
- riimittely, sanaleikit
- lorut, runot
- laulut
- muovailu (esim. muovailuvaha-aakkoset)
- leikit (esim. sanaleikit)
- aamupiiri (esim. viikonpäivien, vuodenaikojen ja kuukausien nimitykset)
- erilaiset teatterimuodot (esim. nukketeatteri)
- ympäristön nimeäminen kirjoittamalla (esim. viikonpäivien nimet kirjoitettuna aamupiiritaulussa, vaikka lapset eivät vielä osaisikaan lukea)
- opetukselliset tietokoneohjelmat ja -pelit

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/letters/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/arabic/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

http://www.yemenlinks.com/contentdisplay/displaydoc.aspx?name=alphabet_coloring

http://www.yemenlinks.com/contentdisplay/displaydoc.aspx?name=writing_sheet1

http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic_curriculum/

http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic_grammar/

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/animated-series/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic-reading-tree-art/>

4.3 Luonto- ja ympäristötieto

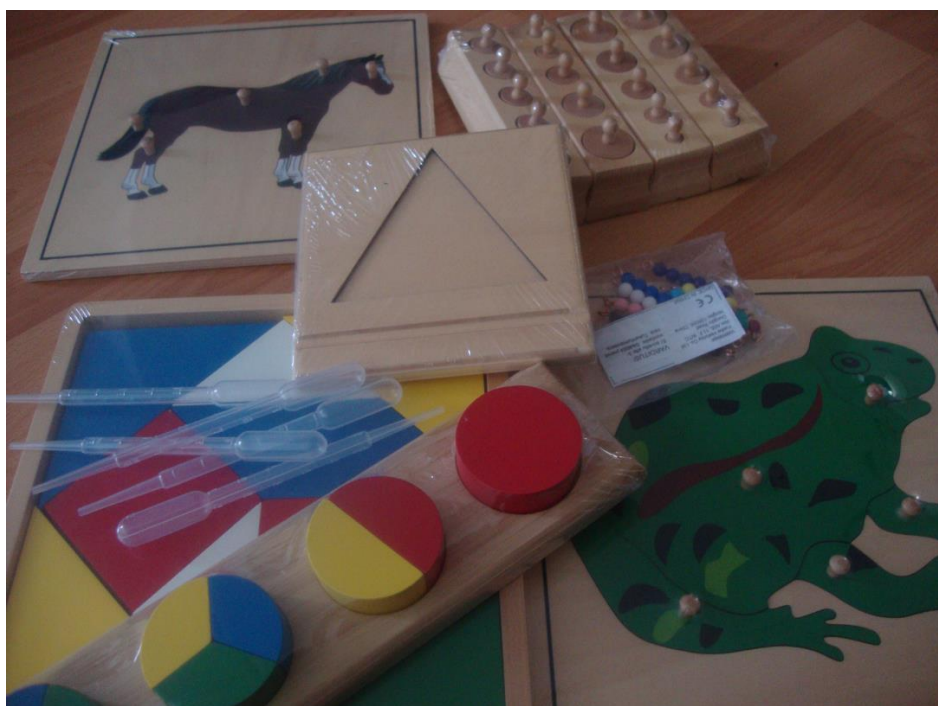
Elollisen luonnon ilmiöihin tutustutaan havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Orientaation aiheet moninaisine ilmiöineen, eläimineen ja kasveineen eri vuodenaikoina löytyvät lapsen lähiympäristöstä sekä sisältä että ulkoa.

Orientaatio sisältää:

- vuodenaajat
- säätilat
- Algerian erilaiset maantieteelliset alueet (esim. vuoristo, rannikkoalue, Saharan autioma)
- algerialaiset luonnonvaraiset eläimet (esim. saharan sakaali, villisika, gaselli, aavikkokettu, gepardi, pantteri, leopardi, magotti)
- algerialaiset luonnonvaraiset kasvit ja puulajit (esim. oliivipuu, korkkipuu, viikunapuu, eukalyptuspuu, palmupuut)
- tärkeimmät kotieläimet (esim. lammas, lehmä, kana, kalkkuna, kameli)
- tärkeimmät viljelykasvit sekä niiden kasvatusta (esim. viinirypäleet, sitrushedelmät, vihannekset, oliivit, taatelit)
- ympäristöstä huolehtiminen; luonnonsuojelu; opetetaan lapset pitämään elinympäristönsä siistinä
- askartelu luonnonmateriaaleista (esim. simpukankuoret, kivet, lehdet)

Menetelmät:

- leikit
- kirjat
- opetukselliset kuvat
- tutustumiskäynnit mahdollisuuksien mukaan (esim. Ben Aknoun ja/tai Jardin d`essai)
- tutustuminen lähiympäristöön
- luonnonmateriaaleihin tutustuminen (esim. simpukankuoret, lehdet)
- askartelu luonnonmateriaaleista
- opetuksellinen TV-ohjelma/tietokonepeli
- maalaus, piirtäminen, värityskuvat
- muovailu
- lasten ohjaaminen arkipäivän tilanteissa (esim. roskien vieminen roskiin)

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/nature/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/crafts-made-from-nature-products/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/animal-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/sensory-tubes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/seasons/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/miscellaneous/>

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/weather/weather%20cards.pdf>

https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/seasons/la_arabic_vocabulary_time_seasonsflash.pdf

4.4 Terveystieto

Orientaatio sisältää:

- terveellinen ruokavalio
- hammashoito
- hygienia
- ulkoilun merkitys
- taudinaiheuttajat

Menetelmät:

- Lasten opettaminen ja ohjaaminen arjen tilanteissa, esimerkiksi ruokailutilanteissa
- kirjat, tarinat
- opetukselliset kuvat
- laulut
- nukketeatteri
- askartelu
- opetetaan lapsille, että ”Puhtaus on puoli uskoa!”.

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/health/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

4.5 Historia, yhteiskunnalliset asiat ja kulttuuri

Orientaatio sisältää:

- kansallislaulu
- Algerian lippu; minkä värinen se on ja mitä se symboloi
- tärkeimpiä rakennuksia ja monumentteja Algeriassa (esim. moskeijat, Makam Echahid)
- yleisimmät elinkeinot
- algerialaiset perinne-esineet (esim. matot, astiat)

Menetelmät:

- pienet tarinat Algerian historiasta joko nukketeatterina tai opetuksellisten kuvien avulla
- lipunnosto aamupiirissä
- kansallislaulun opettelu aamupiirissä
- värituskuvat, askartelu
- esineet
- kuvat
- nukketeatteri
- kirjat
- arjen pienet työtehtävät

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/algerian-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

4.6 Taide ja esteettisyys

Orientaation pohjan luo opetus Allahin kauneudesta:

”Allah on kaunis ja pitää kauneudesta”.

Esteettinen orientaatio on monitahoinen ja laaja. Se avautuu sekä havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen että kuvittelun ja intuition avulla. Lapsille syntyy kauneuden, harmonian, melodian, rytmin, jännityksen ja ilon sekä niiden vastakohtien kautta omakohtaisia aistimuksia, tuntemuksia ja kokemuksia. Lapsen asennoituminen, arvostukset ja näkemykset alkavat hahmottua. Samastuminen on orientaation yksi tärkeistä prosesseista.

Lapsi tuo esiin tunteitaan erilaisten taidemuotojen kautta! Taiteen kautta käsitellään kullakin hetkellä läpikäytävää teemaa tai ajankohtaista asiaa; esimerkiksi vuodenaikoihin voidaan tutustua kaikkien taidemuotojen kautta! Askarteluissa käytetään mahdollisuuksien mukaan kierrätysmateriaaleja kuten talouspaperirullia. Laulun ja rummun kautta tutustutaan rytmin käsitteeseen.

Tähän orientaatioon liittyy myös päiväkodin tilojen kauneus ja käytännöllisyys; tilat pyritään järjestämään lasta miellyttäviksi ja oppimista tukeviksi. Päiväkodin ympäristö suunnitellaan joustavaksi, jotta sitä voidaan tarpeen mukaan muuttaa. Tilat pyritään suunnittelemaan oppimista innostaviksi ja monipuolisiksi. Tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto, uteliaisuus ja kokeilunhalu sekä kannustaa lasta toimintaan ja itsensä ilmaisuun. Lasten itse tekemiä töitä on tiloissa esillä runsaasti.

Lapset ja kasvattajat saavat ympäristöstä myös erilaisia tiedollisia, taidollisia ja kokemuksellisia aineksia yhteiseen toimintaansa. Ympäristö suunnitellaan sekä toiminnalliseksi että esteettiseksi. Ympäristön turvallisuus on tärkeää. Myös lasten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät tekijät huomioidaan ympäristön suunnittelussa.

Esimerkiksi huonekasveja ja karvaisia lemmikkieläimiä ei voi sijoittaa lapsiryhmään, jossa on allergisia tai astmaattisia lapsia. Sen sijaan akvaario tuo tiloihin sekä esteettistä että opetuksellista sisältöä. Akvaarion hoito on todella opettavaista ja esimerkiksi Maria Montessorin suosittama opetusmuoto.

Päiväkodin tilat suunnitellaan siten, että lapsilla on tilaa sekä vapaaseen leikkiin, opetustuokioihin, lepoon että ruokailuun. Leikkivälineet asetetaan hyllyille, joista lasten on ne helppo itse ottaa. Lelut lajitellaan mielekkäiksi kokonaisuuksiksi symbolein merkittyihin laatikoihin. Lapset opetetaan alusta alkaen palauttamaan lelut paikoilleen leikin jälkeen sekä siivoamaan jälkensä.

Päiväkodin ulkoilualue tarjoaa mielekäästä tekemistä sekä virikkeitä. Se on turvallinen ja aidattu. Ulkoilun kautta lapset saavat purkaa fyysistä energiaansa ja raitis ilma auttaa heitä pysymään terveinä.

Ympäristö pyritään suunnittelemaan siten, että se vahvistaa lasten luonnollista halua liikkua, herättää lapsissa halun oppia uusia asioita sekä innostaa omien taitojen kehittämiseen. Ympäristöstä suunnitellaan sopivan haasteellinen sekä liikkumaan ja leikkimään motivoiva. Lasten keskeisin liikuntapaikka on piha.

Orientaation sisältö ja menetelmät:

- musiikki: laulu ja perinteinen rumpu
- piirtäminen
- askartelu
- muovailu
- maalaaminen
- islamilainen taide (esim. mosaiikkityöt)
- päävärit ja niiden sekoittuminen väliväreiksi
- ympäristön suunnittelu toimivaksi ja kauniiksi

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/organizing/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/play-areas/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/colors/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/shapes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/animal-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/algerian-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/crafts-made-from-nature-products/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/seasons/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

4.7 Eettis-uskonnollinen orientaatio

Orientaatiossa käsitellään arvo- ja normimaailman kysymyksiä. Jokapäiväinen elämä sisältää tapahtumia ja tilanteita, joiden kautta voidaan pohtia oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmia. Päivittäisten tapahtumien yhteydessä voidaan keskustella myös oikeudenmukaisuudesta, tasa-arvosta ja kunnioituksesta. On tärkeää ottaa huomioon lasten kehitysaste.

Lasten elämään kuuluvat myös pelot, ahdistus ja syyllisyys. Näitä tunteita pyritään päiväkodissa käsittelemään lasten kanssa niin, että lapsi voi kokea olonsa turvalliseksi.

Orientaation ytimen muodostavat myös uskonnolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. Päiväkodissa perehdytään islamin uskon perinteeseen, käytäntöihin ja tapoihin. Lasten kanssa vietetään ja valmistaudutaan Aid-juhliin.

Orientaatio sisältää:

- moraalii; oikea ja väärä
- käsitteet halal ja haram
- kaksi Aid-juhlaa
- islamin viisi pilaria (erityisesti uskontunnustus, joka opetellaan ulkoa sekä sen merkitys)
- kertomuksia profeettojen elämästä (esim. Muhammed, Adam, Nuuh)
- pohdinta siitä, mihin muslimi uskoo
- Koraanin pienet suurat
- islamilaisia tapoja
- hyvät käytöstavat, toisten auttaminen
- pienet hadith-kertomukset, erityisesti muslimin etiikkaan liittyvät kertomukset
- islamilainen taide

Menetelmät:

- askartelu (esim. mosaiikkityöt, moskeijoiden askartelu leikkikaluiksi, Kaaban askartelu, viisi pilaria talouspaperirullista, Aid-askartelut)
- Koraani ja Koraani-CD
- kirjat, tarinat, erityisesti hadith-kertomukset
- tutustumiskäynti moskeijaan mahdollisuuksien mukaan
- islamilaisia tapoja, kuten oikealla kädellä syömistä, opetetaan lapsille läpi päivähoitopäivän arjen tilanteissa

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/islamic-crafts-and-eid-decoration/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/let-us-learn-the-hadeeth/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/let-us-learn-the-quraan/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/stories-of-the-prophets/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/quizzes/>

4.8 Fyysinen ja motorinen toiminta

Orientaation sisältö ja menetelmät:

- erilaiset, monipuoliset liikuntamuodot sisällä ja ulkona
- hienomotoriikan tukeminen erilaisten harjoitusten, kuten erilaisten leikkaamisharjoitusten, kautta.

Resursseja internetissä:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/sensory-tubes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

5 Päivähoidon koonti puolivuositain

Lasten työt kootaan lasten omiin kansioihin, jotka lapset saavat itse koristella. Lapset vievät kansiot kotiin puolivuositain vanhempien katsottavaksi ja allekirjoitettavaksi. Kansioon kootaan lasten tehtävät, maalaukset ja piirrookset, joihin opettaja kirjoittaa pienen arvioinnin tai liittää joko leiman tai tarran.

Kevät- ja syyskauden lopuksi päiväkodilla pidetään juhla, jota valmistellaan yhdessä lasten kanssa. Juhlaan kutsutaan myös lapsen vanhemmat. Juhlassa päiväkodin pedagogi kertoo kauden aikana opituista asioista sekä esittelee lasten tekemiä töitä. Lapset esittävät juhlassa etukäteen harjoitellun esityksen. Juhlassa vanhemmilla on mahdollisuus jutella sekä toistensa että päiväkodin pedagogin kanssa. Juhla on tärkeä lasten sosialisatiolle.

LÄHTEET

Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

Idri, Nadia, 2013 : A Pre-School Child`s School Diary from the Lens of a Professional Educator : Case of Preparatory Education in Chouhada Hamoum Public School in Algeria. Abderrahmane Mira University, Bèjaia, Algeria. Julkaistu teoksessa The European Journal of Social & Behavioural Sciences (EJSBS).

Lahti, Leena, 2008 : Monikulttuurinen johtaminen. Helsinki. WSOYpro.

Montessori, Maria, Lapsen salaisuus, 1936, WSOY 1984, italian kielestä lyhentäen suomentanut J.A. Hollo.

Parkkonen, Helena, Auta minua tekemään itse, Montessori-menetelmän sovelluksia, WSOY 1991.

Stakes, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes-oppaita, Gummerus kirjapaino Oy, Saarijärvi, 2005.

Tasa, Laura, Päiväkoti Rauhan varhaiskasvatussuunnitelma, 2006.

خطة التربية المبكرة

قائمة المحتويات:

4.....	الرعاية النهارية هي عبارة عن رعاية وتربية وتعليم بشكل كلي.....	1.
5.....	البدء في الرعاية النهارية.....	2.
5.....	حوار البدء في الرعاية مع والدي الطفل.....	1.2
5.....	ملف بيانات الإتصال.....	2.2
6.....	فترة التأقلم.....	3.2
7.....	البرنامج اليومي للرعاية النهارية.....	3.
11.....	التوجهات الموضوعية.....	4.
12.....	مفاهيم الرياضيات.....	1.4
14.....	المفاهيم اللغوية والتواصل والتفاعل.....	2.4
18.....	علوم الطبيعة والبيئة.....	3.4
21.....	العلوم الصحية.....	4.4
22.....	التاريخ والأمور المجتمعية والثقافة.....	5.4
23.....	الفن والجماليات.....	6.4
26.....	التوجيه الأخلاقي – الديني.....	7.4
28.....	الفعالية الجسدية والحركية.....	8.4
29.....	تجمع الرعاية النهارية النصف سنوي.....	5.

1. الرعاية النهارية هي عبارة عن رعاية وتربية وتعليم بشكل كلي:

يوم الرعاية النهارية يتشكل من الرعاية والتربية والتعليم بشكل كلي. يتم التركيز على هذه الجزئيات بأطباع مختلفة للأطفال من مختلف الفئات العمرية. مغزاها أيضاً يختلف بمختلف الحالات. فبالنسبة للطفل الصغير يكون التركيز على حالات الرعاية التي تعتبر أيضاً حالات تربية وتعليم وإرشاد. في هذه الحالات أهمية أيضاً لفاهية الطفل وتعلمه. الرعاية الجيدة هي أساس الفعالة بأجملها. عند الإعتناء بالإحتياجات الأساسية للطفل، فيكون بإمكانه توجيه إهتمامه للبيئة والفعالية وللأطفال الآخرين. الجوع أو الحفاضة المبللة تستحوذ بسهولة على القدرة على التركيز.

2. البدء في الرعاية النهارية:

1.2 حوار البدء في الرعاية مع والدي الطفل:

عند إعداد وكتابة إتفاق الرعاية، يتم الحوار مع الوالدين بخصوص البدء في الرعاية. يُبلغ الوالدان بنظم التصرف في الرعاية النهارية ويتم منحهم البرنامج اليومي لحضانة الأطفال. يُسأل الوالدان أيضاً عن رغباتهم وأفكارهم فيما يتعلق بالرعاية النهارية للطفل وكذلك يُطلب منهم إحضار صورة للطفل إلى حضانة الأطفال والتي تُرفق بملق بيانات الإتصال للطفل.

2.2 ملف بيانات الإتصال:

يتم تخصيص ملف بالمعلومات الشخصية للأطفال يدون فيه ما يلي:

- إسم الطفل وتاريخ ميلاده.
- الأمراض المحتملة لدى الطفل والحساسيات والإحتياجات الخاصة وكذلك
- بيانات الإتصال الخاصة بالوالدين.

بالإضافة إلى ذلك فإن صورة الطفل يتم إلحاقها بالصفحة الخاصة به. يتم إنشاء صفحة خاصة بكل طفل في الملف، بحيث يكون من السهل والسريع التدقيق فيها وبذلك يكون أيضاً من السهل للعاملين المؤقتين العثور على المعلومات الخاصة بالطفل بسهولة.

3.2 فترة التأقلم:

من المهم جداً لفت الإهتمام في الأيام والأسابيع الأولى للطفل إلى إندماج الطفل في المجموعة. يتم إستخدام الوسائل التالية للتأقلم:

- أيام الرعاية الأولى للطفل تكون أيام بنصف دوام وبالتدريج تتم زيادة فترة بقاء الطفل في الرعاية.
- يبقى الطفل في الرعاية منذ البداية بدون والديه، بحيث لا يكون الانفصال عن الوالدين فيما بعد صعب جداً.
- يُبلغ الطفل بواسطة الصور الواضحة عن ما سوف يحدث خلال يوم الرعاية النهارية.
- يتم خلق علاقة جيدة مع الطفل منذ البداية.
- يتم تجنب الصراخ على الأطفال.
- تتم محاولة التخفيف من المخاوف المحتملة لدى الطفل.
- يتم تقديم الطفل للتعرف في اليوم خلال لقاء الصباح إلى الآخرين في المجموعة.
- يخصص للطفل مكان خاص به في الممر وفي غرفة الفصل وفي مكان النوم.
- يتم تسمية مكان الطفل برمز صورة واضح ويتم عرضه على الطفل بحيث يكون من السهل على الطفل التعرف عليه.
- يتم توجيه الطفل في اليوم الأول أكثر من الأوضاع العادية بحيث يتعرف على نظم التصرف والتعامل في حضنة الأطفال.
- يتم التدخل في حالات مضايقة الأطفال لبعضهم في الحال.
- يتم التأكد من أن الطفل يفهم ما يحدث ويجري حوله وعن ماذا يجري الحديث.
- خلال فترة التأقلم من الممكن إستخدام وحسب الإمكانيات كدعم شخصية يهتم بها الطفل كالمهرج أو دمية القفاز (الأرقوز) – إلى أن يتم التأكد من أن الطفل لا يخاف من هذه الشخصية ويفهم كلام الشخصية.
- نواصي الطفل، على وجه الخصوص إذا كان مشتاقاً إلى والديه وكذلك،
- محاولة القيام بأمر ما ممتع جداً بالنسبة للطفل في يوم الرعاية الأول (على سبيل المثال فعالية ممتعة أو حلوى شهية جداً بعد تناول الطعام).

3. البرنامج اليومي للرعاية النهارية:

الساعة	الأحد	الاثنين	الثلاثاء	الأربعاء	الخميس
8.00	إفتتاح الحضانة: اللعب الحر	إفتتاح الحضانة: اللعب الحر	إفتتاح الحضانة: اللعب الحر	إفتتاح الحضانة: اللعب الحر	إفتتاح الحضانة: اللعب الحر
8.30	لقاء الصباح	لقاء الصباح	لقاء الصباح	لقاء الصباح	لقاء الصباح
9.00	الرياضيات	العربية	العلوم الطبيعية	العلوم الصحية/التاريخ/الثقافة	الإسلام
10.00	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق
11.00	تناول وجبة الغداء	تناول وجبة الغداء	تناول وجبة الغداء	تناول وجبة الغداء	تناول وجبة الغداء
11.30	النوم النهاري	النوم النهاري	النوم النهاري	النوم النهاري	النوم النهاري
14.00	وجبة خفيفة	وجبة خفيفة	وجبة خفيفة	وجبة خفيفة	وجبة خفيفة
14.30	الفن	فترة سرد القصص والحكايات	الرياضة البدنية	فترة الحاسوب (جهاز الكمبيوتر)	القرآن الكريم
15.30	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق	الخروج للهواء الطلق
17.00	إغلاق حضانة الأطفال	إغلاق حضانة الأطفال	إغلاق حضانة الأطفال	إغلاق حضانة الأطفال	إغلاق حضانة الأطفال

تفتح حضانة الأطفال أبوابها الساعة الثامنة حيث ينتظر حينها وصول الأطفال إلى حضانة الأطفال. في الصباح يقوم الأطفال باللعب الحر بما يرغبون به من دمي في غرفة الألعاب. باللعب يتعلم الطفل أشياء جديدة ويعمل على تطوير مهاراته. عند إنتهاء اللعب يرشد الأطفال إلى تجميع الدمي في الأماكن المخصصة لها.

اللقاء الأول الموجه ليوم حضانة الأطفال هو لقاء الصباح، حيث تجتمع المجموعة معاً ويساعد ذلك على التكافل الإجتماعي للمجموعة. لقاء الصباح هو حدث يجمع المجموعة كلها معاً. لقاء الصباح يبدأ الساعة 8.30. خلال لقاء الصباح تكون هناك سلة الأناشيد/القصائد، حيث يتم فيها تجميع أناشيد الأطفال الجزائرية والقصائد على بطاقات عليها صور. يقوم الأطفال بالدور بأخذ أنشودة أو قصيدة من السلة، ثم يقوم بإنشادها أو قراءتها مع جميع أفراد المجموعة. من الممكن إلحاق اللعبة المناسبة التي تناسب الأناشيد أو القصائد أثناء إلقاءها. غالباً ما تعلم

الأناشيد والقصائد المتكررة الأطفال الفروق اللغوية الدقيقة والحس الإيقاعي. خلال لقاء الصباح يرفع أيضاً العلم الجزائري ويتم إنشاد النشيد الوطني الجزائري.

خلال لقاء الصباح يتعلم الأطفال العديد من الأمور، مثل أسماء الأيام والشهور بطريقة ممتعة عن طريق التكرار. في كل صباح يتوجب مراجعة الأسئلة التالية مع الأطفال:

- ما هو هذا اليوم؟
- ما هو هذا الشهر؟
- ما هو هذا الفصل من السنة؟

في لقاء الصباح يتم أيضاً تعلم ملاحظة الطبيعة المحيطة بما في ذلك حالة الطقس. خلال أنشودة لقاء الصباح يجب الإهتمام بالبطاقة التي تصور حالة الطقس في ذلك الصباح. سوف نجلب إلى حضارة الأطفال ميزان للحرارة لتعليم الأطفال الملاحظة.

المراجع من الإنترنت من أجل لقاء الصباح:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/morning-circle/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/visual-timetable/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/weather/weather%20cards.pdf>

https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/seasons/la_arabic_vocabulary_time_seasonsflash.pdf

<http://www.arabicfirst.co.uk/misc/MS04.pdf>

في الساعة التاسعة تبدأ اللقاءات الموجهة المتغيرة في كل يوم، والتي يتم التخطيط لها لتكون مناسبة لكل فترات السنة مع الأخذ بعين الاعتبار على سبيل المثال فصول السنة والأعياد السنوية الإسلامية. يتم تقسيم الأطفال إلى مجموعات صغيرة خلال اللقاءات الموجهة.

في حضارة الأطفال لن نستعمل كتب التعليم المدرسية، ولكن سوف نقوم بالتعليم عن طريق دمي الأطفال والفعاليات والحكايات والرسم والطلاء والتشكيل والحكايات.

خلال أيام الأحد يتم التركيز على التعرف على مصطلحات الرياضيات وأيام الأثنين على التعرف على المصطلحات المتعلقة باللغة وأيام الثلاثاء على البحث في الأمور المتعلقة بالطبيعة وأيام الأربعاء بالتناوب على البحث في الأمور المتعلقة بالصحة أو الأمور المتعلقة بالتاريخ أو الثقافة وفي أيام الخميس للأمور المتعلقة بالدين وكذلك الأخلاقيات.

الخروج للهواء الطلق يكون دوره من الساعة العاشرة. عن طريق الخروج للهواء الطلق يتمرن الأطفال على المهارات الحركية وكذلك ملاحظة الطبيعة. يتم تعليم الأطفال على العمل بصورة مستقلة؛ على سبيل المثال بإرتداء ملابسهم بأنفسهم عند الخروج وكذلك بنزع ملابسهم بأنفسهم عن الدخول وذلك وفقاً لمستوى فنائهم العمرية.

يتم تقديم وجبة الغداء في حضانة الأطفال الساعة 11. حالات تناول الطعام هي أوضاع مثالية لتعليم الأطفال العادات الثقافية وكذلك العادات الدينية. في بداية تناول الطعام يقرأ دعاء تناول الطعام المشترك. من الممكن إبلاغ الأطفال ومن الحين لآخر تذكيرهم السبب في أن المسلمين يأكلون باليد اليمنى – وليس اليسرى. تبرير السبب يساعد الأطفال في تذكر الأمر بصورة أفضل من مجرد الأمر: "كل بيديك اليمنى". حالات تناول الطعام هي حالات مهمة لتنمية المهارات الاجتماعية لدى الطفل.

يتم تعليم الأطفال السبب في أنه ليس من الجيد إلقاء الطعام في القمامة وكذلك نعلمهم تقدير الوجبة الغذائية بصورة أفضل وبذلك يكونوا قادرين على تناول الطعام.

حالات تناول الطعام هي فرص ممتازة لتعليم مغزى النظافة؛ تغسل الأيدي دائماً قبل وبعد تناول الطعام ويتم تناول الطعام بصورة لائقة.

يتعرف الأطفال عن طريق حالات تناول الطعام على عادات تناول الطعام الجزائرية؛ دائماً قبل تناول الطعام يبلغ الطفل عن ما هو مقدم من طعام. في بعض الأيام يقوم أحد الأطفال بعرض ما هو مقدم من طعام. أثناء حالات تناول الطعام يتم الحوار مع الأطفال عن ما هو الطعام الصحي ولماذا يكون كذلك. في حضانة الأطفال تكون هناك قائمة أسبوعية بالطعام، حيث يكون بإمكان الوالدين مشاهدة ما هو الطعام الذي سوف يقدم في حضانة الأطفال.

الساعة 11.30 يذهب الأطفال إلى النوم النهاري. قبل النوم تقرأ للأطفال الحكايات، ويتم الإستماع للقرآن الكريم من القرص المدموج.

الوجبة الخفيفة تقدم الساعة 14، وبعد ذلك الساعة 14.30 يأتي دور اللقاء المتنوع: أيام الأحد الفن، وأيام الأثنين الحكايات وأيام الثلاثاء الرياضة البدنية وأيام الأربعاء الحاسوب (جهاز الكمبيوتر) وأيام الخميس اللقاء القرآني. خلال هذه اللقاءات تتم محاولة خلق نوع من التركيز أكثر من جلسات الصباح.

أيام الأربعاء خلال لقاء الحاسوب (الكمبيوتر) يتعرف الأطفال في مجموعات صغيرة على إستعمال جهاز الحاسوب وذلك عن طريق البرامج المناسبة للأطفال وعن طريق الألعاب. ألعاب الحاسوب والبرامج يتم إختيارها بحيث تدعم مضمون التعليم وتكون مناسبة للأطفال.

إستعمال مختلف أشكال الفن ليس محددًا باللقاء الفني فقط، وإنما يتم إستعمال الفن والإستفادة منه بأشكال متنوعة أيضاً خلال اللقاءات التعليمية الصباحية!

الساعة 15.30 نذهب من جديد إلى الخارج وذلك بما تسمح به حالة الطقس ويتم التجول في الهواء الطلق حتى إغلاق حضانة الأطفال الساعة 17.

4. التوجهات الموضوعية:

فعاليات حضانة الأطفال تتشكل من المكونات الموضوعية التالية، والتي يتم تداولها من خلال عدة أمور منها اللعب والفعاليات والحكايات:

1. مصطلحات الرياضيات.
2. المصطلحات اللغوية والتواصل والتفاعل.
3. علوم الطبيعة والبيئة.
4. العلوم الصحية.
5. الأمور التاريخية والاجتماعية والثقافة.
6. الفن والأخلاق.
7. التوجيه الأخلاقي – الديني وكذلك،
8. الفعاليات الجسدية والحركية.

جميع المواضيع التوجيهية والظواهر والموضوعات يتم إحاقها ببيئة الطفل ويومه وكذلك بالتجارب الملموسة بحيث أن يكون بإمكان الطفل بالقيام بملاحظة الأمور وتشكيل تصوراته الخاصة به بشأنها.

من المهم أنه في جميع حالات الرعاية والتربية والتعليم إستعمال لغة جيدة ودقيقة بقدر الإمكان وكذلك تفسير المصطلحات الجديدة للطفل.

1.4 مفاهيم الرياضيات:

الأساس في خلق التوجيه في الرياضيات هو المقارنة التي تحدث في منظومة المصطلحات المغلقة والإستنتاج والحساب. يتم التمرين على ذلك في حضانة الأطفال في الحالات الحياتية اليومية باللعب عن طريق المواد والأشياء والأدوات الملموسة والمعروفة للطفل والتي تثير إهتمامه. توجد في حضانة الأطفال أيضاً أدوات مونتيسوري وكذلك ألعاب للمساعدة في فهم مصطلحات الرياضيات وهذه تدعم تعلم مفاهيم الرياضيات. من الممكن اللعب مع الأطفال أيضاً على سبيل المثال ألعاب المحال التجارية وألعاب أخرى والتي من الممكن من خلالها أن تتاح لهم الفرصة للتمرن على بدائيات الحساب.

مضمون التوجيه:

- الأرقام والكميات العددية 1 – 9.
- المفاهيم "أكثر" و "أقل" وكذلك المقارنة بإستعمال المفاهيم المذكورة سابقاً.
- مختلف الأشكال (المثلث، المربع، الدائرة).
- عمليات الجمع والطرح بمساعدة الأشياء الملموسة.
- أوقات الساعة.
- النقود الجزئية.

الطرق والوسائل:

- أدوات مونتيسوري والدمى التعليمية الأخرى.
- ساعة اللعب.
- الألعاب.
- الحكايات والكتب.
- الفعاليات والرسم والطلاء.
- التشكيل (على سبيل المثال أرقام البلاستيسين أو الصلصال).
- الألعاب (على سبيل المثال لعبة المتجر بنقود اللعب).
- ألعاب وبرنامج الحاسوب التعليمية.

المصادر على شبكة الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/math/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/shapes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/numbers-are-fun/>

2.4 المفاهيم اللغوية والتواصل والتفاعل:

الطفل يهتم ببينته وهو بذلك يشكل تصور عن العالم المحيط به وعن المكان الخاص به. اللغة ذات مقام رئيسي في هذه العملية. فهي تدعم تطور فعاليات التفكير لدى الطفل وكذلك تطور أهمية التواصل كوسيط. هذا يصبح ذو أهمية خاصة عند نمو الطفل حيث أنه يرتبط بالتفكير المنطقي لمجالات البناء التخيلي وحل المشاكل. الإستعدادات المتعلقة بالتمكن من اللغة تخلق أساساً للإستعدادات للتعلم. اللغة هي من إحدى الدعائم الرئيسية للهوية. من المهم أن يكون بإمكان الطفل التواصل في حضارة الأطفال بلغته الأم الخاصة به.

تعتبر الألعاب والحكايات مهمة لتطور اللغة في الطفولة المبكرة وكذلك نشوء الصورة عن العالم. متابعة تعلم اللغة تعتبر ذات أهمية بالغة. من خلال علاقات المقارنة والعلاقات مع البالغين يتعلم الأطفال الأَطباع الإجتماعية والثقافية وكذلك نماذج التواصل. يجب إغارة إهتمام بالغ للغة بخصوص الطفل العائد والذي يكون تمكنه من اللغة لا يتناسب بالضرورة مع مستوى فنته العمرية.

الطفل الصغير يعبر عن نفسه في البداية بالإيماءات والحركات ومعالم الوجه بصورة كلية. فهو بحاجة إلى مربّي يعرف طبعه الخاص في التواصل. هذا المربي يتفاعل ويتعايش مع بادئة التواصل من ناحية الطفل، مشجعاً رغبة الطفل في التفاعل. فهو يعمل على تقوية الصورة الإيجابية للطفل عن نفسه وكذلك قبول الطفل لنفسه. بالتدريج يتعلم الطفل تصنيف الأمور بالمفاهيم. فهو يتعلم أيضاً فهم العلاقات فيما بين الأشياء. وهو يتعلم أيضاً أن يسأل ويجيب.

الفعاليات اليومية الروتينية المتكررة تعلم الطفل الصغير اللغة المتعلقة بمختلف الحالات. عندما ينمو الأطفال، يقوموا بإحاطة اللغة بفعاليات اللعب. حينئذ تزداد أهمية الخبرات الخاصة على وجه الخصوص باللعب في تعلم

اللغة. يقوم الأطفال بتشكيل ألعابهم وبقصد عن طريق اللغة. هم أيضاً يعملوا على وصف تقدم اللعب ويقوموا بالتحكم في العلاقات البينية.

من أطباع الأطفال اللعب بالكلمات. القوافي وكذلك الكلمات الفكاهية التي بدون معنى توجه إهتمام الطفل إلى أهمية الأشكال اللغوية وتمرن مضامين معارفه اللغوية.

يحب الأطفال الحكايات. بإمكان الأطفال تأليف حكايات بأنفسهم. من الممكن أيضاً تنظيم فرص للأطفال للفعاليات الخلاقة على أساس ما يقصه عليهم المربي من قصص وحكايات. بناءً على القصة، من الممكن على سبيل المثال الرسم والطلاء أو تنظيم عرض لمسرح العرائس. هذا النوع من الفعاليات يزيد من ثقة الطفل بقدراته وكذلك الإستمرار في التعبير عن نفسه.

يحكى للطفل قصص بمختلف الأساليب. القصص والحكايات تعرف الطفل بأشكال متنوعة على الغنى اللغوي وكذلك على العالم المحيط به. الإستماع إلى القصص والحكايات يمرن مهارات الإستماع لدى الطفل وهو أمر مهم في المدرسة. بخصوص الأطفال الأصغر فإن طول القصص أو الحكايات لا يجوز أن يكون طويل جداً، لأن قدرتهم على التركيز لا تكفي بالضرورة للإستماع للقصص والحكايات الطويلة، ولكن من الممكن زيادة طول الحكايات بالتدريج. يمنح الطفل الفرصة كي يحكي بنفسه أيضاً القصص والحكايات.

وسط التربية النشط والفعال يدعم التطور اللغوي، حيث أنه يكون بإمكان الطفل فيه ملاحظة اللغة المكتوبة والمسموعة. الطفل حساس ولديه المهارة لفهم التواصل غير الكلامية والرمزية. يجب إحترام هذه الحساسية والمهارة ودعمها وتقويتها. ففي مجموعة الأطفال الصغار على سبيل المثال في لقاء الصباح يكتب اليوم من الأسبوع والبطاقات الشهرية بحروف واضحة. على الرغم من أنه معظم الأطفال لا يستطيعوا القراءة بعد، فبإمكانهم أن يتعلموا على تخيل أشكال الكلمات من خلال هذه البطاقات. في أماكن حضانة الأطفال نقوم بإعداد بطاقات بالحروف العربية وكذلك بالحروف الفرنسية ويتم التعرف عليها من خلال مختلف الأناشيد والأشعار أو القصائد والألعاب.

أهمية اللغة في الطبع الخاص بفعالية الطفل يعتبر أمراً أساسياً. يحتاج الطفل إلى اللغة خلال فعالياته. اللغة من ناحيتها تتطور باللعب والبحث والتجارب الحركية والفنية وكذلك من خلال التعبير.

(The Usborne: First thousand words in Arabic)

مضمون التوجيه:

- الأحرف العربية والفرنسية.
- الكلمات العربية الكلاسيكية الأكثر أهمية وكذلك المفردات المتعلقة بالأمر المقربة من حياة الطفل.
- القصص والحكايات (المتلوة من قبل المربي وكذلك من قبل الطفل)، والقصص الشعبية الجزائرية.
- دعم مهارات التعبير والتفاعل لدى الطفل.
- الوسائل والطرق:
- أدوات مونتيسوري والدمى التعليمية الأخرى.
- القصص والحكايات والكتب الأخرى (على سبيل المثال الأوسبورن: أول ألف كلمة بالعربية] The Usborne: [First thousand words in Arabic
- الحكايات الشعبية الجزائرية.
- الصور والأشكال للشخصيات التعليمية الملموسة كداعمة للتعلم (على سبيل المثال دمي القفزات أي الأرقوزات).
- الصور التخيلية الكبيرة في غرفة الفصل.
- أحرف اللغة العربية وكذلك أحرف اللغة الفرنسية بشكل واضح بحيث تعرض على حائط غرفة الفصل.
- الفعاليات والرسم والطلاء (على سبيل المثال بناءً على القصص والشعر والقصائد).
- القوافي المتناسقة واللعب بالكلمات.
- القصائد والأشعار.
- الأناشيد.
- التشكيل (على سبيل المثال أحرف البلاستيسين أو الصلصال).
- الألعاب (على سبيل المثال ألعاب الكلمات).
- لقاءات الصباح (على سبيل المثال أيام الأسبوع وفصول السنة وأسماء الأشهر).
- مختلف أشكال المسرح (على سبيل المثال مسرح العرائس).
- تسمية الوسط المحيط بالكتابة (على سبيل المثال أسماء أيام الأسبوع مكتوبة على لوحة لقاء الصباح، على الرغم من أن الأطفال لا يستطيعوا القراءة بعد).
- ألعاب وبرامج الحاسوب التعليمية.

المصادر على شبكة الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/letters/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/arabic/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

http://www.yemenlinks.com/contentdisplay/displaydoc.aspx?name=alphabet_coloring

http://www.yemenlinks.com/contentdisplay/displaydoc.aspx?name=writing_sheet1

http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic_curriculum/

http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic_grammar/

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/animated-series/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/arabic-reading-tree-art/>

3.4 علوم الطبيعة والبيئة:

يتم التعرف على الظواهر الطبيعية الحيوية عن طريق الملاحظة والبحث والتجريب. موضوعات التوجيه للظواهر المتنوعة بحيواناتها ونباتاتها في مختلف فصول السنة توجد في الوسط المحيط بالطفل القريب منه من الداخل والخارج.

مضمون التوجيه:

- فصول السنة.
- حالات الطقس.
- مختلف المناطق الجغرافية الجزائرية (على سبيل المثال الجبال، منطقة الساحل، الصحراء).
- الحيوانات الطبيعية في الجزائر (على سبيل المثال ابن أوى الصحراء والخنزير الوحشي والغزال وتعلب الصحراء والفهد والنمر والنمر الأسود والمكاك البربري أي السعدان).
- النباتات وأنواع الأشجار الطبيعية الجزائرية (على سبيل المثال: شجرة الزيتون وشجرة الفلين وشجرة التين وشجرة الكينا).
- الحيوانات الأليفة المهمة (على سبيل المثال الحمل، البقرة، الدجاجة، الديك الرومي، الجمل).
- النباتات الزراعية المهمة وكذلك زراعتها (على سبيل المثال: العنب، وفاكهة الليمون، الخضروات، الزيتون، البلح).
- العناية بالبيئة؛ حماية البيئة؛ نعلم الأطفال المحافظة على نظافة البيئة.
- الفعاليات بالمواد الطبيعية (على سبيل المثال قواقع الحلزون والأحجار وأوراق الشجر).

الوسائل والطرق:

- الألعاب.
- الكتب.
- الصور التعليمية.
- زيارات التعرف حسب الإمكانات (على سبيل المثال بن عكنون و/أو حديقة التجارب).
- التعرف على الوسط المحيط القريب.
- التعرف على المواد الطبيعية (على سبيل المثال قواقع الحلزون، أوراق الشجر).
- الفعاليات بالمواد الطبيعية.
- البرنامج التلفزيوني/لعبة الحاسب الآلي التعليمية.
- الطلاء، الرسم، تلوين الصور.
- التشكيل.
- إرشاد الأطفال في الأمور اليومية (على سبيل المثال إلقاء القمامة في سلة المهملات).

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/nature/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/crafts-made-from-nature-products/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/animal-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/sensory-tubes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/seasons/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/miscellaneous/>

<https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/weather/weather%20cards.pdf>

https://dl.dropboxusercontent.com/u/11026810/arabic/vocabulary/seasons/la_arabic_vocabulary_time_seasonsflash.pdf

4.4 العلوم الصحية:

مضمون التوجيه:

- نظام غذائي صحي.
- العناية بالأسنان.
- النظافة.
- مدى أهمية التجول في الهواء الطلق.
- مسببات الأمراض.

الوسائل والطرق:

- تعليم الطفل وإرشاده في الأمور اليومية، على سبيل المثال في حالات تناول الطعام.
- الكتب والقصص والحكايات.
- الصور التعليمية.
- الأناشيد.
- مسرح العرائس.
- الفعاليات.
- نعلم الأطفال بأن "النظافة من الإيمان".

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/health/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

5.4 التاريخ والأمور المجتمعية والثقافة:

مضمون التوجيه:

- النشيد الوطني.
- العلم الجزائري؛ ما لونه ولماذا يرمز.
- المباني المهمة والنصب التذكارية في الجزائر (على سبيل المثال المساجد ومقام الشهيد).
- الموارد المعيشية الأكثر شيوعاً.
- الأشياء التقليدية الجزائرية (على سبيل المثال السجاد، الأتية).

الوسائل والطرق:

- قصص قصيرة عن تاريخ الجزائر إما بمسرح العرائس أو عن طريق الصور التعليمية.
- رفع العلم في لقاء الصباح.
- تعلم النشيد الوطني في لقاء الصباح.
- تلوين الصور، الفعاليات.
- الأمتعة.
- الصور.
- مسرح العرائس.
- الكتب.
- وظائف العمل البسيطة اليومية.

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/algerian-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

6.4 الفن والجماليات:

أساس التوجيه هو التعليم بشأن جمال الله:

"الله جميل يحب الجمال".

التوجيه الأخلاقي هو متعدد الجهات وواسع. يفتح بمساعدة الملاحظة والإستماع والمعرفة والإنشاء والتخيل والحدس. ينشأ لدى الطفل عن طريق الجمال والتناسق واللحن والإيقاع والتوتر والفرح وكذلك عن طريق مناقضاتها مشاعر ومعرفة وتجارب شخصية. تبدأ في التشكل نهج الطفل وتقييماته ووجهات نظره. التماهي هو إحدى الطرق الأكثر أهمية في التوجيه.

يقوم الطفل بإظهار مشاعره عن طريق مختلف أشكال الفن! بواسطة الفن نقوم بتداول في كل لحظة الموضوع الذي يتم تداوله أو الأمر المعاصر؛ على سبيل المثال من الممكن التعرف على فصول السنة بواسطة جميع أشكال الفنون! نقوم بالفعاليات وفقاً للإمكانيات بإستعمال مواد إعادة التدوير مثل لفات المناشف الورقية. نتعرف على مفهوم الإيقاع عن طريق النشيد والطبل.

يرتبط هذا التوجيه أيضاً بجمال أماكن روضة الأطفال وقابليتها للإستعمال؛ نعمل على تنظيم الأماكن بحيث تكون مفرحة للطفل وتدعم التعليم. نعمل على تصميم بيئة حضانة الأطفال بحيث تكون مرنة لكي يكون من الممكن تغييرها حسب الحاجة. نعمل على تصميم الأماكن بحيث تكون محفزة للتعلم ومتنوعة. الهدف هو إيقاظ غريزة الإهتمام لدى الطفل والفضولية والرغبة في التجريب وكذلك تشجيع الأطفال على الفعاليات والتعبير عن النفس. الأعمال التي يقوم بها الأطفال تكون معروضة بغزارة في أماكن الحضانة.

الأطفال والمربون يحصلون أيضاً من الوسط المحيط على مختلف العلوم والتجارب والمواد لفعاليتهم المشتركة. نقوم بتصميم الوسط المحيط بحيث يكون عملياً وجميلاً. أمن الوسط المحيط مهم. كما أن العوامل المتعلقة بصحة الأطفال ورفاهيتهم تؤخذ بعين الإعتبار في تخطيط الوسط المحيط.

على سبيل المثال نباتات الفصل والحيوانات الأليفة ذات الشعر لا يمكن وضعها في مجموعة الأطفال، التي يوجد فيها أطفال لديهم حساسيات أو أزمة. بدل ذلك فإن الحوض يجلب للمكان مضمون تعليمي وجمالي. العناية بالحوض تعلم حقاً، وعلى سبيل المثال تعتبر شكل من أشكال التعليم توصي به ماريا مونتييسوري.

يتم تصميم أماكن حضانة الأطفال بحيث يكون هناك مكان للأطفال للألعاب الحرة وللجلسات التعليمية وللراحة وكذلك لتناول الطعام. يتم وضع أدوات الطعام على الرفوف بحيث يكون من السهل على الأطفال الحصول عليها

بأنفسهم. يتم تصنيف الدمى على شكل رمزي مفرح، كلياً في الصناديق المحددة لذلك. نعلم الأطفال منذ البداية إعادة الدمى إلى أماكنها بعد اللعب، وأن يقوموا بالتنظيف خلفهم.

منطقة التجول في الهواء الطلق لحضانة الأطفال تقدم فعالية ممتعة ومنتشطة كذلك. فهي آمنة ولديها سور. بواسطة التجول في الهواء الطلق يقوم الأطفال بإستنفاد طاقتهم الجسدية، والهواء الطلق يساعدهم على البقاء بصحة جيدة.

نعمل على تصميم الوسط المحيط بحيث يكون مقوياً للرجبة الطبيعية للطفل في الحركة وإثارة رغبة الأطفال في تعلم الأمور الجديدة وكذلك يحفزهم على تطوير مهاراتهم الخاصة. نقوم بتصميم الوسط المحيط على أن يشكل تحدياً مناسباً من أجل زيادة الحافز للحركة واللعب. الفناء هو المكان الرئيسي للحركة والرياضة البدنية للأطفال.

مضمون التوجيه والوسائل والطرق:

- الموسيقى: الأناشيد والطبل التقليدي.
- الرسم.
- الفعاليات.
- التشكيل.
- الطلاء.
- الفن الإسلامي (على سبيل المثال أعمال الموزاييك).
- الألوان الرئيسية وخطها لألوان متوسطة.
- تصميم الوسط المحيط بحيث يكون عملياً وجميلاً.

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/organizing/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/play-areas/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/colors/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/shapes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/animal-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/algerian-crafts/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/crafts-made-from-nature-products/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/seasons/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/hand-dolls/>

7.4 التوجيه الأخلاقي – الديني:

في التوجيه نقوم بتداول مسائل القيم والوضع الطبيعي في العالم. الحياة اليومية تتضمن أحداث وحالات، من الممكن من خلالها الحديث عن وجهات النظر بالنسبة للصحة والخطأ، الجيد والسيء والصدق والكذب. من خلال الفعاليات اليومية من الممكن مناقشة أيضاً العدل والمساواة والإحترام. من المهم الأخذ بعين الاعتبار درجة تطور الطفل.

حياة الطفل تحتوي أيضاً على الخوف والضيق والإثم. هذه المشاعر نقوم بتداولها في حضارة الأطفال مع الأطفال بحيث يشعر الطفل أنه في أمان.

تشكل جوهر التوجيه أيضاً الأمور والظواهر الدينية والروحية والنفسية. نتعرف في حضارة الأطفال على تقاليد الدين الإسلامي والتعاملات والأطباع فيه. نستعد مع الأطفال ونقضي معهم إحتفال العيد.

مضمون التوجيه:

- الأخلاق والصحة والخطأ.
- المفاهيم بشأن الحلال والحرام.
- إحتفالات العيدين.
- أركان الإسلام الخمسة (على وجه الخصوص الشهادتين، والتي نقوم بتحفيظها لهم عن ظهر قلب وكذلك بفهم معناها).
- حكايات عن حياة الرسول عليه الصلاة والسلام (على سبيل المثال محمد [صلى الله عليه وسلم]، آدم، نوح).
- الحديث عن ما يؤمن به المسلم.
- الصور القصيرة في القرآن الكريم.
- الأطباع (السلوك) الإسلامي.
- السلوك الجيد، مساعدة الآخرين.
- الأحاديث النبوية القصيرة، على وجه الخصوص الأحاديث المتعلقة بالخلق.
- الفن الإسلامي.

الوسائل والطرق:

- الفعاليات (على سبيل المثال أعمال الموزاييك، فعاليات المساجد كأداة للعب، فعاليات الكعبة المشرفة، خمسة أركان من لفات نشافات الورق، فعاليات العيد).
- القرآن الكريم والقرص المضغوط للقرآن الكريم.
- الكتب، الحكايات، على وجه الخصوص الأحاديث النبوية.
- زيارة التعرف على المسجد وفقاً للإمكانيات.
- السلوك الإسلامي، مثل تناول الطعام باليد اليمن، نعلم ذلك للأطفال خلال يوم الرعاية النهارية اليومية حسب الأوضاع.

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/islamic-crafts-and-eid-decoration/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/let-us-learn-the-hadeeth/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/let-us-learn-the-quraan/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/stories-of-the-prophets/>

<http://www.arabicfirst.co.uk/resources/quizzes/>

8.4 الفعالية الجسدية والحركية:

مضمون التوجيه والوسائل والطرق:

- مختلف أشكال الحركة البدنية المتنوعة في الداخل والخارج.
- دعم الحركات الدقيقة بمختلف التمارين، مثل مختلف تمارين الحركة البدنية.

مصادر الإنترنت:

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/sensory-tubes/>

<http://www.pinterest.com/adaycareproject/montessori-activities-and-educational-toys/>

5. تجمع الرعاية النهارية النصف سنوي:

أعمال الأطفال تجمع في الملفات الخاصة بهم، والتي يمكن للأطفال أن يقوموا بتزيينها بأنفسهم. يأخذ الأطفال الملفات إلى البيت مرة في نصف السنة للوالدين كي يشاهدوها ويوقعوا عليها. يجمع في الملف وظائف الأطفال ورسومهم وطلاءاتهم، الذي تكون المعلمة قد قامت بكتابة تقييم قصير عليه أو تلصق عليه ملصق أو تختمه.

في نهاية فصل الربيع والخريف يكون هناك إحتفالاً في حضانة الأطفال، يتم تجهيزه بالتعاون مع الأطفال. يدعى إلى الإحتفال والدا الطفل أيضاً. في الإحتفال تقوم مربية حضانة الأطفال بالحديث عن الأمور التي تم تعلمها خلال الفصل وكذلك تقوم بعرض الأعمال التي قام بها الأطفال. يقوم الأطفال بعرض في الإحتفال، يكونوا قد تدرّبوا عليه مسبقاً. هناك إمكانية في الإحتفال للوالدين كي يتحدثوا مع الوالدين الآخرين وكذلك مع مربية حضانة الأطفال. الإحتفال مهم لإجتماعيات الطفل.

المراجع:

إدري، نتاليا، 2013: خطة التربية المبكرة لمدينة هلسنكي.

Idri, Nadia, 2013 : A Pre-School Child`s School Diary from the Lens of a Professional Educator : Case of Preparatory Education in Chouhada Hamoum Public School in Algeria. Abderrahmane Mira University, Bèjaia, Algeria. Julkaistu teoksessa The European Journal of Social & Behavioural Sciences (EJSBS).

لاهتي، ليينا، 2008: القيادة متعددة الثقافات، هلسنكي فسوييرو.

Lahti, Leena, 2008 : Monikulttuurinen johtaminen. Helsinki. WSOYpro.

مونتيّسوري، ماريّا، سر الطفل، 1936، فسوي 1984، قام بترجمته باختصار من اللغة الإيطالية إلى الفنلندية ج. أ. هولّو.

Montessori, Maria, Lapsen salaisuus, 1936, WSOY 1984, italian kielestä lyhentäen suomentanut J.A. Hollo.

باركّونين، هيلينا، ساعدني لإنجاز ذلك، تطبيقات طرق – مونتيّسوري، فسوي 1991.

Parkkonen, Helena, Auta minua tekemään itse, Montessori-menetelmän sovelluksia, WSOY 1991.

ستاكيس، أساسيات خطة التربية المبكرة، دلائل – ستاكيس، مطابع قومّيروس ذات المساهمة المحدودة، سآريآرفي، 2005.

Stakes, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, Stakes-oppaita, Gummerus kirjapaino Oy, Saarijärvi, 2005.

تاسا، لاورا، خطة التربية المبكرة لسلام حضانة الأطفال، 2006.

Tasa, Laura, Päiväkoti Rauhan varhaiskasvatussuunnitelma, 2006.